

سالى ھەشتەم

نيسانى ۲۰۱۶

مانگانەيەكى تايبەتە بە كارگىزىو
گەشەپىدانى مرقى

www.igra.ahlamontada.com

منتدى اقرأ الثقافي

94

يەكەمىن گوڭقارى كارگىزىو گەشەپىدانى
مرقى لە كوردستاندا

برياري ئۆۋە-ھەمىشە بەردەوامە!

ئاۋىنە مى دىل

● نامەيەك بۇ نەۋەكەم

● دەرمانخانەي پەرۋەردەيى

● كاتىك مندالەكان گەۋرە دەبن

لەكەل نامى شاغىردا

برپار

کتیبخانه یه ک له گول
بو گولاوپرژینی دله کان
خوشحال ده بین به دیدارتان له
یانزه هه مین پیشانگای نیوده وه تی کتیب له هه ولیر
له رۆژانی ۵ - ۲۰۱۶/۴/۱۵
خانه ی G3

بەرپوڤەبەرى نووسىن

بەرزان ئەبوبەكر

سەرنووسەر

د. عادل محەممەد شىخانى

sarnosar@yahoo.com

خاوەنى ئىمتياز

ئەندازيار:

مەسعوود تاهير رۆژبەيانى

No: 94

نيسانى
2016

دەستەك نووسەران

ئەسكەندەر رەحيم

بىگەرد فارس

زاهير زانا

گولان حەمەئەمىن

محەممەد مېرگەيى

محەممەد ھاشم

وھاب حەسەب

يەحيا محەممەد

راويزكارى ياساى

پارىزەر: ئازاد محيدين

بەشى ھونەرى و ديزاين

جمال دەرويش

پشتيوان عبدالرحمن

تايپ

كەلسوم جەلال

ناونيشانى گۇشار

سليمانى: شەقامى سالم -

تەلارى جەمالى حاجى عەلى- نەۋمى چوارەم- نزيك پردى خەسرەو خال

۰۷۴۸۰۱۱۳۷۸۷ - ۰۷۷۰۲۱۷۸۶۸۲

ھەولير: ۰۷۵۰۵۲۵۳۰۳۵ - ۰۷۵۰۴۴۶۳۲۳۰

bryarmagazine

bryarmagazin@gmail.com

نرخ: 2500 دینار

دابه شکردن: پەيك / 07708649210

چاپ: پیرەمێرد

بربار

مانگانه‌یه‌کی تایبه‌ته به کارگپریو گه‌ش‌پیدانی مړویی

سالی هه‌شته‌م - ژماره 94 - نیسانی 2016

کارگپریو بازارپسازی

بريار

بريارى ئۆۋە ھەمىشە بەردەوامە!

بريارىش ھېند دۆستو يارو خۇشەويستى ھەن، چۇن رى دەدەن، ئەو چرايە وەكوۋى!!

پېرۇزەيەك ھەر لە يەكەم رۆزەدە، مولگدارى بەخشاۋە بە ھەموو كوردىكى دلسۆزو نىشتامپەرورە، ھەموو خوينەرە نووسەرە خۇشەويستىكى بريار، خۇى بە خاۋمنى دەرزانىو بۇ سەرگەۋتنو پەرەپىدانو بەردەوامىۋونى بريار ھەمىشە نامادەيە. خۇشەويستان، گۇفارى بريار لەم بارودۇخە پېرەيرانەدا نەك تەنھا بريارى بەردەوامىۋون دەدات، بەلگۈ بريارى بەرەپىشچوۋون نوپخاۋىزى پېرۇزەى نوئ دەداتو لە پىگى (پىكخاۋى بريار گروۋپ بۇ راگەيانىدو گەشەپىدان)دە، بە كۆمەللىك پېرۇزەى نوپو، دېتە خزمەتتان.

چاۋەرۋانى بەردەوامىو ھاۋكارى يەكە بە يەكەى ئۆۋەى بەپىزىن، بۇ ھەر جۆرە ھاۋكارىو پىشنىارو خزمەتلىك، بەم پېرۇزە گەۋرەيەى كە نامانجى درووستكرىدو بىياتنانى تاكى كوردو كۆمەلگەى كوردەۋارىيە، راستەوخۇ پەيۋەندى بە بريارۋە بەكە، لەپىگەى ئىمىلى sarnosar@yahoo.com ياخود بە نامەيەك بۇ [facebook: BryarMagazine](https://www.facebook.com/BryarMagazine) ھەرۋەھا رۆزى ۲۰۱۶/۴/۵ لە پىشانگاى نپودەۋلەتتى كىتىپ لە ھەۋلىر، لە خانەى G3 لە خزمەتتانداين.

تا گول بە عىشۋە خۇى بنوئىو تا ئاورنگ پروى گول جى نەھىلىو تا بولبول لە جريۋە نەكەۋى. تا بەھر لە ھەندىل مابىو تا سىنە ھەناسەى تيا بى، تا يەك خامەى سىى مابى، تا يەك عاشقى دىگەرمى بريار مابى!

ئەم بريارە بەردەوامەو وشە وشەى ئاۋىزانى رۇختان دەبىو پەيىف پەيىشى بە گەردانەى گەردنى بەررتان دەبىو وەكوۋ شىرىنترىن خۇشەويست، دەپتە مىۋانى مالەكانتان.

گەر بريار نەمىنى، كى گولۋوپرۇتى رۇختان بىكاتو لىۋوتان خەندەباران بىكاتو سروەى شادى بېەخشى بە دلەكانتان؟!

گەر بريار نەبىت، چاۋتان بە گزنگى كام خۇرى ھىۋا سورمەپىژ دەكەن سەرى مانگان، لەگەل كىدا ژۋان دەبەستن؟!

گەر بريار نەبى، كى بە زمانى ئاورىشم بىتاندوئىو لە گولستانى وىژەو ئەدەبىدا، شەھدى شىعرو وشەى ناسكىر لە پەردەى گولتان بىكاتە دىارى؟!

گەر بريار نەبى، سەبىنيان لە سەلسەبىلى چ كانيەك، دەستىۋىژى خۇشەويستى دەشۋن ناختان پاك دەكەنەۋە؟!

بريار دەرزانىت ئەگەر سەرى مانگىك نەيەتە جزوورتان؟ ئەۋا دلى ئۆۋە لە خەفەتان دىق دەكاتو لە خەمۋ پەژاردا نىقوم دەبى! ھەربۆيە ھەرچىمان كرىبىت، ناھىلىن ئۆۋەو بريار لىك دابىرىن!

كارگېڭىرى بە گوفتار

لوقمانى
حه كيم

> پشوو دريژى، واته: لهو كهسه بېووريت، كه سته مى ليكر دوويت،
وه لامي خراپهش به چاكه بده يته وه.

بوبليوئوس
سيروئوس

> ژيان كورته، به لام به لاو نار هه تيه كان، دريژى ده كه ن.

په نديكى
عه ره بى

> له گه ل ئه وانى خوار خو ته وه ن، به به زه بى به..
ئه وه بى له سه روو خو ته وه بى، له گه لندا به به زه بى ده بى ت.

عومه رى
كوږى
عه بدولعه زيز

> سینه مى مرؤف خه زينه نهي تيه كانه، لئوه كانيش قوفلى نه يتيه كانه،
زمانيش كليلي نه يتيه كانه، پئويسته هه موو كه سيك، پاريز گارى له
كليلي نه يتيه كان بكات.

رؤبئوت
ئنجرسؤل

> تور هبون بايه كى به هيزه، رووناكى چراى
عه قل ده كوژنيته وه.

پیشبرکى له به خشندهيدا!

به خشندهي من دهكهن، به لام هم غولامه، له من به خشندهتره!

لهم چيرۆكهوه قيردهبين:

۱- به خشندهي سيفهتيكي بهرزي مروقه چاكهكانه و چيگاي
فهخرو شانازي هميشهيه!

۲- به خشندهي سيفهتيكي هينده جوان و خوشهويسته،
كه خهلكي ههركيز ناوي به خشندهكان لهياد ناكهن و له دواي
مردنيشيان يادو يادهو دريان زيندوو دهمينيتهوه.

۳- به خشندهي ميهرو بهزدي، مروف دهكاته ساباتي سوزو
بهزدي بۆ ههموو گيانداران، نهگهر سهگيكي برسيش بيت، چ
جاي مروفتيكي وهك خوي!

۴- مروفي به خشنده، خودپهرستي وهلا دهنو بهرامبهه
نازارو برسيتي كسانى دى، خوي لهياد دهچيت!

۵- چهند گهورهن نهو مروفانهي پيشبركي دهكهن له
بهخشنا، ناواته خوازن كهن نهيانگاتو ههميشه پيشهنگ بنو
بپسنوو بهبخشن، له بهرامبهريشا كسانى چرووكو رهزيل
زور بچووكو قيزهونن؛ چونكه تواناي بهخشيانيان نيهو نهگهر
به بهرچاويانهوه مروقهكان بهمرن؛ ناتوانن دهستي يارمهتريان
بۆ دريژ بكهن!

۶- نهو غولامه غيرهتو سوزي مروفانهي قهبوول ناكه،
سهگيكي برسي، ميواني بيتو تيروي نهكات، خوي بهرژوو
دهبيت، بهلام رۆزي ههموو رۆژهكه، دهرخواردى نهو دهدات!!

عهبدو لاي كوري جهغهري كوري نه بوتاليب، ناسراو بوو
به كهسيكي به خشنده ناويانگي به به خشندهي و سهخواهت،
دهركدبوو، له يهكيك له گهشتهكانيدا، ربي دهكهويته نيو
باخيكو لهويدا چاوي به كويلهيهكي رهشپست دهكهويته، كه
پاسهوان و باخهواني بوو، سهرنجي دا، كاتيك (۲) كوليرميان هينا،
بۆ كويلهكه؛ بۆ نهوهي لهبري ناني نيوهرو بيخوات، لهو كاتهدا
سهگيكي رهش پهيدا بوو، به ههمنكهپركي له كويلهكه نزيك
بوويهوه، نهويش كوليرهيهكي بۆ هاويشتو سهگهكهش خواردى،
دواتر كوليرهي دووهي بۆ ههلاو نهويش خوارد، له كوتاييدا
كوليرهي ستيههيشي بۆ ههلاو نهويش خوارد!!

عهبدو لاي لبي برسي، نهري تۆ خواردني رۆژانهت چيهه؟
گوتي: نهودي كه دهبييت.

عهبدو لاي لبي برسي، نهري بۆجي خوت نهتخواردو دهرخواردى
سهگهكهت دا!!

كويله پاههوان گوتي: هم سهگه ليره نامۆ ناواريهوه سهگي
هم ناوچهيه نيهو له شوينيكي دوورهوه هاتوووه ههستم كرد
زوري برسيهوه ههزم نهكرد به برسيتي بيهيلمهوهو ناوميتدي
بكهم!

لبي برسي: نهري نهمرۆ چي دهخويت؟

گوتي: بهرژوو دهبهو هيچ ناخۆم

عهبدو لاي له دلي خويدا گوتي: خهلكي ههموو باسي

ته نه بهاسه و سر کرده کان

مالیکی به خته وهرم پی بده، نیشتمانیکی به خته وهرت پی ده به خشم.
عدهاس مه حمود عه ققاد

01

سه رچاوه ی نازایه تی، بیر کردنه ویه.
ناپلیون پوناپارت

02

ئه وکسه ی میژوو نه خوینته وه، به دریژی ژیا نی، به مندالی ده میینته وه.
شیشرون

03

ناتوانیت بیت به پالوان، گهر ترس تاقی نه که یته وه.
به رنارد شو

04

ئه وکسه ی له ته مه نی په نجا سالی دا، جیهان وه کوو ئه و کاته ده بینیت، که له
ته مه نی بیست سالی دا بینویه تی.. ئه وکسه سی سال ته مه نی به فیرۆ چوو!

05

رەۋشتو ئاكارى سەرگىردە

بەشى دوۋەر

سەرگىردە دىئۆزە

دىئۆزى پىشتىۋانى، ھەردوۋ لە سامان دارايى دەچن، گەر بەتەمايت دەستت بکەۋىت؛ پىئويستە تۆزىكى لى خەرج بکەيت.. يان ھەردوۋىكىان ۋەك مېھرو بەزىي وان، گەر ويستت بەدەستى بېئىت؛ ئەۋا بەر لەۋە دەبىت، بە گەسانى دىكەى بېەخشىت. لەبەردەم كارمەندەكانتدا، پىئويستە لە شانوشكۆۋ پلەۋپايەى كۆمپانىياكەت كەم نەكەيتەۋە؛ چونكە لاي ئەۋان، تۆ كۆمپانىياكەيتو كۆمپانىياكەش تۆيت، بەلام ئاگات لەۋە بىت، ئەم ياسايە، چەكى دوو سەردىيە، لەبەر ئەمەيە، گەر دوتەۋىت ۋەختىك پىئويستت پىيان بوو، يارمەتيت بىدنو بەدلىراۋانى كار بکەن؛ ئەۋا دەبىت لە پىناۋى كۆمپانىيادا، سوۋكاپەتى بە كارمەندەكانت نەكەيت، خۆ گومانىش لەۋەدا نىيە، پىئويستىت پىيان دەبىتو ھەر رىت تىيان دىكەۋىت.

سەرگىردە گەشېنە

سەرگىردەى گەشېن، لە گوپراگرتن لە كەسانى دىكەو بىروپوچۋونيان خۇشى دىت؛ چونكە ھەردەم پىشېنى ھەۋالىكى خۇش دەكات، بەلام رەشېن گۈيى خۇى كەر دەكات؛ چونكە بەردەۋام چاۋەرپى ھەۋالى ناخۇش دەكات.

گەشېن ۋەك سەرچاۋەى سوۋدو قازانچ، ھەروەھا ۋەك داھىنەرۋ بەرھەمەينەر، لە خەلىكى دەرۋانىت. ھەرچى رەشېنەش، بە سەرچاۋەى پەستى، ھەروەھا بە تەمبەل ھەلەخەرجيان دىتە بەر چاۋ.

بەرستى سەپەر، كە دوتۋانىت لە كۆتايىدا، راستىو درووستى ھەر يەك لەم دوو تىروانىنە بسەلمىت، بەجۆرىك ئەۋەى باسى داھىنانى كىردوۋە؛ داھىنان دەكات.. ئەۋەشى خەلىكى بە تەمبەل تۆمەتبار كىردوۋە؛ تەمبەل داپدەگىت.

گەشېن، بەۋەپرى مەمانەۋ ناۋاتەۋە، بەيانىان زوۋ لەخەۋ ھەلدەستىت.

بەلام رەشېن، ھەتا بۆى بىلۋىت، لە نوپىن جىخەۋەكەيدا

دەمىنەتەۋە دەلىت؛ خواردنو خەۋ كارمە، خۇدا ئاگادارمە. گەشېن، پىشۋازى لە ھەموۋ ئەۋ بىرۋكەۋ بۆچۋونانە دەكات، كە كارمەندەكانى دىخەنە روو.

رەشېنەش، بە چاۋى گومانەۋە، چاۋ لە ھەموۋ بىرۋكەۋ بۆچۋونىكى تازە دەكات، ھەروەھا بە چەند بىرۋكەۋ بۆچۋونىك تەماشايان دەكات، كە ئەۋەى بىچىنەى سەرگەۋىتن بىت، تىياندا نىيە.

كەۋابوۋ: سەپروسەمەرە نىيە، گەشېن بەردو پۇستە بەرزەكانى كۆمپانىيا بەرز بىتەۋەۋ گەشېنەش ھەر لە جىي خۇيدا بىتو نەگۋىت، ۋەك كورد دەلىت؛ گا ھەر لە پىستى خۇيدا دەمىنەتەۋە.

سەرگىردە خەلىكى خۇش دەۋىت

ۋەك رۆزى روۋناك ديارە، بەمەرچىگرتنى ئەم ئاكارە سەرتاييە لە سەرگىردەدا، بىپاساۋو ناپىۋىست دىردەكەۋىت.. كاتىك بەرپوۋەبىردى خەلىكى ھەلكرىن لەگەلىندا، بوۋە بە نەركى سەرگىكى سەرگىردە، خۆ ئەگەر ئەۋانى خۇش نەۋىت؛ ئەۋا چۆن دوتۋانىت، ئەۋ نەركە، بەباشى ئەنجام بدات؟

سەرگىردە ھەردەچاۋەكان، بايەخ بە ھەموۋ ئەۋانە دەدەن، كە كارىان لەگەلدا دىكەن.. بەچەشنىك بايەخدانىكى راستەقىنە، بە گشت ئەۋ كارانەى كارمەندەكان ئەنجاميان دەدەن، دىردەخەن.. ئەمەش ۋا لە كارمەندەكان دەكات، دلىان بە خۇيانو سەرگىردەكانيان خۇش بىتو رازى بن. سەربارى ئەۋەش، سەرگىردە سەرگەۋىتوۋەكان، كۆسپو لەمپەر لەنپوان خۇيانو كارمەندەكانياندا دانانىن دەرگاش بە روۋياندا داناخەن.

باشترىن كارگىرەكانىش، ئەۋ كەسە ئاسايانەن، كە تى دەگەن، ئەۋان لە تىكرى خەلىكى باشتر نىنۋ خالە لاۋازەكانىشيان دىناسن، كە وايان لى دەكات، لە خالە لاۋازەكانى ئەۋ كەسانەى لەژىر سەرگىردايەتى ئەۋاندا كار دىكەن، تى بگەنۋ سەروودەر بکەن.

پلان

سەلمان كەرىم
باشقى خەلقئەم

كۆدى خىزانى و كۆدى تايىت

پەرۋاگە: ھەممۇ جۈرەكانى پەرۋاگە، بەھىنى پىۋىستى پلانەكە، ھەر لە گاتى جىبەجىكرىنى پلانەكە، تاكوو بىئەنجامگەيشتىنى پلانەكە و كۆتايى ھاتنى پلانەكە. ئۆتۈمىل: بۇ ھاتوجۇى ئەو كارمەندانى، كە لەم پلانەدا كار دەكەن.

ئۇفېسى سەرەكى: بۇ ھەر بارىزگاپەك، دەبىت ئەم ئۇفېسە ھەبىت، تاكو كۆتايى پلانەكە.

كابىنە: بۇ ھەممۇ ئاۋچىيەكى نىشتەجىبوون و گەرەكەكانى نىشتەجىبوون، تاكو كۆتايى.

تەلەفۇن ھىلى ئىنتەرنېت و كۆمپيوتەر: بۇ ھەممۇ ئۇفېس و كابىنەكان، بۇ پەيۋەندى بىرەدەم، بۇ ھەر كىشەپەك كە درووست دەبىت، لە گاتى جىبەجىكرىنى پلانەكەدا.

تېيىنى: لەئىستادا بە ھۆى ئەو بارە دارايىيە كە روى لە ھەرچەم كىرەدە، دىتوانىن زۆرىك لەمانە نەكەين بە خالى سەرەكى، بەلكو بەدىلەكانىيان بەكار بېتىن، بەلام ھەندىك پىداۋىستى، ھەر دەبىت ھەمان بىت؛ بۇ سەرەكەوتنى كارەكەمان، لەوانە: پەرۋاگە پىداۋىستىيەكى ھەمىيە، بەلام دىتوانىن بەپىتى پىۋىستى، بەكارى بېتىن، ئۆتۈمىل دىتوانىن ھەر ئاۋچەپەكى نىشتەجىبوون كارمەندى ئەو شۆپەنى بۇ بىئىرەنە، يان نىزىك لەشۋىنى نىشتەجىبوونى خۇى؛ بۆنەۋى ئەم لايەنەش نەبىت بە كىشە، بۇ ئۇفېسە سەرەكىيەكان، دىتوانىن شۆپىنى ھۆمى بەكاربېتىن بۇ كابىنەكان دىكرىت سوود لە خۆپىندىگاۋ مەزگەۋتو ئەو شۆپەنە ۋەربىگىن كە دىتوانىن بەكارىيان بېتىن، ھەرۋەھا تەلەفۇنىش لەكاتى زۆر پىۋىستىدا بەكار بېتىن. بەم جۇرە، بىرىكى زۆر لەم كىشەنەش ناھىلىن كە بىيە ھۆى پەكخىستى كارەكەمان لەروۋى دارايىيەۋە.

دوۋەم: پىداۋىستىيەكانى ھاۋلاتى:

مەبەستەمان لە پىداۋىستىيەكانى ھاۋلاتى جىيە؟ مەبەستەمان پى، ئەم پىداۋىستىيەپە كە داۋادىكرىت لە ھاۋلاتىيان لە رىگە سەرۋىك خىزانەۋە دىھىنرىت بۇ ئەم شۆپەنى كە بۇ ھەرناۋچەپەكى نىشتەجىبوون دىپارى دىكرىت، ۋەك: كۆبۈۋىنى خۇراك؛ چەند كۆبۈۋىنى خۇراك لەو خىزانەدا ھەبىت ھسابى ئەۋەندە خىزانى بۇ دىكرىت، مەبەستەمان پى

ئەۋەدى پىشتر باسەمان كىرە، بىرىتى بوو لە خىشتە پەرنامەى بەكارھاتوو، بۇ پلانەكەمان بەم پەرنامە تەكەنەلۇجىيە كە كارەكەى پى جىبەجى دەكەين، ئىستا دىپەنە سەر تەۋاكارى پلانەكە، بۇ ھەممۇ ئەم كارەنەى كە ماۋ، لەگەل مىكانىزىمى جىبەجىكرىنى پلانەكە و جۆنىتى جىبەجىكرىنى پلانەكە، ۋاتە: ھۆمەت جۆن ئەم پلانە جىبەجى بىكات.

دەگەرپىنەۋە بۇ شىۋازەكانى فۇرم:

پىشتر باسى فۇرمى خىزانىمان كىرە، ئىستا باسى فۇرمى دوۋەم دەكەين كە فۇرمى تاكەكەسىيە.

۲. فۇرمى تاكەكەسى

ئەم فۇرمە ھەمان فۇرمى خىزانىيە، بەلام كەمىك جىۋاۋى ھەپە لە شىۋازەكەپدا، ھەندىك خالىش لىرە دىنوۋسىن ۋەندىك خال، پىۋىست بەنوۋسىن ناكات.

بەلام جىۋاۋىيەكەى لەگەل فۇرمى خىزانىدا ئەۋەپە، كە ئەم فۇرمە، تايىتە بەھەر تاكىك بەسەرۋىكىزىنەشەۋە، ھەرۋەھا ئەم فۇرمە بىۋىگرافىي ھەممۇ تاكىكە، لە خىشتە پىشوو ئەم فۇرمە درووست دىكرىت.

لە خىشتەكەدا، ھەر بەشەك پىۋىست بىت، زىادى دەكەين بۇ ئەم فۇرمە؛ لەپەرئەۋەى ئەم فۇرمە بۇ ھەممۇ تاكىكە، ھەر لەگەل ئەم فۇرمەدا، فۇرمىكى تىرمان دەبىت، كە تايىتە بەھەمان كەس، كە ناسنامەۋ رەگەزنامەۋ كۆبۈۋىنى خۇراك و پىرونامەى خۆپىندىنى ئەم كەسە، بۇ ھەر مامەلەپەكى ھەرمانگەكان، لەخۇ دىكرىت..

پىداۋىستىي گىشتى بۇ ئەم پلانە

پىداۋىستىيە گىشتىيەكان بۇ ئەم پلانە، دىبىن بەسە بەشى سەرەكىيەۋە:

* پىداۋىستىي كارگىرىۋ ئىدارى .

* پىداۋىستىي ھاۋلاتى.

* پىداۋىستىيەكانى لايەنى جىبەجىكار (ھۆمەت).

يەكەم: پىداۋىستىي كارگىرىۋ ئىدارى:

مەبەستەمان لە پىداۋىستىي كارگىرىۋ ئىدارى جىيە؟ مەبەستەمان پى، ئەم پىداۋىستىيەپە، كە دەبىت ھۆمەت داپىنى بىكات، ۋەك:

ئەمەيە كە ھەندىك چار كۆپى گەورە لەگەل مالى باوكيدا دەۋى
لەبەرئەمەي شۇيىنك بەكرى نەگى، ئەمە يارمەتيمان دەمات كە
نامارى ئەمە خىزانە بزانين كە لەمالى باوكدا نىشتەجىن بۇ
ئەمەي لەرپىگاي پلانى ئاومدانكردنەمەي كىشەي گىرئ ئەمەيلين.
ناسنامەي بارى كەسى: بۇ ھەمەمە ئەمە كەسانەي كە لەرپاندان
بوونيان ھەمەي لە گوردستاندا، بۇئەمەي نامارى راستەقىنەي
ھاۋلاتيانى ھەرئەمەي بزانين ئەمەي ئەمەي دەست بەكەين بە
چارەسەرگىردى كىشەكان.

رەگەزنامە: ديارە ھەمەمە ئەمە ھاۋلاتيانە دەگىرتەمەي، كە
خەلگى ھەرئەمەي گوردستان.

ۋىنەي بچووك: بۇ ھەمەمە ئەمە نامانى خىزان، بە قەبارەي
ۋىنەي جەواز، دەمىت ۋىنەكەش تازە بىت؛ چونكە ئەمە ۋىنەيە
دەمىت لەمە ناسنامەيەي كە جىگەي ھەمەمە ناسنامەكان
دەگىرتەمەي لە داھاتوودا.

پروانامە: پروانامەي كۆتاپەي خويىن، بۇ ھەمەمە
ئەمە نامانى خىزان. لەگەل گۆرپى پروانامە بەبەرئەمەي پروانامەي
تازە دەمىرتەمەي، لەجەند بواردا پروانامەي ھەبەمە، دەتوانىت
پىشكەشى بىكات.

پىشكىرىي شۇيىن نىشتەجىبوون: ديارە ئەمە تەمنا
سەرۋىكخىزان دەگىرتەمەي، بۇ ئەمە خانوۋەي كە لىي نىشتەجىيە.
تېيىنى گىرگ: بۇئەمەي ئەمە پلانە راستو درووست
دەمىرتەمەي، دەمىت بەشۋەمەي راست زانىرييەكان پىشكەش
بكرين، ئەگەر نا، نامار لەسەر بىنەمەي درۋ درووست ناكىرت،
بۇ راستىتى كارەكەشمان، لەدەي وەرگىرتى زانىرييەكان،
كارى پىشكىن بۇ راستى زانىرييەكان دەست پىن دەكەين، كە
زۇر گىرگە: بۇئەمەي پلانەكەمان راست بىتو دوور بىت لە
ھەمەمە جۇرە ھەلەيەك، ھەرگەس بەشۋەمەي ھەلە، زانىري
پىر كىرەبۇرە، دەمىرت بىبەش بكرىت لەمە ناسنامەيەي كە جىگەي
ھەمەمە ناسنامەكان دەگىرتەمەي لە داھاتوودا.

سەيەم: پىداۋىستىيەكانى لايەنى جىبەجىكار:

مەبەستەمان پىتى ئەمە زانىرييەكەي گە ۋەك ۋۆرم دەمىرت
بەھەر سەرۋىك خىزانىك، دەي پىرگىردنەمەي لەمە مەمەي كە
ديارىكارە دەگىرتەمەي بۇ شۇيىن مەبەست، ۋەك:

۱. لىستى تۆمار: ئەمە لىستە ۋەك تۆمارى سەرمتايى ناۋى
سەرۋىك خىزانەكان لەمە ناۋچەي نىشتەجىبوونە تۆمار دەمىرتو
داخلى كۆمپىوتەر دەمىرت، بۇ چىك كىردنەمەي ھەمەمە خىزانىكى
ناۋچەكە بەمە شىۋازەي خوارەمە:

"ژمارە- ناۋى چوارى- مۇبايل- شۇيىن نىشتەجىبوون-
ژمارە ئەمە نامانى خىزان- تېيىنى"

۲. ۋۆرمى زانىري: ئەمە ۋۆرمە دروست دەمىرت دەي ئەمەي
كە بىرپار لە جىبەجىكردى ئەمە پلانە درا، دەمىرت بەھەر سەرۋىك
خىزانىك بۇ پىرگىردنەمەي، بەلامە ۋۆرمى سەرۋىك خىزان لەگەل ۋۆرمى
ئەمە نامانى خىزان كەمىك جىۋاۋازى دەمىت، بەھۇي بىرپىرسىارىتى
زىياترى سەرۋىك خىزانەمە، ۋاتە ئەمە ۋۆرمە دوو جۇرە:

يەكەم: ۋۆرمى سەرۋىك خىزان.

دوۋم: ۋۆرمى ئەمە نامانى خىزان.

۳. زەمەي گەورە: ئەمە زەمەي دەمىرت بەھەر سەرۋىك خىزانىك
كە لىستى پىداۋىستى دىۋاگراۋ لەگەل ۋۆرمەكانى (خىزانو

ئەمە نامانى) دا دەمىرت پىتى. دەي پىرگىردنەمەي تەۋاۋىردى ئەمە
مەمەي كە ديارى دەمىرت پىداۋىستىيەكان دەخاتمە ئەمە ئەمە
زەمەمە زەمەكەش ئەمە زانىرييەي لەسەر دەمىت:

كۆدى شۇيىن نىشتەجىبوون: (كۆدى ھەشت ژمارەي)

ژمارە: (ژمارەي پىزىمەندى خىزانى)

"ناۋى چوارى- ژمارەي ئەمە نامانى خىزان- شۇيىن
نىشتەجىبوون: ۱. پارىزگا، ۲. قەزاق، ۳. ناۋچە، ۴. گەپكە،
ژمارەي مۇبايل)".

ھەر يەكەك ئەمە زەمەمە دەمىرتە ھەر سەرۋىك خىزانىكى
ئەمە شۇيىن نىشتەجىبوونە لەمە كاتى تەۋاۋىردى پىداۋىستىيەكاندا
دەيگىرتەمەي بۇ كەبىنەي ئەمە گەپكەي كە لىي وەرگىرتوودە لەدەي
ئەمە كارە كىردارى چىككردنەمەي زانىرييەكان ئەمە نامانى دەمىرت.

مىكانىزىمى جىبەجىن كىردى:

يەكەك لە گىرگىرتىن بەشەكان بىرئىتە لە مىكانىزىمى
جىبەجىكردى، ھەر پلانەي چەند بەمەي بىت مىكانىزىمى
جىبەجىكردى ھىزى پلانەكە زىاتر دەكات، چونكە ھەمەمە
پلانەي پىۋىستى بەمەي چەند بەمەي ھىزى داپىشتى بۇ دەمىرت
ئاۋھاش بەمەي ھىزى جىبەجىن بكرىت، لەبەرئەمەي پلان ۋەك
ئەلەمەيەكى پىكەمەي ۋايە دەمىت ھەمەمە بەشكى پلانەكە
گىرگى خۇي پىن بىرئىت، ئەگىنا ئەمەمەي دەمىتە پلانەي بۇ
سەرگىردىن بۇدجەمە كات نەبىتە پلانەي بەسود بۇ ھاۋلاتيان.

پىگانى مىكانىزىمى جىبەجىكردى

ئەمە پلانە بەشۋەمەي گىشتى بەمە سى پىگا سەرگەيە
جىبەجىن دەمىرت:

يەكەم: پىگاي پىدانى ۋۆرمى زانىري پىرگىردنەمەي: دەمىت
لەمەمەيەكى ديارىكارەدا كە لە (۱۵) ۋۆر بۇ (۲۰) ۋۆر مۆلمە بىت
بۇ پىرگىردنەمەي زانىرييەكان گىرپانەمەي بۇ شۇيىن مەبەست.

بەمە شىۋازەي كە نامازەمان پىكرد ھەر سەرۋىك خىزانىك
ۋۆرمەكان وەردەمىرت بۇ پىرگىردنەمەي گىرپانەمەي لەگەل ئەمە
پىداۋىستىيەكانى كە داۋى لىكارە، ۋەك ناسنامەمە رەگەزنامەمە
كۆبۇنى خۇراۋى پىشكىرىي شۇيىن نىشتەجىبوون ۋىنەي بچووك
پروانامەي تاكەكەسى.

دوۋم: پىگاي پىشكىننى زانىري پىداۋىستى ھاۋلاتيان: دەي
پىگاي يەكەم راستەۋخۇ ئەمە پىگايە دەگىرنە بەمە بۇ ئەمەي
جىكى ئەمە زانىرييەكە بەمەمە كە ھاۋلاتيانى ئەمە ناۋچانە
گەپاندەيەتەمەي بۇ راستو دروستى زانىرييەكان راستكردنەمەي
ھەلەكان، ئەمە پىگايە بەپىي قەمەبەلنى شۇيىن نىشتەجىبوونەكە
دەمەكەۋىت چەندى پىن دەمىت، بەلامە دەمىت مالى بە مالى بۇ
ھەر ئەمەمە ئەمە كىردارى چىك كىردنەمەي بكرىت بۇ ئەمەي
پلانەكە بەباشى جىبەجىن بەمەين.

سەيەم: پىگاي داخلىكردى زانىرييەكانو دروستكردى
نامارەكە: دەي ئەمەي ھەردوۋ پىگاي پىشۋەمان بەسەرگەۋتوۋىي
ئەمە نامانى، بەمە پىگايە نامارەكە دروست دەمەي دەمىنە خاۋەنى
نامارى زانىستى بۇ ھەمەمە بىۋارەكان، ئەمە پىگايەش بەكەسانى
پىشۋە شەمە ئەمە بەرنامە تەكەلۋىجەي كە كارى پىن دەكەين
دەمىرت، ھەردەمە كاتى ئەمە پىگايەش تا رادەيەك لىھاتوۋى
كارمەندانى ئەمە بەشە دەتوان ديارى بەكەن، بۇيە ناستەمە
بەتوانىن بە دەقىقى كاتەكەي ديارى بەكەين.

بەشى سىيەم

پۇلى پەرودەدە فيرکردن، لە گەشەسەندى ئابوورىدا

ئا: سەلاح عىسا - خوتىندىكارى ماستەر لە تۈركىيا

دەپىنن پۇلى تاوان، لىرەدا گەم دەپىتەم، گەواتە، لەبرى درووستىردى زىندەنى گەرە، دەرگى كۈنەكانىش دلدەخرىن، بۇيە ھەر پارمەك گە بۇ نەھىشتى تاوانو بىناتنانى بىناى بىندىخانە، پىشتەر لەم پىناوودا بەخمەرج دەمرا، بۇ حكومت دەمگەرتەم، ھەروەدا مەروفى خوتىندەوار، چاكتر دىتوانىت خۇى لە نەخۇشى ھۆكارمەكانى بىبارىزىت، ياخود ھۇشيارى خواردنو تەندرووستىو جۇرمەكى زىاتەر دىزانىت، بۇيە جۇرى نەخۇشىو پۇزەمكى لەم كاتەدا بەرمە نەمان دەجىت، گە لە نەنجامدا ھەر خەرجىيەك بۇ نەھىشتى نەخۇشى تەرخان كراو دەجىتەمە ناو خەزىنەى دىمولت، بۇيە ئەمە لە كەردارى كشتوكالگەردن دەجىت، ھەر پارمەك لە فەركەردىنا خەرج بىكرىت، لەدوایدە چەن قات بەرمەمى ماددىت پى دىماتەم، ھەر لەبەر ئەمەيە دەپىنن، ولتە پىشكەوتەمەكان زۇرتىرىنى بودجەكانىيان بۇ فەركەردن تەرخان دەمەن.

زاناپانى نابوورى، گەنگىيان داو بە پەيوەندى نىوان پەرودەدە نابوورى كارىگەرىيان لەسەر يەكتىرى، لە نموونەى ئەم زاناپانىش (جۇن فەزى)، گە لە كىتەبەمەكانا بە ناوونىشانى (ئابوورىيەمەكانى پەرودەدە)، گە تىپىدا بىرو راگانى نىنگىزەمەكانى كورت كەردۇتەمە لەبارەى گەنگىي پەرودەدە لە گەشەپەندى نابوورىدا، تىپىدا ھاتوودە (پەرودەدە پەرسەيەكى نابوورىيەمە؛ چۈنكە دەكۇشەت بۇ بەدەستەنەنى پىشەيەكى دىبارىكراو، گە داھاتى زىانى لەسەر، ھەركات فەربوونو لى ھاتووىو تەواناكان زىاتەر بوون؛ داھاتىش زىاتەر دەپىت، لە ھەمان كاتىشدا، ئەمگەر تاكەمەكان پىكەمە لە شتە جۇراوچۇرەكاندا پىشكەوتەن؛ داھاتىيان زۇر دەپىت، پاشان داھاتى گشت كۆمەلگەش زىاد دەپىت).

زۇربەى تەوزىنەمەكانى بوارى نابوورى پەرودەدە، ئەمەيان روون كەردۇتەم، گە پەرسەى پەرودەدە، بە ۋەبەرەھىنان لە سەرمەيەى مەروفى دادمەرىت، ۋەككو بەرجەستەمەكانىك بۇى، ئەم پارمەيە گە بەخمەرج دەمەرىت لە بوارى پەرسەى پەرودەدە، بە ھازانچ دەشكەتەمە بەسەر تاكەكاندا؛ چۈنكە بە گەمەرتىن تىچوون، دەمەن بە باشتىرەن شتىك، گە ۋىستەۋىيەنە. بۇيە ھەر خەرجىيەك گە بەنامانچى چاككەردى پەرسەى پەرودەدە بىكرىت، ئەمە بە فەپۇ ناچىتو لە داھاتوودا پىگەمەندىنى تاكى بە سوودو خەزمەتكارە بە بوارى نابوورى.

ئەم سەردەمەى نىستا، سەردەمەى زانستو فەربوونە، ئەمگەر جاران ولاتان زۇربەى پارمەكانىيان، بۇ شەرى يەكتىرى، لە كەرىنى چەكە تەقەمەندى بەخمەرج دەمەت، بەلام نىستا جۇرى شەرەكە گۇراۋە بۇ شەرى زانست گە ئەمەش لەجىياتى كۈشتىن خوتىنەشتىن، گۇراۋە بۇ مەملەنى داھىنانە نوپىيەكان، كەركەپەكان لە سەنگەرمەكانەمە گۈستراۋەنەمە بۇ بازارمەكانو شەرى پىشكەوتەنە عەقلىيەكان لە درووستىردىنى نامىزەكاندا گە ھەموۋىيان درووستىراۋو بەرمەمى بىرە مەزەمەكان بۇ خەزمەتى مەروفايەتى، داگىركارىيەكان لە داگىركەردىنى سەربازىيەمە، گۇراۋە بۇ داگىركارى لە نامىزە تەكەنەۋىيەكان، ئەمەش بەمە بەدى ھاتوودە، گە ولاتان زىاتەر گەنگى فەربوونو زانستىيان بۇ دەرگەوت، بۇيە ئەمەيەكى فەركەراۋو پەرودەدەكراو، ولاتىكى پىشكەوتەمە بەرمەم دەپىت.

لەم پىنسانەى بەشى پىشوو، ئەمەمان بۇ روون دەپىتەم، گە پەرسەى پەرودەدە، يەكەكە لە پەرسەكانى زىانى تاك، گە لە درووستىراۋىكى سەروستىيەمە، دىكەتە بوونەمەرىكى كۆمەلەيەتى، ياخود بەھۇ پەرسەى پەرودەدە، تاك دىتوانىت خۇى لەمگەل زىنگە دەورەبەرمەكانى بگۈنچىنىت، لەبەرەمە ھەر كەسەك بۇنەمەى بىنەتەمە بىتوانىت لە كۆمەلگەمەكاندا بۇى، پىنەستە بە پەرسەى پەرودەدە تى بەپەرت. يەكەم شۇنىش بۇ پەرودەدە فەربوون، بىرىتەيە لە خىزان، يان باۋىشى داپك؛ چۈنكە تاك زۇربەى بەھاو پىتەمە كۆمەلەيەتەمەكانو پەھتارمەكان لەۋتە ۋەرمەگەرت، گە ئەمەش دەپىتە بىناغەيەك، بۇ بىناتنانى كەسەتتى ئەم تاكە. لەدوای خىزانىش قوتابخانە دىت گە ئەمەش پۇلىكى گەنگ دەگەرت بۇ فەركەردىن پەرودەدە تاك، پىنەستە پەرودەدە قوتابخانەمە خىزان ھاتەرىيە يەكەن دۇايەتى يەك ئەمەن، بۇنەمەى مەنەل كەسەمەتەى پەرودەمەتى توۋشى سەرنى شىۋەندىن دوو پەرودەدە جىياۋز نەبىتەمە؛ چۈنكە لەم كاتەدا نازانىت كامەيان ھەلەبۇرتىت، بەلگە دەپىت ھەردوۋەكان تەۋەكەرى فەركەردىن پەرودەدە تاك بىن.

پەرودەدە. ھەردوۋە ماناى پەرودەدەكەرن كەردنە مەروفىكى بىسوۋدى تاكەكان دەگەرتەمە؛ تا بىتوانىت لە ناو زىنگەمەكاندا بۇيت، ھەمەشە پەرسەى فەربوونىش دەگەرتەمە؛ بۇنەمەى زانستە جۇراۋچۇرەكان ۋەرمەگەرت، گە ئەمەى دوۋەمەيان ئەركى قوتابخانەيە، لەم پەرسەيەمە مەنەل لە قوتابخانە زۇربەى زانستەكان دەخوتىت، بەلام خۇى لەكام جۇردە بىنەيەمە، پىنەستە لەم لايەنەدا زىاتەر پەرە بە تەۋەكانى خۇى بىدات، بەلام ھەر بواریك بىت، گەنگ ئەمەيە لە بواردە بىتوانىت، خەزمەت بە كۆمەلگەمەكانى خۇى بىكات. ھەروەدا ھەندى دەزگارى تەرى پەرودەمەيان ھەيە، گە ئەۋەنىش پۇلى ناۋەندى دەگەرت بۇ پەرودەدە فەربوون، ۋەككو پىكەخاۋەمەكانى كۆمەلگەى مەمەنى، يان تەۋىزەندو گروۋە كۆمەلەيەتەمەكان لە ھەر يەكەك لە بواردە جىياۋزەكاندا، گە ھەموو پىكەمە ئەركى پەرودەدە فەركەردىن بۇ تاك لە كۆمەلگەدا فەراھەم دەمەن.

پەيوەندى نىوان پەرودەدە نابوورى

پەرودەدە نابوورى، پەيوەندىيان زۇر بەھىزە، پەتايەتى ئەم كاتەى گە دىمولت ھەلى يەكەن، لەبەردەم فەركەردىنى تاكەكانى كۆمەلگەدا فەراھەم دەمەت، گە خۇى لە داپىنەردىنى ھۆكارمەكانى فەربوون، جىياۋزەنەكەردن لە نىۋان فەركەردىنى كچانو كورەن... ھتە، دەپىتەمە، نىتەر دەپىنن لە بەرمەمەردا ناستى گەشەى نابوورى، چەند قات بەرمە دەپىتەمە؛ چۈنكە ھەتا پۇزەى خوتىندەوار ناستى پۇشەنەرى، لە ولاتەدا بەرمە بىتەمە، ناستى بۇنى تاكىش گەشە دەمەتو بەپىچەۋەنەمەمە راسە، بۇيە يەكەك لە تاپەتەمەندىيەكانى ولتە دىۋەكەتوۋەكان، بوونى پۇزەيەكى زۇرى تاكى نەخوتىندەوار.

ھەر كارىگەرىيەكى بۇزەتەش پەرودەدە، بۇسەر ھەر لايەنىكى تەرى زىان، لەدوایدە ھەر بەدەستەكەۋىكى نابوورى لىك دەپىتەمە، بۇ نموونە، ئەمگەر پەرودەدى تەندرووست، تاكى ھۇشيار لە روۋى كەلتۈرەمە بەرمەم بەپىت،

نېمىيە گانى سەرگەوتن لە بازارسازىي رايەلەدا

(نېتۆرك ماركىتىنگ)

بەشى شەشەم و: نانا ھەورامى

Marketing

سەرگەوتن، يان شىكست لە ۹۰ پۆژى يەكەمدا

چەمكە پەيوەندىدارەكان بە نېتۆركى ماركىتىنگ

داھاتى تىكەل

كات	پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە
كات كات	پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە
كات كات كات	پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە
كات كات كات كات	پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە
كات كات كات كات كات	پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە
كات كات كات كات كات كات	پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە
كات كات كات كات كات كات كات	پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە پارە

كاتىك كە كۆمەلگەكت بە ئەندازى پىويست گەورە بوو، داھاتى زۆرۆمبەندە بەرەو تۆش ورووزم دەھىنەت. لەكۆتاييدا كاتىك كە لەم كاردەدا خانەنشین بوويت، بەبى ئەوئى كە ھىج كاتىك دابنن، داھات ھەر بەو شىوئەي پىشوو بەردەوام دەبىت. دركى درووستى ئەم چەمكە لە نېتۆركى ماركىتىنگ، بەدلىايەو ھەركەسنىك لەبارى وزى ئەم بازارگانىيەو سەرسام دەكات. بەبى ئەوئى NM كارىكى گرووپى دەستەجەمەيە، ئەم چەمكە لە نرخىكى گەورە بەھەردارە. ئەوئى كە ئەنجامى دەدەين، قابىلى زۆرۆبۆنە. ئەگەر ھەركەسنىك لە كۆمەلگەي تۆدا، كەسەكانى خۆى بناسىنەت، كارىگەريەكەي زۆر زىاد دەبىت. ھەر بەو شىوئەي كە ج. پاول گيتى گوتوويەت: "پىم باشە بە سوودەرگرتن لە ۱% ھەولى ۱۰۰ كەس داھات، بەدەست بەينەم، ھەتا بە ۱۰۰% ھەولى خۆم".

جىاوازيەكانى نىوان داھاتى ھىلىو داھاتى تىكەل

داھاتى ھىلى

پارە	كات
پارە پارە	كات كات
پارە پارە پارە	كات كات كات
پارە پارە پارە پارە	كات كات كات كات
پارە پارە پارە پارە پارە	كات كات كات كات كات

ھەتا كاتى زياتر بەخەرج بەدەيت، داھاتىكى زياتر بەدەست دەھىنەت. لەبەرەمبەرىشدا ئەگەر كاتىكى كەمتر بەخەرج بەدەيت، داھاتىكى كەمتر دەبىت. لە كۆتاييدا ئەگەر بەھۆى خانەنشینی، نەخۆشى، يان ھەرشىكى ترەو، نىتر توانای ھەروشتى كاتى خۆتان نەمىنەت، ئەو كاتە راستەوخۆ داھاتان سفر دەبىتەو.

داھاتى تىكەل

ھەر بەو شىوئەي كە لە نمونەكەدا دەبىنەت، لە NM ناچارىت كاتىكى زۆر تەرخان بكەيت بۆ ئەم بازارگانىيە. لەم ھۆنەدا، داھات زۆر "كەم"ە. لەبەرئەم ھۆكارە زۆرەي كەس، بەبى دركەردنى ئەم بابەتە، شىوازي NM واز لى دەھىن. ھەتا لەم بازارگانىيەدا بەرەو پىش بپۆيت، كاتىكى كەمتر پىويستەو بپى داھاتى بەدەستەتوو لەكاتى پىويست زياتر دەبىت.

نەينىي ئەم بابەتە، لە زىيادبۇونى كارە بچووكەكانى ئىيودا پەنھانە، بەشئومىيەك كە ھەر كەسك ھەمان كار نەنجام بدات. بۇ نمۇنە لەبارەى رېبەرى كۆمەلەكە، كەسەكان زياتر سەرنجى كارەكانى تۆ دمدەن، وەك لەودى كە گوئ لە ھەسەكانتەن بگرن! لەبەرئەو ھەگەر دەتەنەوئەت ئەوان كارەك نەنجام بدەن، خودى خۇشتان ھەمان ئەو كارە نەنجام بدەن.

ئەودى كە لەم بەشەدا باس كرا، بەشك لە گرنگترين جەمەكەكانى نيتۆركى ماركيتىنگ بوون، لە كاتىكدا كە مەبەستى دەستپىكردى ئەم كارەتان ھەيە، درككردنيان بۇ تۆ زۆر پىويستە! تا كە بېرپارىكى باشتەر بدەيت، وەلامى راستگۇيانەى ئەم پرسپارائەى خوارەو زۆر گرنگە:

۱- ئايا خەونگەلى گەورەتان ھەيە؟

۲- ئايا ھىچ ھەرزىكتان نىيە؟

۳- ئايا لە خانووپەكدا كە ئارەزووت دەكرد، دەژيت؟

۴- ئايا ئەو ئۆتۆمبىلەى كە بەكارى دەھنيت، ئۆتۆمبىلى خەونەكانتە؟

۵- ئايا بۇ خانەوادەو ئەمىزەكانتە، ژيانى خەونەكانتەن ھەراھەم كرددو؟

۶- ئايا دلەراوكىو نىگەرانييەك نىيە؟

۷- ئايا لەكاتى وەستانلىنى كارەكەت ھەر لەم ساتەدا، ديسانەو ھەر داھاتىك دەبىتو دەتوان بەردەوامى بەم شىوازە ژيانە بدەن؟

۸- نەنجامەكانى وەستانلىنى كار بۇ خانەوادەو ئەمىزەت جىيە؟

ئەمانە چەند پرسپارىكى وردىبەنەن، بەلام يارمەتت دەمدەن كە بارودۇخى راستەقىنەت ھەلبەسەنگىنيت. مەبەستى ئىيە ئەو نىيە، كە بەم پرسپارائە تىكت بىشكىن، بەلكو بۇ يارمەتدائەتە! تا تىبگەن كە رىكايەك بۇ رزگاربوونت لەم بارودۇخە ھەيە ئەوئەش نيتۆرك ماركيتىنگە. ھەلبەتە ئەگەر ھىچ جۆرە دەمارگىرييەك نەبىتو بەيى ھىچ جۆرە داومىريەكى پىشەكى يارمەتى لى وەرگىريت. شتىك لەدەست نادەيت. لەوانەيە كەمىك لە كاتت لەم كارەدا بەخەرج بدەيت، بەلام ئەزموونىك كە بەدەستى دەھنيت، زۆر بەنرخترە لەم كاتەى بەھىرۇى دەدەيت. ھەربەو شىومىيە كە ئەنئۆنى رۇبىنر گوتىيەتى، "ماناى شىتى ئەودە كە مرقۇفك ھەر سالو ھەر سال، كارىكى نەگۇر نەنجام بداتو چاومروانى نەنجامى جىاواز بىت."

ئەگەر ئارەزووى داھاتى باشترو جىاواز دەكەيت، پىويستە گۇرانكارى بکەيتو لە ناوچەى ھىمنى خۇت، وەرە دەرەو. ئايا بە ئەندازەى پىويست، "تىنو" گۇرانكارىت؟ لەوانەيە NM بۇ تۆ گونجاو نەبىت، بەلام ھەتا ئەو كاتەى كە تاقى نەكەيتەو، ھىچ كات بە درووستى لەم بابەتە تىناگەيت.

NM بازىرگانىيەكى ناسان نىيەو پىويستى بە بەرپرسپارىتى ھەلگرتو لە خۇبوردووى ھەيە. ھەلبەتە ئەو پاداشتەى كە لىيەو وەردەگريت، نرخی ھەموو ئەوانەى ھەيە. پىويستە بەلەيەنى كەمەو، شەش مانگ، تا سالىك، ئەم بازىرگانىيە ئەزموون بکەيت! تا نەنجامەكانى بىينيت. لە راپوردودا ھەتا ئەم كاتەى ئىستا، بەشكى زۆرى ژيانت، خەرجى بازىرگانى، يان

پىشەى ئىستات كرددو، باشىش دەزانيت، كە ئەنجامى جى بوو. ئىستا بۆجى بەشكى كاتى خۇت تايبەت نەكەيت بەم بازىرگانىيەو؟

لە درىژەى ئەم بابەتەدا، بە بىنەماكانى پاھى NM دەگەيتو نۆمىدەوارم كە لە كۇتايىدا بە زانىارىو ھونەرى پىويست بۇ سەركەوتن لەم شىوازەدا كە بەخىرايى لەم ھەلومەرچەى لە داگىرگردنى جىھاندايەبگەيت.

دەستپىكردى كار

"كات بە فيرۆ مەدە"

ناونوسىن

دواى ئەودى كە بېرپارتان دا، كە بە كام كۆمپانىي NM بەيوندى بکەن، يەكەم ھەنگاو ناونوسىنە لە ژىر ناوى ئەو كەسەدا كە ئىوەى بەم كارە ناساندو. ئەم كەسە ناسىنەرى ئىوېوودو بەرپرسە لەودى كە يارمەتى ئىوە بداتو ھەلومەرچەكانى سەركەوتنى ئىوە لە NM ھەراھەم بكات.

دلنباين لەودى كە فۇرمى داواكارىتان بە شىوېەكى دروست بېرگرددو، بەتايبەت ناوى ئەو كەسەى كە دەتان ناسىنيتو بالادەستەكەتان. چونكە ھەر كە رەزامەندى كۇتايىتان دەرپرى لە سەر نوسراومەكانى فۇرمەكە، ئىتر ناتوان گۇرانكارى تىدا بکەن. لە زۆرىنەى كۆمپانىيەكى NM مۇلەتى ئەوئەت بى دەدرت كە ھەم ناوى خۇتانو ھەم ناوى ھاوسەرمەكەتان بە ناونىشانى داواكار جىگىر بکەن. ھەندىك لە كۆمپانىيەكان خاوندارىتى ھاوبەشى بەرئ پىدراو دەزان. لە بىرتان نەجىت يەك كۇبى فۇرم بە ناونىشانى سەند لە لاى خۇتان بەيلنەو.

بالاسەرىيەكان

پىويستە ئىوە بزانن بالاسەرىيەكانتەن، تاجەند ئاستى سەرورتر، ج كەسانىك. دەتوانن ئەم زانىارىيە لە رىگەى ناسىنەرمەكەتەنەو، يان بالاسەرىيەكەى ئەودو بەدەست بەيىن پىويستە بزانن پىشەنگەكانى بالاسەرتان ج كەسانىك تا لە كاتى پىويستىدا بەيوندىيان پىو بکەن لە راپۆزىكانىيان سود وەرگىرن. ناو، ناونىشان، ژمارە تەلەفۇنو e-mail ئەوانتەن ھەبىت.

سىستىمى چاودىزى

پىويستە ئىوە لە دەستپىشخەرىيە چاودىزىيەكانى كۆمپانىيا، وەكو خولى فىركارى، كارگەلى جىاواز، سىمىنار، بابەتى فىركارىو شتى تر بەھەرمەند بىن. زۆربەى كات كۆمپانىيەكەت دواى تەواوبونى ناونوسى ئىو، ئەم جۆرە بابەتو زانىارىيەنە دەخاتە ئىختىيارتەنەو. بالا دەستىيەكانىشتان ئىوە دەخەنە ژىر چاودىزى خۇيانەو. چەندو چوئى ئەم چاودىزىيەنە بە ناسىنەرمەكەتان بلىزو ھەرچى خىراترە بەھەرى لىوەرگىرن. ئەم جۆرە چاودىزىيەنە زۆربەى كات برىتتىن لەم بابەتەنەى خوارەو:

۱- بەرنامەى كاتى كۆبونەوكان.

۲- بەرنامەى كاتى وانە فىركارىيەكانو سىمىنارەكان.

۳- بابەتى فىركارى وەكو كىتىپ، كاسىتو CD و شتى تر.

۴- دەستپىشخەرى ھاندان (وەكو كەشتەگەلى ھاندان و...).

۵- راپۆزى.

ھەستە ۋە رەكان

مرۇفم داۋە، مەنم مرۇف لە ھەموو شتېكى زىيانەخش، لە سەرماۋ گەرما، لە مىكرۇبە زىيانەخشەكان، دەپايرىزم، ئەۋە مەنم خويىنۇ ئىسقانى مرۇفم داۋىشىۋە.

دۋاى ئەم مشتومرە، چاۋ گۈتى؛ ھاۋرىيان با كەمىك بېر بىكەينمەۋە، ھەر يەك لە نېمە، پىۋىتسىيمان بە پەكتەر ھەيە، بۇ نمۇنە؛ ئەگەر مەن شتېك بېيىنم، ناتوانم باسۇ لىۋە بىكەم، بېگومان دەمىت زىمانى ھاۋرىم ئەۋ دېمەنەى مەن دېتومە لەبارمەۋە بدوئى! كاتىكىش زىمان دەمەۋىت قىسە بىكات، ناتوانىت قىسە بىكاتو ۋەلامى كەسى بەرامبەر بىداتەۋە، ئەگەر گۈتى لە قىسە بەرامبەر نەمىت، بېگومان گۈتچە كىردارى بېستىنۇ تېگەششەن لە بەرامبەر ئەنجام دەدات، پاشان زىمان دەتوانىت قىسە بىكاتو ۋەلامى بىداتەۋە..

پاشان لووت، با خۇشتىن بۇنى دۇنيا ھەلبىزىت، با ئەۋ بۇنانە ھەلبىزىت كە مرۇف ھەيرانو سەرمام دەكەن، باشە دواتر چۇن دەتوانىت، باس لەۋ ساتە خۇشۇ بۇنە خۇشە بىكات، ئەگەر زىمان ئەۋ خۇشەئالىيە دەرنەبىزىتو باسۇ لىۋە ئەكات!!! خۇنەگەر پىست جەستەى مرۇف لەسەرماۋ گەرما نەپارىزىت؛ ئەۋا ھەموو جەستە بەجارىك نەخۇش دەكەۋىت، ئەۋ كات ھېچمان ناتوانىن بە باشى كارەكانمان بەرپىۋە بېمەن، كەۋاتە؛ ھەموومان پىۋىستمان بە پەكتەر ھەموان تەۋاۋكەرى پەكتىرەن..

ئىدى ھەموان بېكەۋە سوپاسى (جاۋ)بان كىردو دەستخۇشى ۋاھەرىنىيان لىكىرد، دواتر پىيان گۈت؛ بەرپاستى تۇ ۋاھىنانت لە ژىرىۋ بېرگىرنەۋەماندا كىردو ھەمووانت بەناگا ھىناپەۋە ۋانەمكى بىسوۋت فېركىردىن.

پاشان ھەستەۋەرمەكان پىك كەۋتن، كە پىكەۋە ھاۋكارى پەكتەر بىنو بىشتى پەكتەر بىگىر بۇ خىزمەتى مرۇف، ھەموان بەلنىيان دا، كە ھەرگىز جارىكى دېكە، پىگە نەدەن كىشەۋ دۋوبەرەكى بىكەۋىتە نىۋانىانەۋە؛ بۇنەۋدى ھەستەۋەرمەكانى مرۇف بەۋى جىۋاۋزى نىۋانىانەۋە لەكار نەكەۋن!

جارىكىيان كىشەپەكى گەرە كەۋتە نىۋان ئەندامانى ھەر پىنج ھەستەۋەرمەكانەۋە، كە پىكەتۋون لە چاۋو گۈتو زىمانو لووتو پىست! ھەر يەك لەۋان دەپانەۋىست، خۇيان بە چاكتەر لەۋانى دېكە نىشان بىدەن، پىرسىارەكەى كە لاىان دروۋست بوو ئەمە بوو؛ كى لە ھەموان گىرنگىرە؟

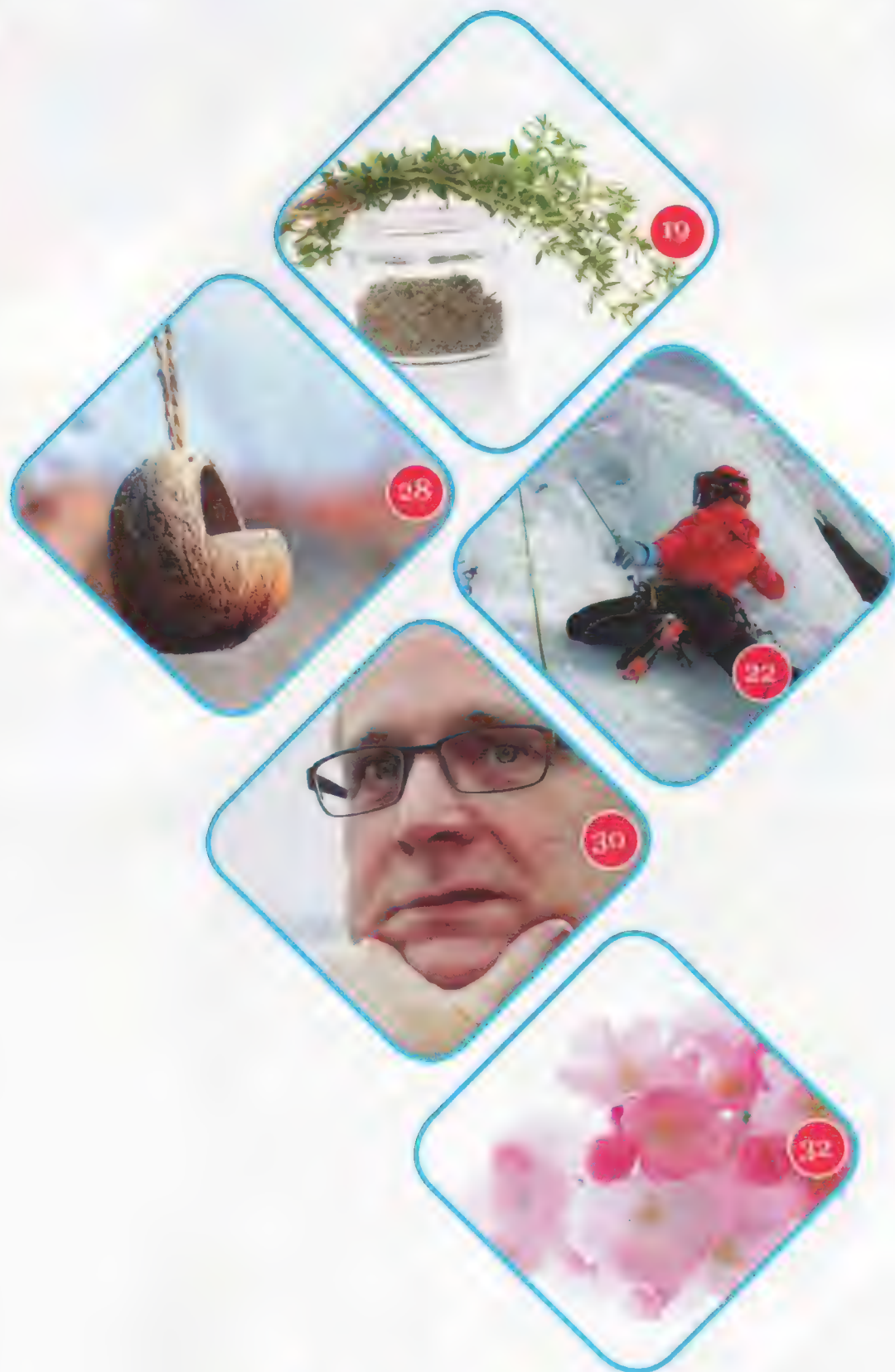
* سەرەتا چاۋ قىسەى كىردو گۈتى؛ مەن گىرنگىرەن ئەندامە لە جەستەى مرۇفدا، مرۇف بە ھۇى مەۋە، ھەموو شتەكانى دەۋرۋەرى دەمىنەت، ئەگەر شتېكى ترسانكى بىنى، ھەر بەۋى مەۋە دەمىنەتو لىتى دۋور دەكەۋىتەۋە..

* دواتر زىمان ھاتە گۈتو گۈتى؛ نەخىر، مەن گىرنگىرەن ئەندامى جەستەم؛ چۈنكە ئەگەر مەن نەم، مرۇف ناتوانىت بە پۋونى ئەۋ شتە بلىت، كە دەمەۋىت؛

* پاشان گۈتچە ھاتە قىسەۋ گۈتى؛ نەخىر مەن ھاۋرا نىم لەگەلتاندا؛ چۈنكە مەن پىم ۋاپە، كە گىرنگىرەن ئەندامى جەستەى مرۇف مەن، نەك ئىۋە، بەلگەشم بۇ ئەم قىسەيە، ئەۋمەپە كە مرۇف، ناتوانىت لە كەسانى دەۋرۋەرى تى بىكاتو بەناسانى ۋەلامى قىسەكانىيان بىداتەۋە، ئەگەر مەن نەم، بەمىن بوونى مەن، مرۇف ناتوانىت لە دەۋرۋەرى تى بىكاتو بەناسانى قىسمان لەگەلتا بىكات.

* لەۋلاۋە لووت نەمىتۋانى لەۋە زىاتىر بىدەنگ بىت، لەمەرنەۋە دەستى بە قىسەكىردن كىردو گۈتى؛ ناپا سوۋدەكانى مەنتان، بۇ زىانى مرۇف لە ياد كىردوۋە؟! ئەۋە مەنم بۇنى خۇش ھەلدەمزم دەۋرونى مرۇف ئاسوۋدو خۇشچال دەكەم، ھەرۋەھا بۇنى ناخۇشەش ھەلدەمزم؛ تا مرۇف خۇى لى دۋور بىخاتەۋە! ئەۋە مەنم ھەست بە بۇنە ترسانەكان دەكەم؛ تا مرۇف بەپەلە بەدەمىيەۋە پىرواتو چارەۋەرى بىكات.

* لە دۋاى ھەموان پىست ھاتە قىسەكىردن گۈتى؛ مەن گىرنگىرەن ئەندامى جەستەم، ئەۋە مەنم چۋاردەۋرى جەستەى

گله‌شاه پیدان

نەخۇشىيە سىڭسىيەكان

2/2

ن: د. حسان شمسى پاشا
و: يەحيا محەممەد عەلى

رېژىمى نەخۇشىيە سىڭسىيەكانىيان تېدايە، بىرىتىن لەو ۋلاتانەى ناسراون بە ئازادىي بىسنوورى سىڭسى دوورن لە رېنمايەكانى پەروەردگار، ھەرچەندە لە رووى زانستىشەو پىشكەوتوو بىن، بۇ نموونە: ئەمىرىكا، ئەوروپا، ھەندىك لەۋلاتانى باشوورى خۇرەلاتى ئاسيا، ۋەك: ھىندو تايەندو ھىلىپىن.

لە كىشومرى ئەفرىقاشدا ۋلاتانى ۋەك: زانپىرو كىنياۋ ئەفرىقاي ناۋمىراست، كە زۇربەيان گاۋرن، ئەم نەخۇشىيە زۇر بىلاۋە، بەلام ۋلاتىكى ۋەك سەنىگال كە زۇربەيان مەسولمانن، رېژىمى ئەم نەخۇشىيە زۇر كەمتىرن!

مامۇستاي مەۋفائەتتى (ﷺ) دەفەرمۇيت: (ھىچ گەلىك داۋىنپىسى تېدا بىلاۋ ئاشكرا ئابىت، تا ئەۋدى دەردو نەخۇشىيە واين تېدا بىلاۋ دەبىتەۋە، لەۋدو پىش نەيانىنپىت). رواھ الحاكىم وابىن ماجە.

ئەو رېڭايانەى رۇژئاۋا بە چارەسەرى دادەنەت، سوۋدىكى ۋاى نىيە، ۋەك: بەكارھىنانى كۇندۇم لەلايىم پىاۋمكەۋە، بەكارھىنانى دەمرانى ۋەك دۇمبەكتىرا، يان كەمكىرنەۋەى ئەو كەسانەى سىڭسىيان لەگەل دەكرىت بۇ چەند كەسك. بەلكو چارەسەر، بىرىتىيە لە خۇپاراستنۋ پاكىزەيى، پەروەردگارپىش دەفەرمۇيت: (.....) الآسراۋ ۲۲

چەندىن چار ۋەشەى خۇپاراستنۋ پاكىزەيى (الإحصان) لە قورئاندا ھاتوۋە ۋەك (محصنين..... مسافحين) النساء ۴۲، ۋاتە: ئەو كەسانەى لەرپى ھاۋسەرگىرىيەۋە، خۇيان پاراستوۋە داۋىنپىسى ناكەن.

رېڭاكانى خۇپاراستنىش بىرىتىيە لە:

ئىمانو لەخوداتىران، لەرپى ئەنجامدانى ھەمانەكانىو دووركەۋتەۋە لەو شتانەى ھەرامى كىردوون. ھاۋسەرگىرىيە پىكەۋمەننى مالىكى پىر لە سۆزو خۇشەۋىستى.

دووركەۋتەۋە لە تىكەلاۋى پاراستنى چاۋ.

بۇشتەيى ئافرىتانو بالاپۇشى.

نەھىشتىنى ئەو كەنالىۋ بەرنامانەى داۋىنپىسى، ئاسان دەكەنۋ بانگەشەى بۇ دەكەن.

جوانترىن ئامۇزگارپىش ھەموۋەدى پەروەردگارە (سورەتى

نور ئايەتى ۲۰)

ب. نەخۇشىيە گۈزارۋەدكان لەرپى سىڭسەۋە

(Sexually transmitted diseases)

۵. ڧايرۇسى ھىرپسى پەيوەند بە كۇئەندامى زاۋوزى (Genital Herpes): لە ئەنجامى ڧايرۇسىكەۋە روو دەدات، پىي دەگوتىت: (Herpes Virus)، دەگۈزىتەۋە لەرپى پەيوەندى سىڭسىرو بىرگەۋتن بە ئەندامە توۋشبوۋەدكان، يان لەرپى دەۋو لىۋەۋە، كۇمەلىك تۇقى زۇر بە نازار دروۋست دەكات، لەسەر ئەندامى زاۋوزى ھەردوۋ رەگەز. نىشانەكانى نەخۇشىيەكە، بۇ دوو ھەفتە، يان مانگىك بىرەدۋام دەبىت، پاشان بۇ ماۋىيەك ديار نامىنىت، پاش دوو ھەفتە، يان مانگىك دەردەكەۋتەۋە. ھىرشى ڧايرۇسكە بۇ لەش، بۇ چەند سالىك بىرەدۋام دەبىت، بۇ ماۋىيەكى زۇرىش لەلەشدا دەمىنىتەۋە لەروۋى دەرونىيەۋە، كەسكە ۋىران دەكات. ئەم دەردە سالانە (۵۰۰۰۰۰) كەس توۋش دەكات لە ئەمىرىكا، ئىستا زىاد لە (۲۰ مىليۇن)كەس لە ئەمىرىكا ئەم نەخۇشىيەيان ھەيە.

۶. ھەۋكردنى درىژخايەنى ھەۋزى ئافرىتان

(Chronic Pelvic Inflammation):

ھەۋكردنىكى بەھىزە توۋشى كۇئەندامى زاۋوزى ئافرىت دەبىت، بەتاپەت مەندالدىن ھىلكەدان، چەند ئەندامىكى دىكەى ھەۋزىش دەگىتەۋە، زىاتىر لەرپى ئەنجامدانى سىڭسى ئاشەرىيەۋە روو دەدات.

زۇرجارىش بەھۇى ھاۋسەرگىكەۋە توۋش دەبىت، كە گىرۋەدى ئەنجامدانى سىڭس بوۋە لەگەل كەسانىك جگە لە ھاۋسەرە پاكەكى خۇى ئەمەش كىشەيەكى گەۋرەيە، ئافرىتە توۋشبوۋە بەستەزمانەكە زۇر بىگوناھانە سەردانى پىزىشان دەكاتۋ نازانرىت ھۇكارى ئەم نازارۋ ناپەھەتتىيە چىيە!!

بەلام لە رۇژئاۋا، ھۇكارەكە ديارەۋ ئافرىتەكە خۇى باجى ھەلەكانى خۇى دەدات، بۇ نموونە؛ تەنھا لە ئەمىرىكا (۲،۵ مىليۇن) ئافرىت سالانە سەردانى پىزىشك دەكەن، بەھۇى ھەۋكردنى درىژخايەنى ھەۋزەۋە، ھەروەھا (۲۰۰۰۰۰) ئافرىت دەبىرنە زوۋرى ڧرىاكەۋتنى خىرا (Emergency department) بەھەمان ھۇكار، سالانە زىانى ئابوۋرى لە ئەمىرىكا (۵ مىليار) دۇلارە!

ج. چارەسەر چىيە؟

پىستىيەكى روۋو ئاشكرايە، ئەو ۋلاتانەى زۇرتىن

جاتره دژەزىندەبىيەكى كارىگەر!

مىزەلدىن نەخۇشەبىيەكانى گورچىلەش دىكات، ھەروھە سورى مانگانەى ئافرىتان رېك دىكات.

پىنجەم: لە لىكۆلىنەومىيەكى نويدا دىمكەوتوۋە جاتره تواناى رېكخستى تىكپاى لىدانەكانى دلو قشارى خويىنى ھەيە، بۇيە دىتوانرېت لەجىياتى بەكارھىنانى خويى لە خواردندا، جاتره بەكار بەيىنرېت، ھەروھە خواردنەومى ئاۋى جاترى كولاۋ لەگەل ھەنگوین بەسكى برسى، يارمەتىى خاۋىنكرىنەومى خويىن دىكات. **شەشم:** يەككە لەو پوۋەكانەى كە بۇ ئازارى سكو دل تىكەل ھاترو ئازارى سەرو گوئو ئازارى ددانو كۆكەو كرمى ناو گەدمو ھەوكرىنى زمانو قورگ بەسوود، بەتايىبەتى ئەگەر لەگەل مېخەك دا بەكاربەيىنرېت، ھەروھە بۇ ئەوانەى توۋشى سىچوون بوون دىتوان بەكارى بەيىن.

ھەوتەم: يارمەتىى چالاككرىنى پىستى سەرو رېگرى لە وىرىنى قز دىكاتو بەھىزى دىكات.

ھەشتەم: ەك پاككەرومىيەك بەكار دىت دزى بەگترىاو كەروو و مىروۋەكان، تەنانت بۇ دىكرىن، پان نەھىشتى مىشۋەلەش سوۋدى ھەيە.

نۆيەم: لە دروۋستكرىنى بەرھەمە بۇنخۇشەكانى ەك ەترو شامپوۋ كرىم بەكار دىھىنرېت بەھۇى بۇنە تايىبەتەكەيەو.

خواردنى جاتره بەشۋىومەكى مامناۋەندو بىزىادەمپەوكرىن تىيىدا، بۇ مىندالو ئافرىتى دووگىيانىش ھىچ زىان، پان كاپكەرى لاۋەكى نىيە، تەننا ئەو كەسانەى ھەستىارىان پىي ھەيە، پان ئەو كەسانەى نەشتەرگەرى دىكرىن پىۋىستە نەپخۇن، بەھۇى ئەوۋى نەگەرى خويىنەرىبوون زىاد دىكات، ھەروھە ھاۋشۋەى ھۆرمۇنى نىستروچىن كار دىكات لە لەشدا، بۇيە ئامۇزگارى ئەو كەسانەى شىرپەنجەى مەمكو ھىلەكانىيان ھەيە دىكرىت كە نەپخۇن. سەرچاۋە:

www.webteb.com

www.rjccm.com

www.dailymedicalinfo.com

جاتره، يەككە لە ناسراوترىن گىيا بەكارھاتوۋەكان لە بواردىنى خواردنو تەندرووستىو جۋانكارىدا، بە بۇنە خۇشۋ تامە بىۋىنەكەيەو لە گىياكانى تر جىيا دىكرىتەو، جاتره لە خىزانى نەنايەو ۴۰۰ جۆرى ھەيە، مىسرىيە كۆنەكان زۆر بەكارىان ھىناۋە، پۇنانىيەكانىش لە پەرسىتگاكانىندا، لەمەر بۇنەخۇشەكەى، ەك بخور بەكارىان ھىناۋە، بەكارھىنانو بەسوۋدى جاتره، بۇ بوۋىنى توخمەخۇراكىيەكانو فېتامىنو دژە زىندەبىيەكان دىگەرېتەو؛ لەمەرئەومى فېتامىنەكانى (A,B,C,K)و توخمەكانى ەك (پۇتاسىۋم ئاسنو مەگنسىۋم كالسىۋم سىلېنىۋم)و مادەى چالاكى ەك زەپتەكانى (سىمۇل، كارفاكۇل، سىنىۋل، لىنالۇل، بورنىۋل، جىرائىۋل) ھەروھە ترشى فۇلىكو ترشى فېنىك گلايكۇسايد، ھەرىكەك لەمانە گرىگى تايىبەتىى خۇى ھەيە.

سوۋدە تەندرووستىيەكانى جاتره

يەكەم: جاتره يارمەتىى چارەسەرى ئەو نەخۇشەبىيە دىكات كە لە وىرى زىستان، پان بەھۇى سەرمابوۋە سەرهەلەدەن، ەك: ھەوكرىنى سىكلىدانۇچكەكان، كۆكەپشە، رەبۇ، ھەوكرىنى كۆنەندامى ھەناسە، بەخواردنەومى بېت، پان بەكارھىنانى زەپتەكەى بۇ جەوكرىنى سىكى نەخۇش، پىش خەوتن.

دوۋەم: كار لەسەر بەھىزكرىنى كۆنەندامى بەرگرى دىكاتو ماسولەكان بەھىز دىكات بەتايىبەتى ماسولەكانى دلو رېگە لە رەبۋوۋى خويىنەرىمەكان دىكرىت، ھەروھە ئازارەككىنەو خاۋىنكەروۋە چالاككەرى سورى خويىنە، يادگەى بەھىز دىكاتو لەش خاۋىن دىكاتەو لە ماددەى زىانەخۇش.

سىيەم: كۆنەندامى ھەرس چالاك دىكاتو غازات لە گەمە دىكاتە دىروۋە رېگە لە ترشېۋوۋى دىكرىت، ھەروھە يارمەتىى كىردارى ھەرس دىكاتو رېخۇشكەر دىبىت بۇ مژىنى ماددەخۇراكىيەكان لە رېخۇلەدا.

چوارەم: جاتره چارەسەرى ھەوى بۇرىيەكانى مىزو

زانست نەك ژىرى

و: ئاسيا سەلاخ

زۆر چار خەللىكى مشتومر دىگەن، لەسەر باسى بەراوردىگەردىن پەسەندىگەردىن ژىرى زانست بەسەر يەكداو لە پادەي پىۋىستى ھەرىكەتلىك بۇ داھىيانو پىشكەوتىن، گەللىك لە رۇشنىيىرىمەكانمان پىيان وابوو، لە قۇناغلىك لە قۇناغەكانى مىزومماندا، كە پەسەندىگەردىن زانست بەسەر ئەقلىدا لە رۇشنىيىرى ھىمىن ناوشىتەمۇ، لە يەكلىك لەو مشتومرمانەي كە لەبارەي ئەم باسەمۇ ھاتوو، لەسەر زمانى شاعىرىكە لە شىعرەكەيدا:

زانستى زانائو ئەقلى ژىر، لەم دەوردا مشتو مېيان بوو داخۇ كامىيان پاپەي شىكۆمەندى بۇ خۇي دەست كەتتوو زانست فەرمووى من دوامەبەستى ئەوم بەدى ھىنا وەك ديارە ئەقلىش وتى بە من خىواي مېھرىبان خۇي بەيان كەردوو زانست ئامازمى داو بە ئەقلى فەرموو دووبارە بە ئامازە بەكاممان خىواي مېھرىبان لە قورئاندا خۇي نەخشاندوو ئىدى ئەقلى زانى زانست سەروەرئىتىو بە مشتومر ئابەزى سەرى زانستى ماچ كەردو وتى مالئاو، پەندىكى باشم لىت وەرگرتوو رۆلەكانىم، كەس ناتوانىت لەپاپەي زىرىكىي كەم بىكەتەمۇ رۆلى لە رىكخستى زانستو رۇچوونى فەرمامۇش بىكات، لە پىناو گەپشتن بەشتىكى تازەدا، لىردا من نامەوئىت سەرنىجان بۇ شتى بەلگەنەوئىست راپكىشىم، بەلكو دەمەوئىت بلىم، زىرىكىي زانست ھەردووكيان گىرنگو سەركىن بۇ داھىيانو سەركەوتىن، بەلام ھەتا زانست كەمتر بىت، رۆلى زىرىكىي زياتر دەردەكەوئىت، بەمىچەوانەشەمۇ، ھەتا زانست زۆرتىرىتو پىش بىكەوئىت، رۆلى زىرىكىي كەم دەبىتەمۇ، جا ئەم بىر زانستەي ئەمىرۇ لەبەردەست داپە ئىچكار گەورەمۇ ھەر پانزە سال جارىك، زانست چەند جازە دەبىتەمۇ، ئەمەش ماناي واپە، بەھاي زىرىكىي بەرمۇ دواو دەكشيتەمۇ، ھەر لەم رۋانگەپەمۇ ئەم بۇچوونە باو لە ئاراداپە كە دەلىت: «زانست سەرچاوى سەركىي دارىشتى ئەقلى».

يەكلىك لەوانە: ئەقلى بە بەرداش جۈاندوو، كە دانەوئە دەھارپىت، زانستەكەشى بە گەنەمكە داناد، جا چەند ئەم بەرداشە گەورە بىت، ھەر ئەم ئارە دەھىنەيتە بەرھەم كە لە جۆرى گەنەمكەيە، خۇ ئەگەر ھىچى تىدا دانەنرىت، ئەمۇ ئەوئىش ھىچى لى بەرھەم ناپەت.

زىرىكىيەكى مامانومىد، لەگەل فېربوونىكى باشو بەردەوامو كۆلنەدەرمانە، ھاوكات پىلاننىكى بەرزخواز، باشترە بۇ خاومەكەي لە زىرىكىيەكى زۆر ناپاپ، بەلام رىكخستىو زانستو بەرزخوازى لەگەلدا نەبىت.

ئەمەش ئەم لىكەدەمۇ درووستەيە، كە پىي گەپشتووين، كاتىك سالانە ژمارەيەكى زۆر لە پروانامەكانى داھىيان لە ھەندىك ولاتاندا تۆمار دەكرىت، لە ھەندىكى تىرىشا زۆر كەمىن؛ چۈنكە ژىرى لەسەر ئاستى نەتەمۇ مىللەتان ھاوتان. لە پاستىدا زىرىكىي بەتەنھا سوودى نىيە، ئەگەر ھىچى دىكەي لەگەلدا نەبىت.

ئاپا ئەم تىگەپشتەنە چى دەگەپشتە بۇ رۆلەكانىم؟

بەپىي زىرىكىي تواناكانتان، بىر لە ھاوتو نامانجەكانتان نەگەنەمۇ، بەلكو ھەول ىدەن، زانستى بەسوود بەدەست بەپىن، كە يارمەتپان دەدات بە نامانجەكانتان بگەن. گۈئ بە قەسى خىزمانو بەھەندىك لە مامۇستاكانتان مەدەن، كە پىتان دەللىن، ئىو زىرىك نىن، پان زىرىكىتان مامانومىدە، ھەمىشە ئەوپەرى سوود لە كاتەكانتان وەرگىرنو ئەم پىسپۇرىيە بىخوئىن كە بەلاتانەمۇ خۇشەو ھەز بەخوئىندەمۇ دەگەن لەبارەمۇ.

كاتىك يەكلىك لە ئىو پى دەكات، ھەول بىدات لە ھۇشمەندانى سەردەمەكەي زانست وەرگىرىت، كاتىك مەوۇف لە ئەم ھۇشمەندانە زانست وەردەكرىت؛ ئەمۇ خۇي دەپالئوئىت بۇئەمۇ رۆزىك لە رۇزان، بىپىت بە نمونەيەك لە ئەوان، بەدوای زانكۇ ناپابەكاندا بگەرىن، با گرانىش بىت؛ چۈنكە فېربوونو راپەننى باش، دەبىتە جىگىرەمۇ ئەم كەموگورپىيانەي لە توانا ئەقلىيەكاندا ھەپە.

بە ئارامگىرتىو وەربەرزىو سووربوون لەسەر وەرگىرتى زانست، ھەر يەكلىك لە ئىو دەتوانىت لەماوئەيەكى درىژخاپەندا، ئەمۇ بەجىن بەپىنەيت كە ژىرىكان بۇيان بەدى ناپەت، ھەمىشە ئەم پىشپىركىيەي نىوان كەروئىشكۇ كىسەلتان لە بىر بىت، كاتىك كەروئىشكەكە بەھۆي لە خۇباپىبوونو كەمتەرخەمىيەمۇ دەدۇرپىتو كىسەلەكەش بە كۆلنەدانو بەردەوامى خۇي دەپاتەمۇ.

❖ پاراوترىن زمان زوانى داھىنانە، ھىندە باسى خۆت مەكە،
لەگەرى كەردە مەزەكانت باست بىكەن، ژيان ناوبانگت بېيىن
بېيەن، تا جىيان گەورەى ناوت بېيىن، تەنھا ئەمەندەت لەسەرە
كاروگۆش بىكەت، ماندو و بېتو ئارقى بېيىت، دواتر بەتەواۋى
بېدەنگ بە، ۋاز بېيەنە كەردەمەكانت وتەبىزى قەرمىت بىن، لە
سەدان وتارى بە بىرىقو باق پاراوترە.

❖ بىرۋاۋەمەكانت بە پىنووسى جاف «ئەم پىنووسانەى
ۋىك دىنووسەن» بىنووسە؛ تا جىگىرو رەگەۋەژو دىبارىن،
بىرۋاۋەچۈنەكانت بە قەلەمى رەش بىنووسە، تا بىتوانىت، پىياندا
بىچىتەمە، چاگردىن رەستەردەمەكانت تېدا بىكەت.

❖ رېزى «تەختەسەر» كەسانى تەر بىگەر، بىۋارىيان بەدە
رۋزىك گەر ناراستى ۋوچىي بۋچۈنەكانت جەسپا، پاكەنت
رەش بىكەنەمە، بىزانە خراپترىن شت ئەمەيە، بېچەۋانەى ئەو
ھاۋكېشەيە ھەلەسۈكەوت بىكەت، لە نىۋان شەۋو رۋزىكدا پاكەنت
بىنووسىتو رەشيان بىكەتەمە، رەۋبۋچۈنەكانت شاشو تەنك بىن،
ياخود ھىندە رەقو دۋارەن، نەتوانىت بىيانگۋرەت، يان راستىيان
بىكەتەمە.

❖ لە راستىيەكانى ژيان، راستىيەكى تال بۋ تەمبەلەكان،
مەرۋ ئەۋەى دىمەۋىت، بەدەستى ناھىنىت، بەلگە ئەۋەى پىن
دەپرىت، كە شاپانىتى.

❖ ھەندەك بە دەست پەمۋولە رەۋ دىكەن، لە بىرى ئەۋەى
بە تىلەى چاۋ رەۋى بىكەن، ۋا دەزان ھىزو توندوتىزى، بەلگەيە
لەسەر جىدىيەت.

❖ زىاد لە پىۋىست خۆشەۋىستىت دەرەمبەر؛ بۋنەۋەى لە
تواناى خۆت زىاتەر ئازار نەجىزىت، پىۋىستە ھەمۋو شىتەك بە
نەندازەى راستەقىنەى خۆى بىت، تەنانەت رەقو خۆشەۋىستىش،
گىشت شىتەك لە جىگەى گونجاۋدا دابىن، لەمەش گىرنگىر بە
نەندازەيەكى ورد.

❖ گىشت بەلاكانەن ھەلقولەى نەزانىنە، بە نەزانىنى خۆمان
لە گەۋرەى پەرومەردگار ياخى دىبىن، لە بىناگەيىمان بە ياساكانى
خودا لە ژياندا، توۋشى ئاستەنگ دەبىن، ئەۋەى خۆشمان دەۋىت
لە دەستى دەدەبىن، ئىمەيان خۆش دەۋىت لە نەشارەزىيان
بە سىروۋشتەن، يان سىروۋشتەن «مەبەست سىروۋشتى ناخو
كەسىتىيە»... خودا نەزانىن لەناۋبەرەت.

❖ جى دەرەۋىشەۋە، زىر نىيە، زۆرىيە ئەۋانەى دەخەنەۋە
مەرج نىيە دىخۆشەن، زۆرجار ئەۋەى بانگت دەكات شەرت نىيە
لە دىيەۋە بىت.

❖ زۆر كەس لە ژياندا سەريان لى دەشۋىت، بىرۋاۋەمەكانت
لەسەر لەپى دەست دابىن، دەستكەۋتەكانىش بىخەناۋ دەستكەى
تەرت، دەسكەۋت ئاۋ ۋەزەرى دەخات، تۆ خاۋەن بىريارىت، باش
بىرگەرمەۋە، بەر لەۋەى بىريار بەدەت، دىنيا بە پىۋىستىت بە
دىنەيەك سەركەۋتەنۋە بانگەۋازى راستگۋەيە، ئاتاجى بە
ھەزاران ھەزار دىنەيەى خۆراگرى.

❖ ھەمۋو خەلگ باشن، دىلۋوزو خانەدانن، تا ئەۋ كاتەى تاقى
دەگىرەنەۋە، ئەۋەكات باشو خراپ، راستگۋە داۋاكار، دەلەم گىشت
بىنيادەم بە منو تۆشەۋە، ئەۋە ئەۋ، داۋا بىكەن لە پەرومەردگار
لە تاقىكەردەۋەدا خۆراگر بىن.

❖ پەژىۋان مەبە لە چاكەبەك كەردوۋتەمە لەنىۋ خەلگىدا
دەنگى نەداۋە، يان لەسەر ۋەمەكى راست نارىشەت بۋ دروۋست
بۋۋە، خودا كەردەۋەكان لەبىر ناكات، گەرچى خەلگ لەبىريان
بىچىتەۋە، ياخود لەبىر خۆيانى بىنەۋە، ھەروەھا پاداشتىش
لەبىر ناكەت؛ لەبەرئەۋەى خەلگى لەبىريان كەردوۋە، دىنيا بە
گىشت باشەكان لە «چەمەدان» سىندوۋى چاكەكاراندا لى خولەى
پارەزەۋان (خودا ناۋى پەك بەرزەراگرەۋە). دىنەيەۋە چاكە بىكە،
قەسەى پىن نەزانىك، گەۋچىك، دىلەنگەت نەكات.

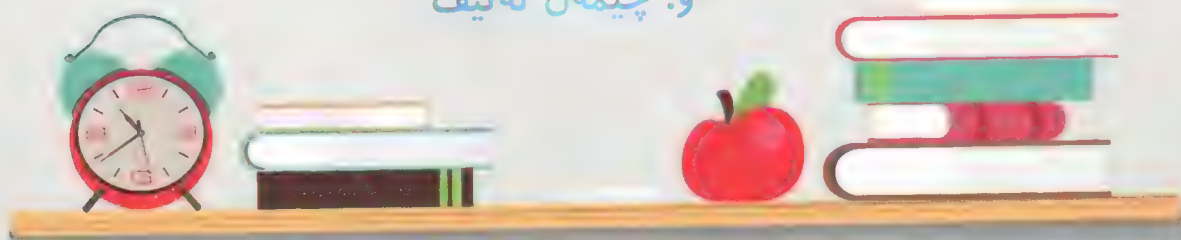
❖ خەلگى رەخەت لى دەگىر، لەبەرئەۋەى ئەۋەى لىت
تىناگەن، نەك ۋەك تۆلەيەك لە خۆتو كەسىتىت، دىلە لىۋان
لىۋ بىكە لە لىبوردەيى ئارامى، ناۋى سارد بىكە بەسەر رۋختىدا
تا ساردەۋە بىتو گىر نەگىرەت، بۋ جارى دوۋەم، سىيەم دەيەم
بىرۋاۋەكانت ئاشكەراپكە، خۆت لە كەسى تەر بە گەۋرە مەزانە.

❖ لەۋانەيە ژمەك بىخۆيتو زگت تىر بىكات، بەلام جەستەمە
مەزگت سۋۋەى لى نەبىيىت؛ چۈنكە ئەۋە ژمە خۆراپكە بەھەى
راستەقىنەى خۆراكى تېدا نىيە، سەركەۋتەنى خىراۋ سانش
ۋەھايە، خاۋەنەكەى كاژىرەك، يان زىاتەر دىلشادەت دەكات، بەلام
نابىت بە خىتەكى چاك لە تۆماركەردى دەستكەۋتەكانى.

❖ دەۋىت رۋزگارى ئىمە، رۋزگارى رەگەپاندىن بازارسازىيە،
بەدلىيەۋە پىت دەلەين؛ گەر لەۋە دوۋەنەمەدا شارەزا نەبىت
زۆر شت لە دەست دەدەت، لە رۋزگارى ئەمەۋەدا ئەۋە كارەكە،
رەۋانەكە ۋەك رۋزى نىۋەرۋ.

ئەۋە ۋانانەى لە قوتابخانەدا فېرى نەۋوۋىن!

ۋ: چىمەن لەتيف

ئايا كەسىپكى بويرىت؟

بۇ ئەھۋال بىزنىڭ كەسىپكى بويرىت، يان بۆلەندە نەرسى بويرى خوت بىزنىڭ، ئەھۋال بىزنىڭ دەستى ۋەلەمى ئەم پىرسىپارەنە بىدەرەھە:

۱- ئايا ھىچ كات بىز مەبەستى ھەلگەرەن بىز شاخدا، گەشت كىرەھە؟ **ا- بەلى. ب- نازانم. ج- نەخىر.**

۲- ئايا كاتىك مەلە دەكەيت دەتوانىت لە ئاۋدا خوت نوقم بىكەيت؟ **ا- بەلى. ب- نازانم. ج- نەخىر.**

۳- ئايا ھەز دەكەيت كافىرىا، يان سۈپەرماركىتەك بىكەيتەھە؟ **ا- بەلى. ب- نازانم. ج- نەخىر.**

۴- ئايا زىاد لە پىۋىستو تۋانای خوت، خۋاردنەھە زىانەخەشەكان دەخۋىتەھە؟ **ا- بەلى. ب- نازانم. ج- نەخىر.**

۵- ئەگەر دوو كەست بىننى دەمەقالتىيەنە، ئايا خوت ھەلدەھۋىرتىنى لە نىۋانىيەن ۋەكو ئاۋىزىۋان رۆل دەمىنەيت؟

ا- بەلى. ب- نازانم. ج- نەخىر.
۶- ئايا دەتوانىت مەلە بىكەيت لە ۋوۋلایى دەريادا؟

ا- بەلى. ب- نازانم. ج- نەخىر.
۷- ئايا دەتوانىت لە تارىكايى شەھەدا، بىز تەنىشتى گۆرستاندا

بىرۋىت؟ **ا- بەلى. ب- نازانم. ج- نەخىر.**
۸- ئەگەر مار، يان ئاۋەلەككى دىنەت بىننى، رۋوبەرۋوى

دەبىتەھە؟ **ا- بەلى. ب- نازانم. ج- نەخىر.**
۹- ئايا دەتوانىت لە شەھەدا دەستى ئەھۋال بىگىرەت، كە

دەبەۋىت دىزى لە مالتان بىكات؟ **ا- بەلى. ب- نازانم. ج- نەخىر.**
۱۰- ئايا ھەمىشە زىاتەر لە خىرايى دىيارىكراۋ شۋەپىرى

دەكەيت؟ **ا- بەلى. ب- نازانم. ج- نەخىر.**
۱۱- ئايا ھەز بىز فىلىمى ترىناك دەكەيتو دەتوانىت بىز تەنھا

سەپىرى فىلىمىكى ترىناك بىكەيت؟ **ا- بەلى. ب- نازانم. ج- نەخىر.**
۱۲- ئايا پىشتەر گارى قاچاغىت كىرەھە گومرگت نەدەبىت؟

ا- بەلى. ب- نازانم. ج- نەخىر.

۱۳- ئايا لە رىگەي خىرادا، رەت لە شۋەپىرى تىزۋەھە؟

ا- بەلى. ب- نازانم. ج- نەخىر.

۱۴- ئايا لە كەنارى جەھە دەريادا، جلوبەرگى مەلەۋانى

دەگۋىت؟ **ا- بەلى. ب- نازانم. ج- نەخىر.**

۱۵- ئايا لەھە باۋەردەبەيت، ئامىرەكانى ئاۋمالت چاكو

دەخرەپ بوۋن؟ **ا- بەلى. ب- نازانم. ج- نەخىر.**

دەبەشكرەنى خالەكان:

* لە خالەكانى (۱۳-۱) بۇ ۋەلەمى «بەلى» دوو خالو بۇ ۋەلەمى «نازانم» يەك خالو بۇ ۋەلەمى «نەخىر» سىز دابىن.

* خالەكانى (۱۵-۱۴) بۇ ۋەلەمى «بەلى» سىز بۇ ۋەلەمى «نازانم» يەك خالو بۇ ۋەلەمى «نەخىر» دوو خال دابىن.

نەنجام:

- ئەگەر كۆى خالەكانت، لە نىۋان ۲۶-۳۰ خالدا بوو؛ تۆ كەسىپكى زۆر نازاۋ بويرىت.

- ئەگەر كۆى خالەكانت، لە نىۋان ۲۲-۲۵ خالدا بوو؛ ئەھۋال تۆ كەسىپكى نازاۋ بويرىت.

- ئەگەر كۆى خالەكانت، لە نىۋان ۱۸-۲۱ خالدا بوو؛ ئەھۋال تۆ كەسىپكى تارادەمەك نازاۋ بويرىت.

- ئەگەر كۆى خالەكانت، لە نىۋان ۱۲-۱۷ خالدا بوو؛ ئەھۋال تۆ كەسىپكى مامناۋەندى.

- ئەگەر كۆى خالەكانت، لە نىۋان ۹-۱۲ خالدا بوو؛ ئەھۋال تۆ كەسىپكى تا رادەمەك ترىنۋكى.

- ئەگەر كۆى خالەكانت، لە نىۋان ۵-۸ خالدا بوو؛ ئەھۋال تۆ كەسىپكى ترىنۋكىت.

- ئەگەر كۆى خالەكانت، لە نىۋان ۰-۴ خال بوو؛ ئەھۋال تۆ كەسىپكى زۆر ترىنۋكىت.

من ئەستىڭرە كانە ژماردا!

سايە سەرگەتتى

ژيان، بۆم روون بوويەود، گە ناسانتر دىتوانم ئەستىڭرەكان بۇمىرم. راستە دىبىت نامانچو پلانت ھەبىت، بىگومان دىبىت كاردەكان، بەش بەش بىكەيت، بەلام دىبىت لە باشتىن كاتو گونجاوترىن ھەلدا دەست پى بىكەيت. واتە: نابىت لە بەھاردا خەونى ھەنار بىيىنيت، بۇ نەمۇنە: ئىستە دىتوانم شەونى ئەستىڭرەكان بۇمىرم، گە چەند بەشنىكى ناسمان بە ھەور داپۇشراپىت، ژماردىنى ئەستىڭرەكان ناسانتر، ھەم لەوكاتەشدا ناسمان جوانترە. بەلام دۇزىنەودو درووستكردىنى ھەل، ھىچ نەتەبىيەكى تىدا نىيە، جگە لە پارانەود لەو خودايەى گە ھەموو شىتىكى بە دەستە. ئەودى لە دلتىدە، داواى بىكە، خودا ھەموو شىتىكى دىتوانىت. لە ھەرمودەبەكى قودسىدا خوداى گەورە دەفەرمويت: (من لەجىنى گومانى بىندەكەم، من لەگەلىدام، ئەگەر يادى كردم، ئەگەر لە لاى خۇى يادى كردم، مەنىش لاى خۇم يادى دىكەم، ئەگەر لە كۆمەلىكىدا يادى كردم، لە كۆمەلىكىدا باشتر لەودا يادى دىكەم. ئەگەر بىستىكى لىم نىزىك بىتەود، بالىكى لى نىزىك دىبەود، ئەگەر بالىكى لىم نىزىك بىتەود، ھەنگاوپىكى لى نىزىك دىبەود. ئەگەر بىرۇشتىنى ناساى بىت بەرەو رووم، بەھەلەداوان بەرەو رووى دىرۇم)!

لە خودا نىزىك بىەود، تۇ كەسىكى زۇر گرنگىت، راستە ئىمە، بەتەنىيا ناتوانىن ھىچ كارىك بىكەن، بۆيە دىبىت باومر بەخۇت بىنىيت، گە خودا گوئى لە دىنگى تۆيە، مەمانەت پىى ھەبىت، ئەو وەلامەت دىتەود، تىروانىنى تۇ بۇ خودا، كاردەكان جىبەجىن دىكات، گومانە باشەكان، سەربەرزت دىكات، مەمانەبەخۇبوون، تۇ دىكەبەنىت بە لوتكە، كاتىك تۇ مەمانەى گولنىك بە خۇت ناكەيت، جۇن چاودىرپىت، خودا بەھارت پىبەخىشيت، لەگەل خودا بىرپىز بە، لەناودەكانى تى بگە، ھىندە بە ھەمدەكانى رازى بە، تا عاشقى دىبىت، تا بوپىرپىت، ھەلەكرىت نەبىت، ئەوجا خوداش، ئەو ھەستەت پىدەبەخىشيت، گە وايزانىت، ئەمىرۇ ھەموو ھەلەكان، ھەموو رووداومكان، بۇ پىشكەوتنى تۇ روو دىمدەن.

لەمىندالىيەود وا بىر دىكەمەود، گە دىتوانم ھەموو شىتىكى بىكەم، كاتى پىيان گوتە: كەس ناتوانىت تەواوى ئەستىڭرەكانى ناسمان بۇمىرپىت، ھىچ باومر نەكرد، جۇن دىبىت كارىكى ھىندە ناشرە، سەخت بىت، بىگومان، ئەمشەو ھەموو ئەستىڭرەكان دىمىرم، دەستە بىكرد، يەك دوو ... تاژمارە دووسەد خەوم لى نەكەوتىبوو، بەيانى ھەستام، بىرم كەوتەود، گە من نەمىتوانىو ئەستىڭرەكان بۇمىرم، نەزموونى ئەم جۇرە شىكستەم ھەبوو؛ چونكە پىشتىر كاتىك بىستە، مامۇستاي زانىست پىى وتىن، ئاو ماددەبەكە ناتوانىت بەدەست بىگىرپىت، دووبارە باومر نەكرد، دەستەم كەرد بە تافىكرىدەود، بەلام ھىچ كات نەمىتوانى دلوپە ئاومكان، لە دەستەم بەپىلەود، ناچار بۇ رازىكرىنى خۇم، پەرداخىكىم پىر لە ئاو كەردو گرتەم بەدەستەود، بەخۇم گوت، ئافەرىن، تۇ توانىت ئاومكە بىگىرپ بە دەستەود، خۇ ئەگەر من يارمەتىم نەدايە، پەرداخەكە نەپەختوانى ئاومكە بىگىرپ، لە راستىدا ئەم جۇرە پەيەندىيە لەگەل ئاو بۇ من باشتەد؛ چونكە ھىچ پىوېستەم بە خاتوو ئا نىيە، گە لە دەستەم بەپىلەود، بەلام بۇ ئەستىڭرەكان، بابەتەكە جىاوازيبوو، نەدەكرە، ھەموو شەونىكى شۇنەكانىيان دىگۇرا، ئەستىڭرەكانى سەرد ورج، ھەر شەودو لە شۇنەكى بوون، سى ئەستىڭرە ھاورپىكە، ھەرجارەو يەككىيان، بىرىسەكى زىاتىر بوو. مەندوبووم، وا بزانم بىرەستى ئەم كاردە ناكىرپىت، سەپىرى ئەستىڭرەكانم كەرد، وەك ئەودى لەبەردەم سوپاى دوژمەنەم، زۇر تووورە، سەرم بەخىرايى جوولاندو وتە: نابىت، نەكىرپىت، ئۆو، سەپىرى ناسمان بىكە، كاتى سەم دەسوورپىنى، شىوئە بازەنەبە. كەواتە، بەش بەشى دىكەم، لەمالى خۇمانەود، تا مەزگەوتەكە، لەوئەو بۇ ئاوبازار، تا مالى پوورم، بۇ ئەوسەرى ناسمان، گە كۇتايى شارە. ئەستىڭرەى ئاو ھەموو بەشەكانم ژمارد، زۇرم پى نەجوو، لىم تىك نەجوو، من داوى ھەولنىكى زۇر، ھەموو ئەستىڭرەكانم ژمارد. بەمىندالى نەمەزەنى ھۆكارى سەركەوتەكەم جىيە؟ بەلام بەردەوام ھەر ئەو كاردە دىكرد، كارىكەم دادەنا، بەش بەشەم دىكردو، جىبەجىم دىكرد. لەسەر ئەو سىستەمە بەردەوام بووم، بەلام داوى زىاتىر لە دوو دىبە

ناتوندوتیژی

داهینەرانه!

نەسكەندەر رەخیم

هەول و خەباتی بۆ بەدییهانی دادگەری لە باشووری ئەفریقا
پیاوی دەکرد. جا لەو دۆلەتە، بیست و دوو سالی بەسەر برد،
باشان گەراپەوه بۆ هیندستان؛ تا سەرگردایەتی بزوتنەوهکە
خۆی، بە هەمان باوەڕ و بنەما بکات. جا ئەو بزوتنەوه
جوولانەوهیە، بوو بەهۆی بەدەستپێانی سەربەخۆیی بۆ
هیندستان، ئەو سەربەخۆییەیی هیچ کەسێک پێی وانهبوو، بەم
بنەمایە بەدی بێت).

دیاردە گانیدی یەگێک لە پالەوانەکان. بەلێ، راستە گانیدی
کەسێکی بێکەموکووری نەبوو و هەموو ئامانجەکانی خۆی بەدی
نەهێناوه، سەرباری ئەوەش لە ناخەوه، ھێزی ھاوکاری داهینەرانه
بوو و رێچارە سێھەمی داهینەرانه، ئەویشت؛ ناتوندوتیژی
داهینەرانه و زالبوون بەسەر بپرگەرنەوه بە شیوازی دوو
رێچارە (هەلاتن، یان کوشتار)، ئەو نەپەدووست هەلبێت و خۆی
لە بارودۆخەکە بدزیتەوه، نەشیدووست بکەوێتە ناو جەنگ و
کوشتارەوه، ئەم شیوازە (هەلاتن، یان جەنگان)، ئازدەکان لەو
کاتەدا ئەنجامی دەدەن، کە گەمارۆ دەدرێن. ئیدی یان هەلدین،
یان بەشەر دین.

ناشکرایە، گانیدی ژبانی سێسەد ملیۆن مرۆف زیاتری گۆری،
ئەویشت بە بەکارهێنانی ھاوکاری داهینەرانه.

ئەمپۆکەش لە ملیارێک مرۆف زیاتر نیشتەجین..
هیندستان پێگەیەکی ناوازی هەمەو هەرکەسێک سەردانی
هیندستان دەکات، ھێزی ئابووری و ھەری گەلێکی مەزن و
سەربەخۆ بەدی دەکات، تەنانەت وای لێتاتوو، زۆریک لە
کۆمپانیا جیھانییەکان، هیندیەکان بوون بە سەرۆکی و
جێگەو پێگە گرنگەکانیان بەرپۆتە دەبەن!

سەرچاوە: البیدیل الثالث

نارۆن گانیدی، نەوهی مەهاتما گانیدی، لەبارە ژبانی
باپیریەوه دەلێت: (ئەگەر رەگەزبەرستی و لایەنگری نەبوا؛
گانیدی سەری هەلنەدەدا، نەمەش بۆ خۆی، خۆی بەرەرمەکانی و
کێشەگێشەکان بوو، گەر ئەو دوو ھۆکارە نەبوا؛
رەگەزبەرستی و لایەنگری؛" رەنگە باپیرم یەکیکی دیکە بووایە،
لە لیستی پارێزەرە سەرمەوتوو و دکان و سامانیکی زۆری بەدەست
بەتێنا. وێرێ ئەو، بەهۆی گرتنەبەری سیاسەتی جیاکاری لە
باشووری ئەفریقا، لە سەرووبەندی گەشتنی باپیرم بە ئەو،
تووشی سووکایەتی بکێردن بوو، بەهۆی رەنگی بێستییەوه،
لەو شەمەندەفرە گەیا نیدیە باشووری ئەفریقا، بە زەبری
زۆر گرایە دەروە، زۆر ھەستی بەخۆشکانەوه کرد، تەنانەت
یەک شەوی تەواو، لە شۆستە و پستگە بەسەر برد، بیری
دەکردەوه لە خۆی دەپرسی: جیم لەدەست دێت، تا دادپەرورە
بەدی بەتێم.

دوای ئەم رووداوە، توورپوون و ھەلچوون، یەکەم کاردانەوه
بوون، کە بەسەر باپیرمدا زالبوون، ھێندە توورپوون،
جەزی بە تۆلەو مامەلە بە دەستەوام بوو، تا دادگەری بەدی
بەتێت، دەپووست بەتوندوتیژی، بەرپەرچی ئەوانە بداتەوه، کە
سووکایەتیان پێ کرد، بەلام گانیدی باپیرم بەسەر خۆیدا زەوتی
خۆی کردو گوتی: "ئەم شیوازە درووست نییە"

ئەم دادپەرورە بەدی نەدەتێنا، رەنگە بۆ ماویەکی
کورت، خۆشی لەم شیوازە بەتاتایە پێی رازی بووایە، بەلام نەک
ھیچ دادپەرورەییەکی بۆ بەدی نەدەتێنا، بگرە بازنەو مەودای
مەملانیکە بەرفراوانتر دەکرد.

ئیدی لەم ساتەوه، گانیدی باپیرم، پەری بە تێرپانین و
بیرۆکە ناتوندوتیژی داو لە ژبانی رۆژانە خۆیدا، ھەروەھا لە

نامەيەك بۇ نەوگەم

زاھىر زانا سەيدگول

بەرزەمگان، بۇ دنيات كار بگە، وەك ئەوۋى ھەرگىز نامریتو بۇ دواۋۇزىشت وا بىزى، كە ئەمە دوا ساتى ژيانته، بەخشىندەو چاكەكار بەو لەو كەسانە بېوورە، كە ھەلەت بەرامبەر دەكەن و لەھەلەو كەموكورتىيەكانت سوود وەربگرە.

نازىزم، ھەموو رۇژىك وانەيەكى نوپىيە بۇ ژيانستو لاپەرەيەكى تازەيە، دەچتە سەر دەقتەرى ئەزمونەكانت، ئاگادارى بېيارەكانت بەو زۇرباش بېر بگەرەدەو شەن و كەوى بگە، ئەوسا بېيار بېدەو ھەردەم وەك زەريپاكان مەنگو نارام بەو لە پەرچەگردارو ھەلەشەيى بەدوور بە. رۆلەي شىرىنم، ھەرگىزو ھەرگىز، بېھىوا مەبەو ھەمىشە لايەنە جوانەكانى رووادەكان بېخوئەو ھەمىشە گەشەين بەو لەمپەرو ناستەنگەكانى ژيان تى بېھرىنەو لەناو دلى شەووزەنگاو بەنومىدى سېئەمىيەكى زېرپىن بە.

جگەرگۆشەكەم بە ئەمەك و پىزان بە، بە چاكە وەلامى چاكەي دەوروبەرت بەدەردەو، سەرى رېز دابىنى بۇ ھەر كەسەك رېيەكى پىشان دابىتو و شەيەكى فېر كرىت. رۆلەي شىرىنم، رېز لەبېرو بۇچوونى كەسانى تر بگرەو بېروراي خۇت مەسەپىنە، بەلگە بە بەلگەي مەنتىقرو ژىرانەو بەھىمىنى گەتوگۇ بگەو كەسانى ترو بېرورپاكانىيان يە بچووكو كەم مەزانە.

خۇشەوېستەم، لەودى زۇر نامۇزگاريت بگەم و پىسپارت لى بگەم دلگران مەبە، رۇژىك دېت زۇر باش تى دەگەيت، نىگەرانييەكانم بۇچى بوون، لە گۇتايىدا نامۇزگارايەكەي سەردارمانت بېر دەھىنمەو، كە بە غەبۇللاي كورى غەباس دەفەرموېت، (سەنورەكانى خودا بېارېزە؛ دەتپارېزىت.. سەنورى خودا بېارېزە؛ رېگاگەت دەدۇزىتەو، ئەگەر داوات كىرد؛ داوا لەخودا بگە، ئەگەر پىشت بىست؛ تەنھا پىشت بەخو بېستە.. بزانە، ئەگەر ھەموو خەلگى كۇ بېنەو؛ تا سوودىكت پى بگەيەن؛ ناتوان، مەگەر خودا بۇي نووسى بېت.. ئەگەر كۆبېنەو؛ تا بەحال زىانت پى بگەيەن؛ ناتوان، مەگەر خودا لەسەرى نووسىبېت، پىنووسەكان بەرزكراونەتەو پىراودەكان وشك بوونەتەو).

بەو ھىوايەم سەركەتوتو سەرفراز بېتو مەشخەلگى داگىرسا و بېتو بېيە ھۇكارى سوود بۇ گەلو نىشتىمانەكەت.

رۆلەي شىرىنم، لە رۇزى ھاتنە دنياتەو، بگرە پىش ئەوكانتەش، چەپكىك ھىواو ناوتم، بۇ ژيانو بوونت ھەمبەو، ھەزارو يەك ھەزو خۇزگەو خولپاي جوانو چاكە، بە داھاتوتەدا ھەلچىوۋە.. وېستوۋمە، چەپكىك رۇشەو لوتكەيەكى بەرزى رەوشتو زانست بېت، بۇ خۇتو خىزانو گەرەك و شارو نىشتەمان، بېيە مەيە سەربەرزى بوونت مانايەكى تر بېبەخشىت بە ژيانو شتىك زىاد بگەيت بۇ ئەم ژيانە، ئەك بېيە بە بار بەسەر ژيانەو، ئەمە وېستى ھەر باوكتەكە بۇ نەوگەي، ھەر وەك پەندى پىشىنان دەلەيت، (پىي باشە ھەر كەس بەتاقى تەنھا.. خۇي بەرزىر بى لەخەلگى دىنا.. بەلام ھەز دەكات جگەر گۆشەكەي.. لە ئەو بانتر بى، ئەفلى ھۆشەكەي).

جگەرگۆشە نازىزەكەم، دەمەوېت كۆمەلەك چەپە بگەم بەگۆچكەتەو چەپكىك نامۇزگاريت پى بېيە، كە بېيە توئىشو بۇ كاروانى ژيانستو سوودى لى وەربگرەتو ھەنگاۋەكانت درووست بېتو رېگايەكى رېك بگرەتە بەر؛ تا بگەيت بە مەنزى سەروەران. نازىزەكەم، نامەوېت ھەموو شتىكت، رېك وەك من بېت، بەلگە ھەمىشە باشتەم بۇت دەوېتو دەخووزم لە ھەلەكانى من و كەسانى تر بەدوور بېتو خالە جوانەكانى ھەر كەسەكەش وەربگرەت، وەك جۇن ھەنگەك شىلەي گولان دەمۇتو دەيكت بە ھەنگەين. نازىزەكەم، با گوفتارو رەفتارت بەرزىبېتو بە رەوشتە بالەكان، خۇت بېرازىنەردەو، پەبەندى وەتەكانت بەو راسگۆبەو با راسگۆبى، ستراتىزى ژيانست بېت، ئەوۋى بۇ خۇت پىت خۇشەو لىي رازىت؛ ئاواش لەگەل دەوروبەردا رەفتارو ھەلسوكەوت بگەو نەوۋى بۇ خۇت پىت ناخۇشە؛ بۇ كەسانى تىش پىت ناخۇش بېت، ھەمىشە نەرمونىيانو لەسەرخۇ بەو بەخۇشەوېستىو خاكىبوونەو مەمەلە لەگەل كەسانى تردا بگەو بېبە نەنەواو نىسارىيانو ھاورپىيەكى نىزىكو دىلەوژىيە، بەلام ئاگادار بە ھەموو نىزىكىكەش، ھاورپى دىلەوژىيە.

جگەرگۆشە شىرىنم، ئەمەزۇ كاتى ئەوۋىيە بېچىنەتو ماندو و بېيە؛ بۇنەوۋى لە داھاتوودا بدوورپەتەو پىشو بەدەيت، بېرت بېت، دەستى ماندو، لەسەر سكى تىرەو بەچىزىترىن پىشودان لە شىو و دۆلەكاندا نىيە، بەلگە كاتىكە بەماندوۋىيە بگەيتە لوتكە

وڻ لامي بربھي

له پياوڻڪيان پرسى: دايڪت جوانتره، يان مانگ؟
نه ویش گوتى: كه دايڪم ده بينم، مانگم بير ده چٽه وه، كه مانگيش ده بينم،
دایڪم بير ده كه وٽه وه!

له پيشهوا عه لى كورى نه بو تالبيان پرسى: چند دوستى راسته قينهت هه يه؟
له وه لامدا گوتى: ئيسستا نازانم؛ چونكه ئيسستا كاتى خوشى و ناشتيه، دوستى راسته قينه،
له تهنگانه و ناخوشيدا دهرده كه وٽ.

له دانايه كيان پرسى: ته مهنت چهنده؟ گوتى: له شم ساغه.
لييان پرسىيه وه: پارهت هه يه؟ گوتى: قهرزدار نيم.
لييان پرسىيه وه: دوزمنت هه يه؟ گوتى: دوور له نزىكانم ده ژيم.

رۆژى دوايى لىت ناپرسن: چىت خويىندەۋە، لىت

دەپرسن: چىت كرد؟!

تۆماس ئىبە - سۆفى

ئەگەر دەتەۋىت ماسىيى زياتىر بىگىت: قولايى زياتىر

بەكار بەيىنە!

جۆرج ئەلىن - راھىنەرى تۆپى پى

لەم جىھانە ئالۆزەدا، ھەر كات بىتەۋىت، كات ھەيە بۆ

پىكەنىن و قسەى خوش، كەۋاتە: نىگەران مەبە.

جىمس سىرېر - نووسەرى كۆمىدى

خەم مەخۇ، ھەر شىتېك لەدەست بەدى، لە شىۋەيەكى

دىدا، دەگەرپىتەۋە بۆ لات.

جەلاتەدىنى رۆمى - سۆفى

گەر كەسىك بە خراپ باسى كردى؛ پارىزگارى لە خۆت مەكە،

بەلكو بلى: ئەم كەسە، مەن باش ناناسىت؛ چونكە مەن ھەئەى دىم

زۆرن، كە دەتوانىت باسيان بىكات.

ئىبىكتاتۆس - ھەيلەسووف

لەگەق ھەمواندا نەرم بە، لەگەق خودى خۆتدا توند!

ئەبە ئىزىرا

گەرانى بىلى بوشىيان

10

زیرەکتەری

کەسایەتییەکانی جیهان

٨ پاول ئالین

paul Allen Judit Polgár

نارین جووتیار

گەماندوو، ھاوکات سەرۆکی ئەنجومەنی کارگێری کۆمپانیای شارتەر"، بۆپەیمانەکان ملیاران دۆلاری خستۆتە وەبەرھێنان لەرێگەی کۆمپانیای خانووبەرەو ڕاگەیاندن، خاوەنی زیاتر لە ٤٠ کۆمپانیای تەکنیکی و سێ تیمی وەرزشییە.

تووشبوون بە شێرپەنجە: لە نۆفەمبەری ٢٠٠٩ جودی ئەلینی خوشکی، کە ئیستا سەرۆکی کۆمپانیای فۆلگانە، ڕای گەیاند کە پاول تووشی شێرپەنجە لیڤمەگرێ بوو، کە پەکیکە لە جۆرمەکانی شێرپەنجە، بۆماوەی چەند مانگێک چارەسەری کیمیایی وەردەگیرێت، ئەمەش ھۆکار دەبێت بۆ دوورکەوتنەوەی لەکاری کۆمپانیای مایکروسۆفت، دەست لەکار دەکێشێتەو بەلام داوی لێ دەکێت، وەک ڕاویژکاری سەرەکی جێبەجێکردن بێتێتەو، لە ٢٠١١ یاداشتنامەیکە بڵاوکردوو، تێیدا باسی بێرۆکە دامەزراندنی مایکروسۆفتی کردوو، چەندین خەلاتی ڕێزلیانی بەدەست ھێناو بەھۆی بەشداریکردنی لە ڕێکخراوە خێرخوازیەکان، پەکیکە لەو ملیاردێرانە کە ھەمیشە حمزی کردوو سامانەکی خۆی لەگەڵ ھەزاراندا بەش بکات.

زۆر ئەوانە بەرھەمی سەرکەوتنەکیان دەبەخشن بۆ سەرخیستو بەرەوپێشبردنی کۆمەڵگەیان، تۆش وەک تاکێک دەتوانیت، پۆل بێینی لە بەرەو پێشبردنی ژيان و بەدیهێنانی گۆرانکاریەکان، کارو بڕیارمەکان ھەرچەندە لای خەلکی ھەبوولگراو نەبێت، ئەو مانای ئەوە نییە کە دەبێت وازی لێ بھێنیت، بەڵکو ئەوە بکە کە دەتەوێت؛ چونکە ئەگەر بۆ ئەوان مانایەکی نەبێت، بۆ تۆ زۆر مانا دەبەخشیت، ئالین دەلێت: "ئەوێ زۆر دلخۆشم دەکات، بێرۆکە نوێو کارکردنە لەسەر پڕۆژە داھێنەرە، کەواتە، گرنگە سەرنج بەخەیتە سەر ئەو شتانە، لە زانیاندا دلخۆشت دەکەن، بەلام ئەو گرنگتر ئەوێ، جیھان بکەیت بە شوێنێکی باشتەر بۆ ژيان" جیاواز بەو ھەمیشە دۆزەرموو سەرکەش بە؛ لەبەرئەوێ بۆشایی ئاسمان و ھوولایی دەریاگان، بەشێکن لە سنووری ڕابوردوو.

پاول گاردنەر ئالین وەبەرھێنەر و بازرگانێکی ئەمریکییە، ناوبانگی دەرکردوو بە دامەزراندنی کۆمپانیای «مایکروسۆفت» لەگەڵ بیل گەیتس. لە ئاداری ٢٠١٣شدا لە ریزبەندی ٥٢ لیستی "فۆربس"ی دەوڵەمەندان جیھانی بوو، سامانەکی لە سالی ٢٠١٠ بە ٣١٥ ملیار دۆلار مەزنە دەکرا، ئاستی زیرەکی دەکاتە ١٧٠.

ئالین لە ١٢ تشرینی دووەمی سالی ١٩٥٢ لە سیاتل لە واشنتۆن لەدایک بوو، ھەر لە منداڵییەو، گرنگی بە زانستو زانیاری داو، جووتە قوتابخانەی تایبەتی «لیکساید» و ھەر لەوێ لەگەڵ بیل گەیتس ناشنا دەبێت، کە تەمەنی ١٤ سال بوو، گەیتس ١٢ سال، ھەولێندا تواناکی خۆیان لە رووی بەرنامەسازی پەردە بێ بدن لە تاقیگەکانی ھەمان قوتابخانە «خەونی سەرەکیان ئەوە بوو، کە ھەموو کەسێک بێتە خاوەنی کۆمپیوتەرێکی تایبەت، پاشان ئالین لە کۆلیژی واشنتۆن وەردەگیرێت، بەلام داوی دوو سال زانکۆ جێ دەھێلێت، تا لە کۆمپانیای «ھۆنیۆل» لە بوستن، وەک پڕۆگرامساز کار بکات، دەلێن بیل گەیتس ھاوڕێی، ڕازی کردوو تا واز لە زانکۆ ھارھارد بھێنێت بۆ کارکردن لەسەر پڕۆژەیکە گەورە، کە دەرنجامەکی دامەزراندنی مایکروسۆفت بوو لە ١٩٧٥ لە شاری «ئەلبوکیەرک» لە ویلايەتی نیومەکسیکۆ.

ئالین ھەمیشە گرنگی بە بواری زانستو کۆمپیوتەر و ڤیژکاری داو و دامەزرێنەر و سەرۆکی کۆمپانیای فۆلگان بوو، کە زۆربەي کارە بازرگانی و چالاکییە خێرخوازیەکانی لەخۆ دەگیرێت، دواتر دەستی کرد بە کردنەوێ دەرگای تەندرووستی و زانست، لە ١٩٨٦ دەرگای پاول ئالین دادەمەزرینێت، تایبەت بە بواری تەندرووستی و مەوێ بۆ گەشەپێدانی زانستو تەکنەلۆژیا، سالانە ٢٠ ملیۆن دۆلار دەبەخشێت بۆ پڕۆژە مەوێ و زانستییەکان. کۆمەڵێک دامەزراوی بۆ لێکۆڵینەوێ زانست و پەیمانگای ئالین بۆ زیرەکی و "دەرگای ستراتیژیک سێستەر"ی دامەزراندوو، لە ٢٠٠٢ لەگەڵ جۆ ئالینی خوشکی "پەیمانگای ئالین بۆ زانستی مێشک" کردوو، ھەروەھا چەندان پڕۆژە جۆراوجۆری بەنەجام

کيسه يهك دینار

کابراش کردی به هراو نکوولی لیکردو گوتی: لهبری چاکه و پیاویتی، سالانیکه نه مانه تیکم بۆ پاراستوویت، ئیستا دمه ویت پیاو خراپیشم بکهیت؟

خاوون کيسه که، به خه مباری مالی کابرای به جیهیشتو له رنچارمیهک دهگهرا، دواچار به بییری داهات، دهرمانی نهم دهرده تهنه لای هه یاسی خاس دمه ویت، له بهرنه وه پرووی له دادگا که هه یاسی خاس کردو به سهراته که بۆ گنیه وه، هه یاسی خاس فهرمانی کرد، که سکالایکراو بانگهیشت بکهن بۆ دادگا، کاتیک ههر دوو گیان (سکالاکارو سکالایکراو) ناماده بوون، هه یاسی خاس پرسیار له سکالاکار کردو گوتی: جهند ساله نهو کيسه دینارعت لای نهم پیاوه داناوه؟

سکالاکار گوتی: نزیکه پانزه ساله، هه یاسی خاس به سکالایکراوی گوت: نهوه راسته که پانزه ساله نهو نه مانه تهنه لای تۆ داناوه؟ سکالایکراو: بهلێ جهنابی قازی، (پانزه ساله نه مانه تیکم بۆ پاراستوو، هیشتا پیاو خراپمان دهکات).

هه یاسی خاس هیچ پرسیاریکی دیکه، نه له سکالایکراو نه له سکالاکار نهکرد، فهرمانی کرد که نهو کيسه بهی بۆ بهین، که دره ممانی تیدایه، کاتیک بهوردی له دره ممان وردبوویه و بهرواری میژووی دهرجونی سکای دره ممانی خویندهوه، بیینی هه موو دره ممان میژوومکمان، بۆ دوو تا سێ سال له موپیش دهگه پته وه، له بهرنه وه پرووی کرده سکالایکراو گوتی: نهی ناپاک برۆ دینارمکان بۆ خاوونه کهی بگنیه و، تۆ خۆت وت پانزه ساله نهم نه مانه تهنه لا داناوم، نهم سکا نه هی دوو سال له مه وه بهره! پاشان فهرمانی دهرکردو گوتی: فلانی کوری فلان (سکالایکراو) که سێکی ناپاکه، تاوانه کهی له دادگا سه له میراوه، هه موو لایهک ئاگادار دهکینه وه که له مرۆ بهدواوه، متمانهی بێ نهکهن و مال و سامانی خۆتان مه دهن به دمه تی، نهو جۆره که سانه!

به م شێوه هه یاسی خاس بهی ئازاردان و زیندانیکردن، تاوانبارانی دمه تیشان دهرکردو به شێوه کهی که تاوانبار نه پیدمه تونی نکوولی له تاوانه کهی بکات..

کابرای ناپاک، ناچار بۆنه وهی له وه زیاتر نابرووی له شاردا نه جیت، سه رجهم که لوپه لهکانی فرۆشتو شاری واسیتی به جیهیشت، ئیدی لهو رۆژه بهدواوه، هیچ کهس نه هه والی دهرمانی نه شوینی.

هه یاس وانه بهی هیری تاوانباران دهرکرد، که نهک ههر تاوانبار پهندی لێ وهر دهرگرت، به لکو هه زاران کهس، پهندیان لیوهر دهرگرتو له تهله کهو فیلو تاوان دوور دهکوتنه وه.

نمونه بهی که له بیر تیژی و لیهاتووی هه یاسی خاس له دادمه ریدا.. له شاری واسیت، کابرایهک هه یوو به روالهت زۆر به چاک خۆی دهرده خست، خه لکیش له سه ر نهو روالهت باشیهی متمانهی زۆریان بهی بوو، رۆژیک کابرایهک دمه ویت بروات بۆ گه شتیکی دوور، که نه پیدمانی جهندی بێ دجه تی و کهی دهگه پته وه، کورد گوتنه ی: (سه فهر به دمه ست خۆته، به لام گه رانه وه نا)، کيسه بهی پر له دیناری زهیری هه بوو، که هه زار دیناری تیدابوو، کابرا ناویانگی نهم پیاو خاسه ی بیستبوو، له بهرنه وه بهرێ کهوت بۆ مالی کابرای پیاو خاس، تا کيسه بهر کهی، لای نهم کابرا خاوونه ممانه به دابنیت، تا نهو کاتهی دهگه پته وه، کاکي رنچار کيسه کهی به شێوه کهی مۆر کردبوو، که کردنه وهی ئاسته م بوو، خۆ نه گهر هه ر کهس کيسه کهی بکرایه ته وه، خاوونه کهی دمه زانی که کيسه که کراوته وه.. کاکي رنچار کيسه هه زار دیناره کهی، به نه مانهت لای کابرا دانا؛ تا نهو کاتهی دهگه پته وه، مالاوایی لێ کردو بهر ده گه شته کهی کهوته سه ر پێ.

رنچار گه شته کهی درێژی گنیشاوه نه گه راپه وه، کابرای پیاو خاس، هه ستی کرد که موده که زۆر ده نهوه سالانیکه نهو نه مانه تهنه لایه و خاوونه کهی نه هاتو ته وه، گومانی برده که کاکي رنچار، رنکه مالاوایی له ژیان کردبیت، خۆ نه ویش که سیک له میرا تهره کانی نانا سیت؛ تا نه مانه ته که یان بێ بداته وه، هاوکات نه گهری هاتنه وه شێ له بهر چاو گرتبوو، له بهرنه وه کاتیک ویت کيسه که بکاته وه، نه پتوانی به شێوه کهی بیکاته وه، هه ستی بێ نه کردبیت، له بهرنه وه له ژیره وه کيسه کهی کون کردو دینارمکانی ناو کيسه کهی دهره نیاو له بری دینارمکان دره می خسته ناو کيسه که وه و ده کوو خۆی دوور یه وه؛ بۆنه وهی هه ستی بێ نه کردبیت.. سالانیک به سه ر نهم رووداوه دا تیه پری، خاوونه کيسه دینارمه که گه راپه وه بۆ شاری واسیتو رۆیشته بۆ لای نهو کابرا پیاو خاسه ی که نه مانه ته کهی لا دانا بوو، دواي سلا و کردنو هه وال پرسین، داوای نه مانه ته کهی کردوه، کابراش کيسه بهر کهی دایه وه دمه تی، سه رمه تا کابرا زۆر دلخۆش بوو، که ماله کهی و ده کوو خۆی گه یشتو ته وه دمه تی له ناو نه جووه، سوپاسی کابرای کردو گه راپه وه مال، به لام کاتیک کيسه کهی کردوه، تووشی شۆک بوو، سه ير دهکات کيسه که له بری دینار، دره می تیدایه، دهک نه وهی له ئیستادا بلین، له بری سه د دۆلاری تاک دۆلاری تیدایه!

هاوکات کيسه که ش هه لئه پچراوه، کابراش زۆر به په شوکاوی به هه له داوان گه راپه وه بۆ لای نهو کابرا پیاو خاسه و گوتی: خودا لیت خۆش بیت، ماله کهم بۆ بگنیه و؛ من کيسه بهی دینارم لای تۆ دانا بوو، تۆ کيسه بهی دره مته بۆ من گنیه و ته وه..

پىغەمبەر مۇھەممەد

بىر زان بولۇپ كەتتى

گەرەتە تىرىن مەۋق لە مېرۋوۋدا ۵۷۱ - ۶۳۲ زائىنى

رېگەيان نەدەن بېرۋنە شارى مەككەۋە عومرە بىكەن..
پىغەمبەر ﷺ ۋە موسولمانان لە خۇدەبىيە دابەزىن،
عوسمانى كورى عەھانى ناردە لاي قورەيش ۋە پىسى گوت؛ بە
قورەيش بلى؛ كە ئىمە نەھاتوۋىن؛ تە جەنگتان لەگەلدا بىكەن،
بەلگو ھاتوۋىن؛ بۇنەۋى عومرە بىكەن..

كاتىك عوسمانى كورى عەھان گەيشتە مەككەۋە پەيامەكەي
بە قورەيش گەيان، دواتر قورەيش عوسمانى كورى عەھان
دەستەسەر كەرد، ئىدى عوسمانى كورى عەھان دەرەنگ كەۋتو
نەگەپەۋە بۇ لاي موسولمانان، لەنىو موسولمانانىشدا ۋا
بلاۋبويەۋە، كە عوسمان كۆزراۋە.

لەبەرئەۋە پىغەمبەر ﷺ داۋاي پەيمانى لە موسولمانەكان
كەرد، ئەۋانىش ھەموو پەيمانان بىن دا، ئەم پەيمانەش ناۋنرا
«بيعة الرضوان».

بەلام قورەيش نۆتەرىكى بەناۋى «عورەۋى كورى مەسعودى
سەھەفى» نارد بۇ لاي موسولمانان، كاتىك گەپەۋە بۇلای
قورەيش گوتى؛ ئەى گەلەكەم، مەن بە نۆتەراپەتى رۇشىتووم
بۇ لاي پاشاكانى فارسو رۇم ۋە نەھاشى، سۆيىد بە خۇدا، ھىج
پاشايەكەم نەبىنىۋە ئەۋەندە ھاۋەلەكانى بە گەۋەدى دابىن ۋە
خۇشيان بوۋىتو رېزى بىگرن؛ كاتىك مۇھەممەد فەرمانىكى
دەكرد پېشېركىيان دەكرد بۇ جىيەجېكەردنى، كاتىك قەسە دەكرد
ھەموان بېدەنگ دەبوون، ھەموان بەۋەپەرى رېزو شىكۆمەندىيەۋە
بۇ دەروان، پاشان گوتى؛ مەن پلانىكتان بۇ دادەنەم قەبوۋلى
بىكەن، قورەيش پلانىكەى عورەيان پەسەند كەرد. دواتر قورەيش
بەخىرايى سۈھەيلى كورى عەھان نارد؛ بۇنەۋى رېككەۋتەن
لەگەل موسولماناندا بىكات، كاتىك گەيشتە لاي پىغەمبەر ﷺ
لەسەر ئەم خالانە رېك كەۋتەن؛

۱- ھەر تىرە ھۆزىك، لەگەل قورەيشدا پەيمان دەبەستىت
نازادە، ھەر كەسەش لەگەل موسولماناندا پەيمان دەبەستىت نازادە.

۲- بۇ ماۋە ۱۰ سال ناگرەبەستىان راگەياندا.

سالى جۋارەم:- شەرى جۋەكەكانىان كەرد؛ چونكە ئەو
پەيمانەيان شكاند كە بە پىغەمبەر ﷺ ۋە موسولمانانىان دابوۋ.
سالى پىنجەم:- شەرى خەندەق روى دا، لەم شەردا بىناۋەران
سوپايەكى زەبەلاحيان ھىناۋوۋە سەر شارى مەدىنە، داۋى ئەۋەى
پىغەمبەر ﷺ ھەۋالى زانى كە قورەيش بە سوپايەكى گەۋەردە
بە رېگاۋەيە بەرەۋ شارى مەدىنە، كەۋتە پەرسو راۋىز كەردن
لەگەل موسولمانان، دۋاجار راۋىزچوۋنى سەلمانى فارسى پەسەند
كەرا كە برىتى بوۋ لە ھەلگەندىن خەندەقكە بەدەۋرى شاردا،
سوپاي موسولمانانىش لە ناۋشاردا لە نامادەباشىدا بىن؛ بۇنەۋەى
رۋبەروۋى ھەر ئەگەرىك بىنەۋە، كە دېتە پېش؛ موسولمانان
بە سكى پەرسو لەبەر گەۋە تىنى گەرم، بەردەۋام بوۋن لە
ھەلگەندىن خەندەقكە بە دەۋرى شارى مەدىنەدا، تا كاتىك
سوپاي قورەيش گەيشتە مەدىنە خۇيان لەبەردەم خەندەقكە
بىنىيەۋە، كە ئاستەم بوۋ بىتۋان پىيدا پەرنەۋە، ھەرچەندە
ماۋىيەك لەۋبەرى خەندەقكە مانەۋەۋە خىمەيان ھەلدا، بەلام
دۋاجار ناچاربوۋن بىگەپنەۋەۋە ناۋچەكە بەجى پەيلن..

دواتر لە ھەمان سالدا شەرى بەنۇقورەيزەيان كەرد؛ چونكە
لەو شەردا بەلنىيان بە قورەيش دابوۋ، ھاۋكارىيان بىكەن لە
بەپنەۋەۋە بۇ ناۋ شارى مەدىنە.

سالى شەشم:- پەيماننامەى خۇدەبىيە بەسترا، لە مانگى ذى
القعدة، سالى شەشمى كۆچى پەيماننامەى خۇدەبىيە لە نىۋان
موسولمانانو قورەيشدا ۋاژۇ كرا، كە برىتى بوۋ لە ناگرەبەستى
نىۋانىان بۇ ماۋە ۱۰ سال، بەم شىۋەيە؛

كاتىك پىغەمبەر ﷺ راگەياندا كە دەپەۋىت بېۋاتە ناۋ
شارى مەككە بۇ بەجىھىنانى عومرە، موسولمانان كە پىكەتابوۋن
لە ۱۴۰۰ كەس لە پىشتىۋانانو كۆچەرىيان، ئەۋان ھەموو بەرگى
عومەريان پۇشېبوۋ، بۇنەۋەى نىيازى خۇيان بۇ قورەيش دەرىخەن
كە بە مەبەستى عومرە ھاتوۋن، ئەك شەرى، كاتىك لە مەككە
نەزىك بوۋنەۋە، قورەيش ۋىستىان جەنگىيان لەگەلدا بىكەن ۋە

۲- دەپىت ئەم سالى موسولمانان بگەرپنەۋە بۇ مەدىنەۋ سالى ناپىندە بېنەۋە بۇ مەككەۋ عومرەكەيان بەجى بېتىن.

۴- ھىج لايەنىك بۇ نىيە دەستىرىزى بىكاتە سەر ھىج ھۆزىك گە ھاۋپەيمانى قورەيشە، يان ھاۋپەيمانى موسولمانانە.

۵- ھەر كەس لە قورەيش بەبى پەرسى خاۋەنەكەى موسولمان بوۋ؛ دەپىت بېگىرپنەۋە بۇ ناۋ قورەيش، بەلام ئەگەر موسولمانىك پەشىمان بوۋپەۋە ھاتە ناۋ قورەيش؛ ئەۋا قورەيش نايگىرپنەۋە بۇ ناۋ موسولمانان.

ھۆزى خوزاعە بوۋنە ھاۋپەيمانى موسولمانان، بەنوبەكرىش بوۋنە ھاۋپەيمانى قورەيش.

سالى ھەتەم:- پېغەمبەر ﷺ ۋ موسولمانان بۇ يەكەمجار دۋاى كۆچ، رۇپىشتن بۇ شارى مەككەى پىرۋوز عومرىيان بەجى ھىنا، لە ھەمان سالدە شەرى خەبەر پۈۋى دا، موسولمانان سەرگەۋتن بەسەر چولەكەكاندا، ھەروھە لە ھەمان سالدە پېغەمبەر ﷺ ھاۋسەرگىرى لەگەل خاتۋو صفىيەدا كىرد.

سالى ھەشتەم:- لە سالى ھەشتەمى كۆچىدا، موسولمانان بەبى شەرى، فەتھى مەككەيان كىرد؛ چۈنكە قورەيش پەيماننامەكەى شكاندېۋو، پەلامارى ھۆزى خوزاعەيان دابۋو، كە ھاۋپەيمانى موسولمانان بوۋن، ئىدى مەككە لە بىتەرستى پاك كراپەۋەۋ گەراپەۋە ژېر دەسلەلتى موسولمانان، ھەروھە لەم سالدە، جەنگى مۇتە پۈۋى دا لە نىۋان موسولمانەكانو رۇمەكاندا، ھاۋكات جەنگى حۈنەين لە دۋى ھۆزەكانى ھەۋازنو سەقىف پۈۋى دا.

سالى نۆپەم:-

غەزەى تەۋۋك پۈۋى دا، كە كۆتا جەنگ بوۋ كە پېغەمبەر ﷺ بەشدارى تىدا كىرد، ھەر لەم سالدە ۋەفلىۋ نۆپەرى ھۆزەكانى دوۋرگەى عەربى، دىھاتن بۇ لاي پېغەمبەر ﷺ ۋ پۇل پۇل دىھاتنە نۆۋ ئىسلامەۋە، ئەۋ سالدە ناۋنرا سالى ۋەفەكان.

سالى دەپەم:-

لەم سالدە پېغەمبەر ﷺ ھەجى مالاۋاى كىرد، بە بەشدارى زىاتر لە سەد ھەزار لە ھاۋەلانى..

سالى يانزەپەم:-

لەم سالدە پېغەمبەر ﷺ لە تەمەنى ۶۲ سالىدا بۇ ھەمىشە مالاۋاى لە ژيان كىرد، كە كۆى تەمەنى ۴۰ سالى پېش پېغەمبەرەيتىۋ بېستو سى سالىش پېغەمبەر بوۋ، لەۋ بېستو سى سالىش ۱۲ سال لە مەككە بوۋ، ۱۰ سالىش لە مەدىنە بوۋ.

بەم شىۋەپە پېغەمبەر ﷺ تەنھا لە ماۋى بېستو سى سالى پېغەمبەرەيتىدا، تۋانى بە جۈانتىرىن شىۋە پەيامى خوداى بگەپەنەتۋ خەلگى لە بىتەرستىۋ نەزانىنۋ نەقامى رزگار بىكات، لەۋ ماۋە كۈرتەدا تۋانى دولەتى ئىسلامى درۋوست بىكاتو ژمارەپەكى زۇر لە خەلگى بانگ بىكات بۇ ناپىنى پىرۋوزى ئىسلامو گەۋرەتتىرىن شۈپنەۋار لە دلى شۈپنەكەۋتۋانىدا درۋوست بىكات..

ئەۋ ناپىنەى بە تەنھا خۇى دەستى كىرد بە بانگەۋاز بۇى، دۋاى تىپەپىۋونى زىاتر لە ۱۴ سەدەۋ لە ئىستادا شۈپنەكەۋتۋانى بە زىاتر لە يەك مىليارۋ نىۋ مەزەندە دىكرىن!

ۋتەى زانايانۋ ناۋداران، سەبارت بە پېغەمبەر موحەممەد ﷺ:
بوسورت سەمىت:

لە كىتەپكەيدا بە ناۋنىشانى (محمد والمحمدية) دا دەلىت؛ موحەممەد نە سوپاپەكى نامادەكراۋو تايبەت بە خۇى ھەبوۋ، نە جاۋدېرىكى تايبەت، نە كۆشكىكى رازاۋەۋ بلىندو نە موۋچەپەكى تايبەت، ئەگەر بگۈنچىت كە بگۈرتىت كەسەك ھوگەۋ فەرمانرەۋاىى بە ھەمدى خودا كىردۈۋە، ئەۋە موحەممەد؛ چۈنكە تۋانى كە دەسلەت بگىرتە دەست، بېنەۋەى ھۆكارەكانى لە بەردەستدا بېت، يان كەسۋكارى يارمەتى بىدەنۋ لەگەلىدا بن.

بەناردشۋ:

لە بىرگىرەنەۋەدا، جىهان پىۋىستىيەكى ئىجگار زۇرى بە كەسەكى ۋەك موحەممەد ھەپە، ئەم پېغەمبەرە كە ناپىنەكەى بەردەۋام جىگەى رىزو گەۋرىى بوۋ، بە راستى بەھىزىتىرىن ناپىنە كە دەتۋانىت ھەموۋ شارستانىيەتىك لە خۇيدا جى بىكاتەۋە، ھەتا ھەتايە بە نەمرى بىننىتەۋە، من زۇرىك لە نەتەۋەۋ ھاۋزمانەكانىم دەبىنەم، كە جۈۋنەتە سەر ئەم ناپىنە، بەپىتى بەلگەۋ رۇشناىى، ئەم ناپىنە لە ناھاتۋودا، گۈرەپانەكى فراۋانى بۇ درۋوست دەپىت لەم كىشۋەردا (كىشۋەرى ئەۋرۋا).

سانت ھىلەر

زانائو رۇزەلەتتاسى نەلمانى سانت ھىلەر دەلىت؛ موحەممەد سەرۋكى ۋلات بوۋ، ھەروھە شەۋنخۋونى دىكرە لە پىناۋ ژيانۋو نازادى گەلەكەى، تۆلى لەۋ كەسانە دەسەندەۋە كە خراپەيان نەنجام دەداۋ لە رى دەرەجۋون لە كۆمەلگاپەكدا كە پىر بوۋ لە كەسۋ كۆمەلەنىك كە دىرندە بوۋن، پېغەمبەر بانگى دىكرەن بۇ يەكخاۋاپەرستىۋ ۋازھىنان لە زولمۋ ستەم، بەراستى لەسەرخۇۋ نەرمۋىيان بوۋ لە بانگەۋازمەكەيدا، تەنانت لەگەل دۋزمنەكانىشىدا، لە كەسەتتىى ئەۋدا دوۋ سىفەتى سەرەكى بەدى دىكرە، كە لە جۈانتىرىنۋ باشتىرىن سىفەتۋ رەۋشت بوۋن، مەۋفەپەتى ھەلى گىرتىن، ئەۋانىش؛ دادپەرۋەرى بەزىمى..

تۇماس كارل..

دەلىت؛ موحەممەد تىشلىۋ تروۋسكاپەك بوۋە ھەموۋ جىهانى رۈۋناك كىردۋتەۋە، ئەمەش ھەزلى خوداپە كە دەپىدات بە ھەر كەسەكى كە بىۋەت. ھەروھە دەلىت؛ ژيانى پېغەمبەرى ئىسلام زۇر بەچاكى خۈپندۋتەۋە، ھىج شىتەك لى نەبىنىۋە تەنھا ناكارو رەۋشتى جۈۋان نەبىت، كە ھەر دەپى لەۋدا مەۋگەر بگىرت، ناۋاتەخۋازبۈۋم كەۋا ئىسلام تاكەرىگەپەك بۋاپە بۇ جىهان.

ۋل دىۋرانت..

نۋوسەرى ئەمىرىكى ۋل دىۋرانت خاۋەنى "شافەرھەنگى شارستانى "قصة الحضارة"، كە (۲۰) بەرگە، دەلىت؛ ئەگەر پىپارمان لەبارى گەۋرەپە كەسەكى گەۋرەۋە كارىگەرىى لەسەر خەلگ دىكرە؛ ئەۋا دەلىتىن؛ موحەممەد گەۋرەتتىرىن گەۋرەتتىرىنەكانى مىزۋۋە؛ چۈنكە تۋانى ناستى رۇخىۋ رەۋشتى گەلەك بەرز بىكاتەۋە، كە ۋشكى بىپابانۋ گەۋرەپە ھەۋا خىستۋوپە تارىكىيەكى كىۋى ئاسا، لە بەدپەننەنى ئەم مەبەستە، سەرگەۋتتىكى بەدەست ھىنا، كە ھىج چاڭخۋازىكى تر لە مىزۋودا، نەپتۋانى بەدەستى بېننىت!

بەشى يەكەم

نەوتو (ژىنگە، كۆمەلگەو مافى مروڧ)

حالىتەكاندا بەشىۋەي راستموخۇ، ھىچ راپرسىيەك بە زىانلىكەوتوان ناكىرت، يان بەجۇرىك پىرسىيان پىدەكەن، كە ھىچ كاريگەرىيەكەيان نابىت، لەكاتى بىرپارەكانى پىرۇژمەدا، كاتىكىش ھاۋلاتيان نازمىيى دەردەبىر بەرامبەر كاريگەرىيە خراپەكانى پىرۇژمە، دەسلەتداران بە كىشتوبىر كىردىن كىردەۋى شەرىنگىزانەو پىشلىكەردى مافەكانى مروڧ.

شۈپىنى ھەلگۈلىنى نەوت، دەۋرىكى كاريگەرى ھەيە، لە گۈرپىنى پىكەتەي كۆمەلەيتى لەو شۈپىنەدا، ئەو كەسەي كاري دەست بەكەۋىت، شۈپىنى خۇي دەگىرت، بالادەست دەبىت لەبەرامبەر ئەۋانەي كاريان دەست ناكەۋىت، ھەروەھا دۈزىنەۋە دەرىھىنانى نەوت، كاريكە بەشى ھەرمۇرۇي، پىشت بە تەكەنەلۇزىا دەبەستىت، ئەۋكەسانەي لىھاتتو نىن، ھەلى كاريان دەست ناكەۋىت.

كاتىك نەوت دەست دەكات بە ھەلقۇلىن، نىرخى شتومەكەو خىزمەتگۈزىيە نىتوخۇيەكان بەرز دەبەنە، ئەۋانەي لەكۆمەپانىا كاريان دەست دەكەۋىت، ۋاز لە نىشە كۈنەكەي خۇيان دەھىن، ھەروەھا شىۋازى ژيانىان دەگۈرپىت، دابونەرىپى كۆمەلگە گۈرپىنى بەسەردا دىت؛ لەبەرنەۋەي كىركەركان لە خىزانەكانىان دوورن، لەكەمەپەكاندا پەنا بۇ كاري لايەلا دەبەن، نەخۇشى نايىز بلاۋ دەبىتەۋە.

بۇيە دەبىت لىكۆلىنەۋە لە دەرئەنجامەكان بىكرىت، لەگەل دەستنىشانكەردى خالە خراپەكاندا. نەوت دەبىتە ھۇي پىشكەۋىت، بەلام دەبىتە ھۇي ھەزاركەردى كۆمەلگا، بۇيە دەبىت رەخنەۋ شىكرەنەۋە بىكرىت لەۋەي ھۆكۈمەتو كۆمەپانىاكان دەمىكەن، بۇچارەسەركەردى ئەم كاريگەرىيەنە بەنامانجى سوۋكەردىيان.

لەروۋى دارايىۋە، نەوت داھاتىكى يەسوۋە بۇ كۆمەلگەي خۇجىتى، ئەگەر بەشەفافی دادپەرۋەرمانە مامەلەي لەگەل بىكرىت، دىتۋانرىتو دەبىت ئەۋنەنجامە بەسوۋدانەي كە لە نەوت چاۋەرۋان دەگىرت، لەچۈرچىۋەي سوۋدى كۆمەلەيتىۋ ژىنگەي ئەم كۆمەلەنە سەير بىكرىت.

سرچاۋە: كىتپى (الرقابة على النفط - دليل الصحفي في مجال الطاقة والتنمية- التخلص من لعنة الموارد)- ريفينيوتش- معهد المجتمع المفتوح.

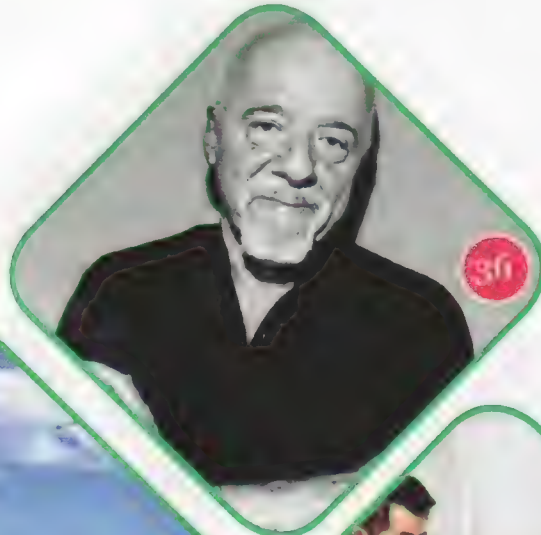
بىگومان قۇناغى نەوت، رۇلىكى كاريگەرى ھەبوۋ، لە پىشكەۋىتى پىشەسازى شىۋازى ژيانى سەردەمىيەنە، باجى ئەم پىشكەۋىتە، زۇر لەۋە گەۋرەت بوو كە پىشپىنى دەكرا؛ تا دىت گرنگىدان بەلىكۆلىنەۋە لە لايەنە خراپەكانى نەوت زىاتىر دەبىت، لەروۋى كاري دەرىھىنان، گۋاستەۋەۋ بەكاربەردى، تا چەند كاريگەرى ھەيە لەسەر ژىنگە، تەندروۋىتى، ژيانى مروڧو مافەكانى مروڧ؟

پىسبوۋىنى ژىنگە بەھۇي لىچوۋىن بلاۋبوۋنەۋەي نەۋتەۋە بەردەۋامە، لە ئەنجامى تىكشكانى كەشتىۋ بۇرى تانكەرمەكانەۋە، دەبىتە ھۇي پىسبوۋىنى كەناراي دەرىكان، روۋبارەكانو تىكچوۋىنى ھاۋسەنگى ژىنگەيى ئاۋى، ئەو گۈرپەي لە كەشۋەۋى زەۋىدا روۋى داۋە، لەسەر ئاستى جىھانى، كارساتىكى گەۋرەي ژىنگەيى تەندروۋىتى گىشتىيە، ھەرجەندە بەرھەمەپەنەرانى نەوت گومانىيان ھەيە لەۋەي، نەوت ھۇكاري بەرزبوۋنەۋەي پەلى گەرمىي گۇي زەۋى بىت.

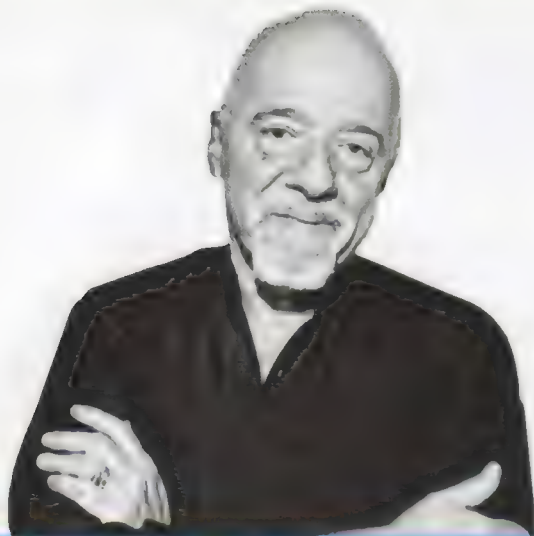
دەرىھىنانى نەوت، پىۋىستى بە ھەلگۈلىنى زۇرە؛ بۇنەۋەي بەگەيتە قوۋلايىمەكى زۇر لەزىر روۋى زەۋىدا، بەزۇرى كاري ھەلگۈلىن لەۋ ناۋچانەدا دەگىرت، كە ژىنگەكەيان ھەستىارو دوورەدەستە، نەوتو ئەۋ ماددانەشى كە لەگەلىدان ماددەي كىمىيىي زۇر زەۋىراۋىن، كەردارى بەرھەمەپەنەرانو گۋاستەۋە بۇ مەۋدايەكى دوور، لەروۋى تەكنىكىيەۋە كاريكى زۇرۋەرسە، لە روۋى ژىنگەيىشەۋە مەترىسەدارە. ئەگەر بەبەردەۋامى لىچوۋىن بلاۋبوۋنەۋەي نەوت روۋى پەتە، زىان بەرۋەۋەكە گىانلەبەران دەگەيەنەيت. لە ھەرىكەكە لە قۇناغەكانى بەرھەمەپەنەرانى نەۋتدا ئەگەرى روۋدانى كارسات ھەيە.

رەنگە دەرىھىنانى نەوت، كاريگەرى كۆمەلەيتىشى ھەبىت، شۈپىنى گەرانو ھەلگۈلىنى نەوت لەلەيەن كۆمەلەك سەربازى زۇرۋە چاۋدېرى دەگىرت، ھەندىكە ھالەت روۋى داۋە، كۆمەپانىاكانى نەوت لەگەل سوپا، يان ھىزەكانى بۇلىسدا بەشداربوۋن لە پىشلىكەردى مافەكانى مروڧدا بەشۋەمەكى ترسناك.

كاتىك پىرۇژە نەۋتىيەكان دەست بەكار دەكەن، لە زۇرپەي

پیکر و رسد

پاولۇ كۆيلۇ - Paulo Coelho - ۱۹۴۷ -

نەك ھەر نەبوونە چارسەر بۇ گرقتەكەي پاولۇ كۆيلۇ، بەلگو زياتر لە جاران سەرى لىشىئاو بارى دەروونى خراپتر بوو، دواتر پاولۇ داپكى لە ھەولنىكى بېھىياپانەدا كۆرەكەيان بىر بۇ پىزىشكىكى دىكەي دەروونى، دواي پىشكىن، پىزىشكەكە پىي راکەياندىن، كە پاولۇ كۆيلۇ ھىچ نەخۇشپىيەكى دەروونى نىيە، پىيويستە نەنپىرەرتتە نەخۇشخانەي دەروونى، تەنھا ئەوئى پىيويستە بۇي ئەنجام بىدىن، ئەومىيە كە بە سادىيى فېرى بىكەن، چۇن رووبەرووى ژيان بېيتەمۇ!

جىيانلىكى بۇي

دواي ماومىيەك لەم ياخىيوونە، لە ناومىراستى شەستەكاندا بوو، پاولۇ گەراپەمە بۇ خويىندىن، بەشلىمىيەك دەركەوت كە دەستى كىردوۋە بە شويىنكەوتنى رېگىيەكى راست، كە پاولۇ داپكى مەبەستىيەنە لەم رېگىيەدا بېيت، واتە: رېگەي دىرژمدان بەردەوامبوون لە خويىندىن، بەلام دواي ماومىيەك، دووبارە دەستى لە خويىندىن ھەلگرتەمۇ گەراپەمە بۇ شانۇ!

ئەم كاتە سەردەمى بىزوتنەمەي ياخىيوونى لاوانى جىيانى بوو، ئەم شەبۇلەش كاريگەرى خستە سەر ولاتى بەراپىل.

ئەم كاتەش بەراپىل لەژىر چەپۇكى حوكمىرانى سەربازى رەگەزپەرسىتىدا بوو، پاولۇ پەيمانى دا، كە ناسنامە ھەلەنگەرت، ئىدى پاولۇ لەم تەمەنەدا بوۋە لاۋىكى سەركىشرو زۇر كارى ناپاسىيە ئەنجام دىدا. تا دواجار لەگەل وسىشاس بېكەمە گۇفارى (Kring-ha) كە گۇفارىكى وىنەدار بوو، لەم گۇفارىدا بانگەشمەيان بۇ سەربەستىو نازادى زياتر دەكرد، لەم كاتەدا دەسلەلتاداران دەستيان گرت بەسەر گۇفارىكەدا ھەردوكان (پاولۇ وسىشاس) دەستگىر كىرد، بەلام ھەر زو ھەپتەكى نازاد كرا، بەلام پاولۇ ماۋىي زىندانىيەكەي دىرژەي كىشا؛ چۈنكە دەسلەلتاداران لەم بىروىمەدبوون، كە پاولۇ بەرپىوۋەرو خاۋەن بىرۋەكەي ئەم گۇفارىيە، پاولۇ لەم بىروىمەدا بوو، كە دەپىت ناۋرېك لە ژيانى خۇي بداتەمە، بەلام ناخەزاسى، ھەوالى ئەومەيان بەدەسلەلتاداران دا، كە پاولۇ نەخۇشپىيە دەروونى ھەيە، چەند جارېك نارەيانە نەخۇشخانەي دەروونى، بەلام دواتر نازادپان كىرد.

ئەم كاتەي ژيان بۇت پىدەكەمىت:

ئەم كاتەي پاولۇ تەمەنى گەپشەتە بېستو شەش سال، دانى نا بەمەدا كە ئەزموونىكى زۇرى لە ژياندا لەدەست چوۋە، ئىستا دىيەۋىت چارمىۋوسى بىگۇرېت، تۋانى پىشەپەك بۇخۇي دەستەبەر بىكات لە كۇمپانىيائى (بولىگرام) ھەر لەم كۇمپانىيەدا، بە خاتوونىك ئاشنا بوو، كە دواجار بېكەمە ھاسەرگىرىيان كىرد.

لە سالى ۱۹۷۷ پاولۇ خىزانەكەي گۋاستىيەمە بۇ لەندەن، لەم شارە ئامپىرىكى نوۋوسىنى كرى، سەرەدا دەستى كىرد بە نوۋوسىن، بىئەۋەي بىر لەسەرگەۋتن بىكاتەمە، بەلام دواي سالىك گەراپەمە بۇ بەراپىل،

شاعىرو رۇماننوۋسى بەراپىلى، كە پەككە لەم نوۋوسەرانەي بەگشتى وتارو كىتەبەكانى، لە جىياندا پىرخويىنەرتىرىن، كۆيلۇ لە ۲۴ى ئابى سالى ۱۹۴۷ لە خىزانىكى مامناۋەندى لە رېۋىدى جانپىرو لە بەراپىل لە باۋككىكى ئەندازيارو داپكىك كە خانىمى مال بوۋە ھاتۇتە دونياۋە.

ئەم مىندالە ھەروەك مىندالانى ناسايى، سەرەدا چوۋەمە ھوتابخانە لەم ھوتابخانەي (جىزوت) لە رېۋ دەستى بە خويىندىن كىردوۋە، پاولۇ كۆيلۇ بەشدارى سەرچەم پىشېرېكى ئەدەبىي شىعەرىيەكانى ھوتابخانەكەي كىردوۋە ھەمىشە خەلاتى جۋانتىرىن بىراۋى يەكەمى ۋەرگرتوۋە، بەلام ئەم خەلاتو بەشدارىكىرنە ھىۋابەرزەكانى پاولۇ كۆيلۇ تىراۋ نەكردوۋە، ھەر لەبەرئەمە ھەمىشە لە كارەكانى ناستى خۇي رازى نەبوۋە، ھەندىجارىش نوۋوسىيەكانى خۇي دىراندوۋە خستىۋەتتە سەلەي خۇلەۋە، ئەم پەسەندەنەكەرنەي بەرھەمەكانى لەلايەن خۇيەۋە بوۋە راي خۇي بوۋە، ئەگەرنە لە پىنەرتەدا نوۋوسىيەكانى پەھىزو بەپىزبوون، تەنانت جارىكان خوشكەكەي يەككە لەم بەرھەمەمانەي كە پاولۇ كۆيلۇ فېرى دىۋوۋە نىو زىلەنەۋە، لەبەرئەۋەي لە ناستەكەي رازى نەبوۋە، خوشكەكەي ھەلى دەگرتەمۇ لە ھوتابخانە بەناۋى خۇيەۋە پىشەكەشى دىكات، لە ئەنجامدا خەلاتىكى گمۋە بەدەست دەپىتتە.

ھەر لەم كاتەۋە ئەم مىندالە، پىشە راستەقەينەكەي خۇي دەۋزىتەۋە، لەبەرئەۋە دىيەۋىت بېيتە نوۋوسەرىكى بەنەزموۋو لىھاتوۋ، بەلام داپكى باۋكى بۇچوونىكى دىكەيان دەپىت، ئەوان دىيانەۋىت كۆرەكەيان (پاولۇ كۆيلۇ) بېيتە ئەندازيار؛ لەبەرئەۋە بەردەوام ھەوليان داۋە خەزى نوۋوسىن خۇتەرخانكردىن بۇ ئەدەب لەناخىدا بىخىكىنرو بىپىۋىكىننەۋە.

ئەمەش دەپىتە ھۇي ۋروۋاندىن رۇخى ياخىيوون لەلاي پاولۇ كۆيلۇ، سەرەدا دەست دىكات بە شكاندىن تىكەنى ئەم ياساۋ رىساپانەي كە خىزانەكانى ئەم كات پەپىرەۋىيان دەكرد، باۋكى ئەم ھەلۋىستەي كۆرەكەي بە يەككە لە نىشانەكانى شىتى نەخۇشى ژىرى دەزانىت؛ لەبەرئەۋە دىيانە نەخۇشخانەي دەروونى چەند جارېك چارسەرى كارەبايى بۇ دەكەن. دواي ئەۋەم كاتىك پاولۇ كۆيلۇ تەمەنى دىكاتە چەقىدە سالان، پەپىۋەندى دىكات بە كۆمەلەي شانۇي لاۋەنەۋە، سەرەدا ۋەك رۇژنامەنوۋسىك كار دىكات، بە بۇچوونى داپكى باۋكى كاركردىن لە شانۇدا، دەپىتە ھۇي كانگى خراپەكارى لىكەلۋەشان. ھەرلەبەرئەۋەمە كە باۋكى داپكى پاولۇ كۆيلۇ، سوربوون لەسەر ئەۋەي كۆرەكەيان پىيويستى بە نەخۇشخانەي دەروونى ھەيە دەپىت ماومىيەك لەم نەخۇشخانەيە بىيىتتەۋە، ئەۋان دوو تا سى جبار بىردىيانە ئەم نەخۇشخانەيە، ئەۋەش بوۋە ھۇي شكاندىن لىدان لەناۋەردىن ھىۋاۋ ناۋاتەكانى پاولۇ كۆيلۇ، ھاۋكات ئەم چارسەرو نەخۇشخانە دەروونىيانە،

ۋىگىتو بېرېئوبېر لە كۇمپانىيائى تۆماركردن بە ناۋى (CBS)، بەلام
تىنھا ماۋدى سى مانگ لە كارمكى بېردوام بوو، دواتر لە ھاوسىرىدەكى
جىبابويىمومو ۋازى لە كارمكى ھىئا، دواى دوو سال گىشىتمو بە
ھاوپىيەكى كۆنى بىناۋى (كرىستيا اوبتنشيك) ۋ ھاوسىركىرى لەگەلدا
كردو تا ئىستان بېردوامو بىكمونەن لە ژياندا.

نه و دمکان بۆ بايلو بووه سالانى سمرکهوتنو دهرکهوتنو بوو به يه کيک له ئهستيره ناودارمکانى جيهان، ژمارى عاشقانى ئه نووسهر گهيشته مليونان کس لهسهرتاسرى جيهاندا، که له نوانياندا ئهستيره ناودارمکانى له بواره جياوازمکاندا تيديا، که خاوهنى زهوى جياوازو پسپورى جياوازن، ههموان عاشقى نووسينهکانى بايلو کړيلونو نووسينهکانى بهرز دهرخين، لهوانه (مادونا وجولياو ريرتس وامبرتو ئەکوى فهيله سوف).

كۆپلۈك بەھۇي تائانا ئاوازى مەھمۇد، لە تەربىيەنۇ ئووسىنۇ بەيامەكانى بۇ مەۋقائەتە، ھەروەھە بەھۇي ئەو شىۋازە جوانە ئەدەبىيەت كە ھەر لەگەلەيدا لەدىك بووبوو، پاولۇ كۆپلۈك تائانى چەندىن خەلاتى ئاوازە بەدەست بەيئەت، لەوانە (سوارچاكي ھونەرۇ ئەدەب، لە فەرنەسا، ديارىكرەنى وەگەو راۋىژكارى سەروو پەلى ئاسايى بۇ پەرۋىگىرامى يونسكۇ بەنئەۋ (كارلىكى رۇخى لە نېۋان شارستانىيەتەكان، ھەروەھە خەلاتى 2001 BAMB)، بەدەست ھىنا كە كۆنئىرۇ گىرەنگىرەن خەلاتى ئەدەبىيە لە ئەلمانىا، لە پۆلىۋى سالى 2002 كۆپلۈك ھەلبىزىدرا بۇ تەرخانكرەنى كورسەيى ژمارە 21 لە ئەكادىمىيە بەرازىلى بۇ ئەدەب، كە تەيىدا وتارىكى پىشكەش كىرد كە وەسفى خەۋونۇ باۋەرى كىرد، لە كۆتايى قەسەكانىدا كوتى؛ بەدەستەينانى ئەم پۇستە شەرەپكى دېكە بوو، خەۋنكى تىر بوو، كە لە مېژبوو چاۋەروانى ھاتەندى بووم، ھەروەھە گەپشەت بە زۆرىك نىشانەو خەلاتى پەزلىنان لە فەرنەسا ئىتالىاۋ ئېرلەندەۋ بەرازىلى پۆلىۋىا).

۱. بەلگەخانىمى دۇزدەخ (Arquivos do Inferno) لىسالى ۱۹۸۲
۲. زىيارەت (O Diário de um Mago) لىسالى ۱۹۸۷
۳. كىمياگەر (O Alquimista) لىسالى ۱۹۸۸
۴. بريد (Brida) لىسالى ۱۹۹۰
۵. بەخششىكى بالاتر سالى ۱۹۹۱
۶. گەورەترىن دىيارى (O Dom Supremo) ۱۹۹۱
۷. فالكىرى (As Valkirias) لىسالى ۱۹۹۲
۸. بىرەدومىرىيەكانى جادوۋگەرلىك (O Diário de um Magus) لىسالى ۱۹۹۲
۹. مەكتۇب (Maktub) لىسالى ۱۹۹۴
۱۰. چىاي پىنچەم (O Monte Cinco) لىسالى ۱۹۹۶
۱۱. پازدە خولەك (Onze Minutos) لىسالى ۱۹۹۲
۱۲. شەيتان و خاتووپىرىم سالى ۲۰۰۰
۱۳. كۆمەللىك حىكايەت بۇ باۋان، مىتالان و نەۋەكان سالى ۲۰۰۱
۱۴. پازدە خولەك سالى ۲۰۰۴
۱۵. زاهىر سالى ۲۰۰۵
۱۶. دەستىنۇسە دۇزراۋەكەى ناگرا ۲۰۱۳
۱۷. داۋىنچىسى ۲۰۱۴
۱۸. ۋەكۇو بەۋر بىزى ۲۰۱۵
۱۹. رۇوبارد بە خۇرەكە ۲۰۱۶
۲۰. يۇستەكانى كۆيلۇ: ۲۰۱۷

تۆچ جۆره باوكىكىت؟

ن: دكتور مستغنا ئەپسەندى — و: خالىد مۇجەسسەد

۲- نادىيار: باوكى نادىيار ..

باوكانى ون، يان نادىيار كامانەن؟

زۆربەى كات، لېكۆلېنەمۇكان جەخت لەمە دەمەنەمە، ئەمە باوكانىمى كە نادىيار، لە راستىدا ئەمە كەسانەن كە مەنەمەن بە خۇيان نىيە، دوودلن، بەدەست كەمىي ھاسەنگى كاملىيەمە دەنالىن، خۇيان لە بەرگە كارە تەقلىدپەكانىيان داپنەمە، بەيىنەمە بەرگىكى نوپىيان داھىنايەت، زۆر بەيەستى كارو بىرۈبۈچۈنەكانى خۇياننۇ بە خۇيان سەرسام، ھەروەك باوكى خۇسەپىن وان، بەلام تەنھا بە جىاوازى ئەمە كە ئەمان، واتە، باوكى خۇسەپىن زال- لەناو باسەكەدا پۇل دەيىنۇ بەرگىنەمە پالېستى دەمەنۇ سوورن لەسەر ئەنجامەننى پۇلىيان، بەيىنەمە لىي رابەكەن، لە كاتىكدا نادىيارمەن وازىيان لە پۇلى خۇيان ھىناوۇ بەرگى پەروەردەمەن لە خۇيان كىرەتەمە بەلاشيانەمە كىشە نىيە ئەمە سىستىيەمەن واپان لى بىكات پووتورەجالو پىشتىگۈنخراوۇ حساب بۇ نەكراو بن..

(ئەمە كۆمەلگەپەى ئەمە جۆرە باوكە زالە بەسەرىدا، زىادىبوونىكى ترسناك لە درووستكى خەلۈمەنگە پىرى بە خۇيەمە دەيىنەت، لەبەرەمە مەنەلانى ئەمە باوكانەش (باوكانى نادىيار) بەھەمان شىوۋى باوكىيان وازىيان لەيىننى پۇلى سەپەرشتىكىرى باوكە پىرەكان ھىناو، وازىيان لە ئەركەكانىيان بەرامبەر بە باوكىيان ھىناو.

۲- ئالۇز: باوكى داپك؟

لە داپكۈونى مەنەل، واتە، زىادىبوونى تاكىكى تر لەناو خىزانەدا، ئەمە پوودا، لەوانەپە ھەندىك باوكان تووشى سەرسامى ئالۇزى بىكات سەپارەت بە ئەركەكانىيان بەرامبەر بە مەنەلانى ساوا، ھەروەك تووشى لەدەستەنى ھاسەنگى دەپن؛ چۈنكە باوۋر بەمە ناكەن بوونەتە باوكو نازانن چۇن مامەلە لەگەل كەشى نوپا بەكەن نازانن پىۋىستە چۇن دەستبەكار بن، ئەمە ئاكارەش زىاتر تووشى ئەمە كەسانە دەيىت، كە خاۋەنى كەسپىيەكى سادەم ساكارنۇ مەنەمەن بە خۇيان نىيە لەروۋى كۆمەلەپەتپەمە نامەدەنن شان بەدەنە بەر ھورسايە جىاجىاكانى خىزانىك، كە ژمارە تەكەكانى زۆر بىت.

لە بەرامبەر ئەمە كەشە سەپەردا، باوك خۇى لە بەردەم دوو ھەلپۇزەننە دەيىنەتەمە.. يان پاشەكەش، كە ئەمەش چىنى باوكى نادىيار دەگىرەتەمە پىشتىر باسەمان كىر، يان پۇلى داپك كۆپى بىكاتە سەر خۇى، وەك داپك ھەلسۈكەموت بىكاتو ئاكارەكانى ئەمە دووبارە بىكاتەمە، پۇلى داپك بىيىنەت، ئەمە ئەمە چىنەپە كە زاراۋى (باوكى داپك)مان بۇ بەكار ھىناو.

باوكى داپك كىيە؟

ئەمە باوكە خاۋەنى كەسپىيەكى لاۋازە، مەنەمە بەخۇى

نىيە، شەپزەمە دوودلە بەرامبەر ئەمە كىشە نىيە، بۇيە زۆر لاسارو زىادەمە دەيىت بەسەر دەسەلەتمەكانى كەسانى تردا، وا دەيىننى زۆر زاناپەمە پەلە يەكە لە ھەمەمە ئەمە شتەنە كە پەيۋەندى بە پەروەردە مەنەلۇ تەندرووستى كەشەكەرنەپەمە ھەپە، زۆر گىرەكى بە پۇشنىپىركەرنى خۇى دەدات، بەردەمەم بىرۈپۈرەكانى خۇى دەخاتە روو، رەختە لە داپك دەگىرەتە بەردەمەم ھەول دەدات كەركەكانى راست بىكاتەمەمە ئاكارەكانى چاك بىكاتو خۇى جىنى بىگىرەتەمە.. ۋاى لى دىت بۇ ھاسەرمەكە دەيىتە پىكەرو دەستورەشكىن لە بىۋارە دىپارىكارەكانىدا، چىگەرەمە، نەك ھاۋكارو پارىدەر ... سەپارەت بە مەنەلەكەش زۆر پىۋە پەيۋەست دەيىتو زىادەمەمە دەكات لە گىرەگىپىلەنۇ پارى لەگەلەكەرنۇ ماچكەرن.

۴- توندوتىزى: باوكى شەپزەنگىز؟

لەنەوان توپۇزەكانى باوكى ناپاشەدا، باوكى شەپزەنگىز ھەپەمە ئاكارەكى ناچۇرىيان ھەپە، بەردەمەم لە مەلەنەپەكى ئاشكراو بەردەمەمە يەكلاپەنەدان، ئەۋىش لاپەنى باوكە، ئەمە جۆرە لە باوك خۇى بە (پىۋا) ناپىنى، تەنھا لەپىسى پەپەروەكەرنى توندوتىزى خۇسەپەندى ھەلەشەپىي رەگىمەندى شەپ بەرامبەر بە مەنەلەكانى نەپى، پىسى ۋاپە كە پىۋەتپەمە پەيۋەستە بە توندوتىزى دەمەدەمە كىشەنەمەمە كە داپەمەزىننى لەگەل مەنەلەكانىدا، لە ميانەپەمەمە توننا ھىزو بازوۋى خۇى پىشان دەدات، بەمە شىۋازە پىسى ۋاپەۋەنەپەمەمە نەۋنەپە باش، پىشانى مەنەلەكانى دەدات. باوكى شەپزەنگىز، ھەمەشە لەمە ميانەپەمەمە مامەلە دەكات، كە مەنەلەكانى دوزمەننى ئەۋنۇ زۆر ھەستىارە بەرامبەرىيان، ۋەنەنى ئەمە وەك ۋەنەنى ئەمە شۇفەردە ۋاپە، كە ھەمەمە شۇفەردەكانى دەۋرۈبەرى بە رەگەپەرى خۇى دەزانىت لەسەر شەقامى كىپىرەك، بۇيە ھەمەمە رەگەكان دەگىرەتەمەمە تا پارىزگارى لە پەلە يەكەمە خۇى بىكاتو نەھىلەت كەسىيان پىشى بەكەن، بۇ ئەمەش ھەمەمە بىرى لەلە رەفتارو شىۋە چوۋلانى دەۋرۈبەردەكەپەتى پوۋبەروۋبەنەمەمەمە بە بەھىزەترىن شىۋە، ئەمە جۆرە لە باوك، بچوۋكەرنى ھەلە دەكەنە جەنگىكى گەرمە لە نەۋان خۇيان مەنەلەكانىيان چەندەن جىنەۋ وەمە ئاشرىنى تىلدا بەكار دەھىنن، ئەمە ئاكارەش ھىچ پەيامەكى پەروەردەمەمە رەۋىشتى پىشەكەش بە مەنەلەكانى ناكات، نەك ھەر ئەمە، بەلگە دەيىتە مۇتەكەپەك بۇ مەنەلە بچوۋكەكانو لە ژانەكى پەرسو دىلەراۋكلىدا دىپانزەنەت.

ئەمە ۋەشە نەشپاۋەنى كە لەدەمە باوكى شەپزەنگىزەمە دەردەجەت، ھەرگىز ۋەنەپەك نىيە لە باوكى (پىۋا)، بەلگە ۋەنەپە بۇ لادانۇ دارمانى ژىارىو رەۋىشتى تاك، ئەمە تاكەكى كە رەز لە ھەستى بەرامبەر ناگىرەت، بە تاپەت گەر ئەمە بەرامبەرەنە يەكەم مەنەل بىتو دوۋەمەش مەنەلانى خۇى بن.

دايك

دونيایەك لە سۆز..

کیزان فەرەج

ناخی پەرسۆزی دایک بە مەرفۆئیکی بچووکى وەك من وەسف ناکرێت، دەزانم گەر بێرەمەنترین مەرفۆو بە تواناى ترين نووسەر، بیهویت لەسەریان بنووسیت، هێشتا ناتوانیت ماڤى خۆى بدات! ❖ سەرەتا دەمەویت بەم ڕووداوە دەست پێبکەم، بە ڕۆژێک لە ناو پاسدا، بەرمەو مالهووە دەگەرێمەو، لە پێشمەووە کۆرێکی هەرزەگارى تەمەن (۱۴-۱۵) سال تەلەفۆنیکی بۆ هات، بەو پەڕى نا شایستەو زۆر نەشیاوانە دەشیران و دەیکوت، ها دەى، دیسانەووە بۆ تەلەفۆن دەگەیت؟ چیت دەوێت؟ ئەى نەمگوت دەگەرێمەو؟.. چەندین وشەى نابەجێ تر! بە هاوڕێکەى تەنیشتی گوت، تو خوا ئەووە گوزەرانه! وازم لێناهێنیت.. پاش ئەووە لەگەڵ هاوڕێکەیدا دەستیان بە قەسەى خۆش و گالتەوگەپ کردووە! لەوێدا بەس خودا نارامى پێبەخشیمو قەسەم نەکرد! چونکە گونجاو نەبوو من لەوێدا قەسە بکەم، سەپرم لێ دەهات کەسێکم هەست پێ نەکرد، لەناو پاسەمدا سەرسۆرمانێک گرتبێتی!! قەسەپەك بگات، وەك ئەوێ هێچ ڕووی نەدابێتو هەموو پاسەمە کەشوماتى کردبوو! جا نازانم ئەوانیش تاسابوون، یان ئەو ڕەفتارەیان لا ناسایى بوو؟ مەرفۆئیک هێندە دلەرق بێت بەرامبەر بەسۆزترین بوونەوهرانى خودا (کە دایکە)، ئێدى چۆن بەرامبەر تالکو کۆمەلگاکەى جاوهرپى سۆزى لێ دەکەیت؟

❖ دایەگیان، زۆڤۆرن ئەوانەى بە زمان دەلێنو بە کردار ئەنجامى نادەن، بەلام تۆ بە کردار زۆڤۆرت کردو بەزمان کەمت گوت، ئەى ئەو کەسەى لە کردارەکانتەووە هێربووم:

* مانای نارامگرتن چیه؟ چون تا ئێستا کەسم نەدیووە هێندەى تۆ لە بەرامبەر سەختیەکانى ژياندا، نارامگر بێت.

* گەر لە هەموو خەزمانت دوور بێتو تەنەش بێت؛ هێشتاش لە هەموان زیاتر خاوەن کەسیت، گەر خودات هەبێت، بەنێچەوانەش (چون چەندان ساتى سەختت تێپەراند، کە جگە لە خودا، کەس هاو دەست نەبوو).

* هەموو کات وتەى جوان لە زارم بێتە دەرەووە هەمیشە دەمبێنیت، چەندە بە وشەى نابەجێ قەلەس دەبوویت.

* لێبوردەبەم، چون هەموو کات، بەرامبەر ئەو هەلەنەى

بەرامبەرم دەگریتو دەیانکرد، لێبوردە بوویت.

* سەربەرز بژیم، سەر بۆ هێچ مەرفۆئیک دانەنەوینم.

* خۆشەبەخت بژیم، چون قەبرى قەناعەتت کردم.

❖ گالتەم بە هەموو خۆشەویستیهکانى دونهیا دێت، گالتێک بەراورد بکریت لەگەڵ خۆشەویستى تۆدا، ناخە خۆشەویستى بێبەرامبەرەو داواى هێچ پاداشتیکیش ناکەیت بەرامبەرت بکریت، جگە لەوێ هەموو کات ناواتتە، بەختەوهرترینو باشترین بوونەوهرەکانى خودا بێن...خۆشەویستى بۆمان، ئە پێویستى بە سامانى ئێمەیه، ئە بەجوانى، ئە بەپەلەوپاى... گەر هەزار بکەوین، گەر نەخۆشیهک بگرین، هەموان لەدەستمان راپکەن، گەر نزمترین پەشمان هەبێت، هەموو کات باوەشە پەرمیهرەگەت بۆمان نامادیه! مەگەر هەموومان منداڵ نەبووینو لەو پەڕى پەلەى بێدەسەلاتىو نەقامیدا بووین، هەموو کات ناگادارمان بوویتو شیرت پێ دەداین، جلوبەرگت دەگۆڕین، قیرت کردم کێبو ناوم چیه، خۆ من هێندە نەزان بووم، خۆشەم نەدەناس! ❖ دایەگیان، ئەو ساتەى دادنەووە دەستە پەرنوورینو پاکەکانت ماچ دەکەم، گەورەترین شەرمو ترس دام دەگریت! دەلێم خودایە گەر تەنەا لەسەر دەستە هیلاکو ماندووەکانى لێپەرسینەووەم لەگەڵ بکەیت! ئەوا لەنێو دەجەم! چ بگات بەو ڕەنجەى داوێتەى لە پێناومان.

❖ دایەگیان، ئەو ساتانەى بە نەخۆشرو نازارەو دەتبینم، ناخۆشترینو بەنازارترین ساتەکانى ژيانمە، ئەو ساتانەش زەردەخەنە پەرنوورینەگەت دەبینم، خۆشترین ساتەکانى ژيانمە. نازیرەگەى ڕۆحمان، تۆ لەپێناو ئێمەدا زۆر ژيان، بەلام ئێمە هەرگیز نەمانتوانیووە لە پێناو تۆدا بژینو مسقالتیک لەو چاکەیمت بەدیهنەو.. لێمان بپوورە دایەگیان بە سینگە پەرمیهرەگەت، وەك هەمیشە نەزا باراناییهکانت بەسەر دێماندا بپێنەو لە خودا بۆمان بپارێزەرەو، کە لێمان خۆش بێت، بەرامبەر ئەو کەمتەرخەمییانەى بەرامبەرت کردوومانە.. ئەى پارچەپەك لە سۆز، زۆڤۆڤۆرم خۆش دەوێت، بەجۆرێک شەرم لە وتنى دەکەم! لەبەر ئەوێ خۆشەویستیش کەمە بۆ دەرپەرنو شایستەبوونت.

كاتىك مندالەكان گەورە دەبن

كارزان مەحمود

كەس خۇي ناكات بە ژوورەكەماندا لە ترساندا، يان بەھۆي
خەموي ناخۆشەود، ھەتا پەناي بدمين و نارام بېتەود..
كاتىك مندالەكان گەورە دەبن.. ھەر گات بەمەردەم دووكانى
يارى منداڵاندا تى دەمەرم، يان بەردەم دووكانى شىرىنىدا،
راناووستم؛ تا يارىيەك بکرم، يان شىرىنييەك وەك جارەن..
كاتىك مندالەكان گەورە دەبن.. چىدى سەكالاو شەكاتى نيوانيان
نابىستەم، چىدى بەھۆي بەرزى تا لېھاتنىيەود، ناگەمە
نەخۆشخانە.. دەزانم كە ژيان تەواو جىاوازەدە دەگۆرەت،
دەرژو ھىلانەو مال جىدەھىلەن بىدەنگى تەنبايى بۆمان
جى دەمىنىت.. بەلام كاتىك دېنەود لەگەل رۆلەكانياندا،
دەمەرمەود، بۆ يادگارپەكانى رۆژانى رابوردوومو جارێكى دى
لەگەلياندا دەژىمەود.. ھۆن ھۆن فرمىسك بەجوانمدا دېتە
خوارى.. بۆيە دەلیم، خۆشى وەربگرە لە گشت ساتەكانى ژيان،
لەگەل منداڵەكانتدا؛ چونكە بەدلىيەمەود، رووداوەكانى ئەمەرو،
دەبنە يادگارى بۆ سەينى..

سەرچۆد: سايتى حول العالم

كاتىك مندالەكان گەورە دەبن.. چىدى مال دىنگەدەنگو
ژاوەژاوى تىدا نامىنىت، چىدى لەسەردىوارو دەرگای سەلاجەكەى
مالدا وێنە پىكەمنىيەكان چەسپ ناکرێن، يان ھەلناواسرێن..
كە بەدەستە بچووكە جوانەكانى خۆيان درووستيان دەكرد..
كاتىك مندالەكان گەورە دەبن.. دادەنىشەم كۆتەب دىخۆنەمەود،
بەبىنەودى منداڵە بچووكەكەم بېت؛ تا لووتى بۆ بىسرم، يان
كچە جوانەكەم بېتو دەستبختە سەر ئەولەپەرمەيەى كە
دەمىخۆنەمەود. كاتىك مندالەكان گەورە دەبن.. ئىتر پارچەسێو،
يان ھىچ خوارەنىك لە خوارى جىگەى نووستەكانياندا بەجى
نامىنن، ئىدى ھىچ كەلوپەلێكى جوانكارى گرانبەھى ناوماڵ
ناشكىن.. كاتىك مندالەكان گەورە دەبن.. چىدى لەناو نامىرى
مۆبايلەكەمدا، ھىچ جۆرە يارىيەك نابىنرێت..
كاتىك مندالەكان گەورە دەبن.. ئىدى ھىچ كات گۆبىستى
ئەو ھسانە نابەمەود، كاتىك لەنيوانياندا درووست دەبوو؛ بۆئەودى
كە كاميان لەپێشدا بروت بۆ ھەمام؛ تا دايكىيان بيشوات..
كاتىك مندالەكان گەورە دەبن.. چىدى لە نىوہ شەودا، ھىچ

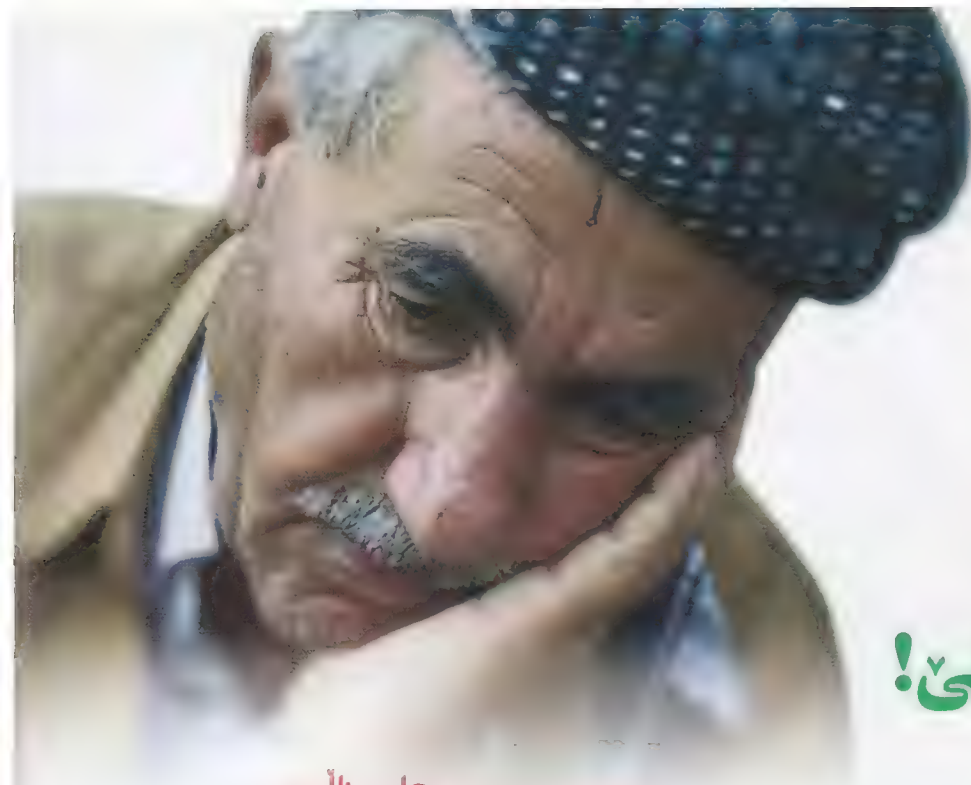
شۇخان غەلى

بەھار ھاياتى

بىتەقن، تا چېتىر خەلگى لەتاو تىنۇيتى بەرمو دەرياچەكان نەپۇنو بىخىكىن؟ ناكىت كەسىك وەلامىكى لا نەپىتا لەكاتىك خۇمان بەرپىرسىن و جىنشىنىن لەم سەر خاكە، ناكىت ھىندە پىناگا بىن! ئەرى، دەزانم نىوۋى نووستوون، زۇربەى رۇشتوون، ھەندىك لىرە كۆپىيان گىرتوودو ھەندىكىش ناپانەوئى ئەم بەھارە پىت، ھەندىك چاومىروانى دىيانەوئى ئەوانەى كە ئەم بەھارمىيان ناوئ، بۇيان بەرجەستە بىكنو پلىن، ھەرمو ئەمە تۆۋ ئەومش بەھار! بەلام كى ھىندە خۇبەخشە؟ ئەو مەن تۆپىن كە بەناگايىن، دەروانىن لىروم ناگادارىن، دىشانىن بە چاومىروانى رۇشتىن نووستىن تۈنەى بىنىنى ھىچ دىمەنىكى بەھارمان نىيە، بەلكو پىۋىستە بەخەر بىن! چۈن نە لە چاومىروانى پىيەۋلدىن ھىچت دەست دىمەۋىت، نە لە كاتى نووستىن ناگادارى بەھارىن، نە بە رۇشتىن جىيەشتىن ئەو لەدوامان دىتا ئىستا كە دەزانىت ئەو تۆ بانگ ناكات، بەلكو چاومىروانى نامادىكارى تۆپە، دىمەۋىت پىنپازىبونىت لە ھىچ كەس جگە ئەو كەسەى كە ھەموان پىى نىازمەندى ھەستەۋەو پىكەۋە ئەم بارىش بانگ بىكەين، دەزانم ناگادارىت كە دەستەۋىستان نىن! چۈنكە ھىچ شىتەك بۇ مەۋى مەھال نىيە! بەتاۋىست مەۋىكى خاۋەن بىروا، پىۋىستە ھەر يەكەو سەركىردەى خۇمان بىن، ئەك چاومىروانى سەركىردە بىن، بەرپەۋىرى خۇمان بىن، ئەك بەرپەۋەمان بىن... ھەموان ناگادار بىكەنەۋەو ھىرى ھىنانى ئەم بەھارمىيان بىكەين، دووبارە ھەتاۋ بانگ بىكەينو پلىن ئىمە تامەزۇۋىتىن زىاتىر لە ئەو، بەھارە كە ئىتر ھەستە! پىۋىست ناكات چېتىر چاومىروانى تەۋابوۋىنى ئەم زىستانە بىن.

ئىمە ھەر لە چاومىروانى تەۋابوۋىنى زىستانەىن! چ شادىيەكى لەگەل خۇى ھىنا ئەم بەھارە، جەندە ماتو بىرپىنگە ئەم بەھارەش! بە ھەموو واتىمەك بەھار واتە: لەدىكبوۋنەۋە، واتە: چۈنى، واتە: باشبوۋن، ھەلمۇنى ھەۋى ئاسوۋدەى، گەپانەۋى بالىدەكان، زىانەۋى مەۋى مەۋى، رۇشتىن ھەرمەشەكان، رەشەماكانو تارىكىيەكان، دەستو قاچى ھەزارەكان، چىدى لەسەرمان نالەرزىن، بەلكەزىپىنە بە زەردەخەنەۋە، لە گەمەى مىندالەكان دەروانىت، دىۋەكانى باران ئىتر مانەى نەرمى دەزانىن! بانگى گۈلەكان دىمەك كە چېتىر نەترىن، بەلكو بەنازادى بىگەشەنەۋە، لە سەروو ھەموانەۋە، خۇر دىخۇشتىنە! چۈن ھۇكارى ھەموو ئەمانە ئەۋە بەھۇى ئەۋەۋە، تەنەنەت شاخەكانىش كراسى سىپپان كىرەۋتە سەۋز، زەۋى رەۋى خەلىسە نەرم بوۋە چەنەن دىمەنى چۈنى نەخشانەۋە... ئەمانە ھەموو چ شادىيەك دەندە بەلام ئەۋە ئەم بەھارە بوۋا نەى ئەم بەھارە؟ ئەم بەھارە دىمەت چۈن پىت؟

ئاخۇ پلىت وپىيەكى روون بىلات بەدەستەۋە، دۋى ئەو ھەموو پىۋىۋى نالۇزىپە؟ تۆ پلى بزانىت، كى ھەزارە! تا بتوانىت لەرزىنى دەستو قاچىان لە سەرمەن بوۋىتىت؟ يان لەم ھەموو ھەزارە سەرى دەرنەچىتە ھەلپىت؟ تۆ پلى بتوانىت بەلكەزىپىنەمەك دروۋىست بىكاتو ئىمە لە سۇراغى بەلكەزىپىنەكانى زىر زەۋى بتوانىن سەر ھەلپىرەۋى كاتى تىروانىنىمان ھەپىت؟ تۆ پلىت بتوانىت كۆتاپى بەم زىستانەمان بەپىتەۋى ئىمە بىپىن؟ يان ھەر لە چاومىروانى تەۋابوۋىنى زىستانە پاپىزىكى تر سەر ھەلپەتە تۆ پلى كانىۋەكان دووبارە

ھەندى جار دلم بۇ پياوان دەسوتى!

مسعود محمد ھانە زالى

ھاوسەرمەكت لە وتەى خۆشەويستى بېيەش نەكەيت.
با بېينو باومر بەو بەكەين، كە بەو شىۋى كە پياومان نىشان
داو، وەھا خراب نىن. پياوان بەدوای ئەوودەن، كە بەئارامى
بژين و ھاوسەرمەكانيان ئەم خۆشەويستىيەيان پى بەت. تەنھا
كەمى ئارامى، لە تەواۋى ئەم فشارو دلمراۋكەيانەى كە بەخاترى
خۆشەالبوون لە ئىمەى قەبوول دەكەن!

پياوان دونايەكى خەمگىن سەبوورەنى ھەيە. دەبىت دان
بەم خالەدا بىتەين كە پياوان خۆراگرييان لە ئىمە زياترە. كاتىك
پياوان ھاوار دەكەن كاتىك ۋەلامى تەلەفۇنەكانمان نادەنەو،
كاتىك عارەق بەجەستەياندا دەجۆرەت، ھەر گويمان لى دەگرن.
ژنەكانىش ھەمىشە ۋە دىزان كە پياوكان لەبەر خاترى خۇيان
نايانەوین. ئىمە ۋە ھەست دەكەين، كە نەك ئەوان ئىمەيان
بەخاترى خۇمان خۆش ناۋىتە بەلام ئەوان ئىمەيان خۆش دەۋىت،
بەخۆشويستىكى ئاساىو مەنتىقى. باشتەر ئارام بىنەموو مايكو
تابلۇى رەخنەو گەلەيەكانمان لا بەرىن و پىروپاگەندە نەكەين.

با بېينو باومر بەو بەكەين، كە بەو شىۋى كە پياومان
نىشانداو، وەھا خراب نىن!

لەوانەيە زۆرىك ئارازىن بەم نووسىنانەو لەگەلدا نەين و
لەم بارەيەو قەسەيان ھەبىتو بلەن كە ھەندىك لە ژنەكان
بەخاترى داينكەردىن بژۆى خىزانەكەيان پىۋىستە كار بەكەن،
بەلام لەبىرمان نەجىت، كە بژۆى خىزان لەئەستۆى پياوانەو
ھىچ ژنىك لەبەر بژۆى خىزانى، ناچار بە كاركردن ناكەيت.

ئەم بابەتە بۇ خانمانە؛ بۆنەمەى بە چاۋىكى تەرەو تەماشى
پياوان نەكەن و باومر بەكەن ئەوان خۆشەيان دەۋىن، زۆرىەى
قەسەكانىشيان بەخاترى ئىمەيە. ئىمە بەخاترى ژيانى ھاۋەش
تەخەممولى قەسە پياوان دەكەين. بەلام ئەو لەھەمەو
گرنگىرە كە پياو ۋن، بە چاۋى سۆزۇ خۆشەويستىيەو تەماشى
يەكەى بەكەن پىكەو بژين.

باومر بەكەن كىبەركىو دژايتى نىوان ئەم دوو رەگەزە بوونى
نىيەو باشتەر بە پىكەومۇزىيانى ھاۋرپاينە جىگەى بگريەو.

سەجاو: العلم نفس الزواج

ھەندى كات لەگەل خۇمدا، ھەندە بىر دەكەمەو، كە ۋا
دەزانەم پياۋبوون، كارىكى سەختە، پياۋبوون خەمباريەو
زۆربوونى كىشەيە. ھۆكارى ئەم بابەتەش ئەمەيە، كە دىناى
پياوان سەختو پىرلپىسراۋىتەيەو فشارى مادىو مەعنەو بەدوای
خۇيدا دىتەت، لەگەل ئەوودەش ھىچ كەس باس لە دىناى پياوان
ناكات. ھىچ دەزگاپەك باسى مافى پياو ناكات، ھىچ رىكخراۋىك
نىيە، كە باسى مافو داۋاكارىيەكانى پياو بكات لە ۋن. لە كاتىكدا
دىناى زۆرىەى ژنان، بە يەكەك لەم پياوانەو گىرى كىرەو.
يەكەك لە ھەمان ئەم پياوانەى كە رەنگە ھاۋەشى ژيانەت،
يان باۋك، يان برات بن. بەھەر شىۋەيەك بىت، خۆشەيان دەۋىن.
پياوان ھەز دەكەن خۆشترىن ژيان، بۇ ھاوسەرمەكانيان
فەرەھەم بەكەن. يەكەك لە ھەمان ئەم پياوانەى كە ھەمىشە
ماندوون. ناچارن بە راكردن. راكردن بە دواى سەربازى، خۆشەيان
كارى باشو پەيداكرەنى خانوو. ھتە. لەبەرئەمەى كاتىك دەجە
خاۋزىيەنى، ۋا گومان دەبەن كە خۆشەيانەو بىن و خۆشەيانەو
پارەدارىن، جوانو بالا بەرزو چوارشەنە بن، بە ھەبوونى ئەم
تايبەتمەندىيانە، تايبەتمەندىيەكى گىرنگىيان دەبىت بە ناۋى
رەمەتچوانى، بەلام ئەگەر ئەم تايبەتمەندىيانە بوونىيان نەبىت،
بە شىۋەيەكى تر لەگەل ئەمانەدا رەۋبەرەو دەبىنەو.

ۋا داينىين كە ژنىك گابانى مالمەيەو سەرقالى كارى مالمەيە.
بەلام چاۋەروانى لە ھاوسەرمەكى كە بەيانى تا ئىۋارە بۇ پەيداكرەنى
نانو فەرەھەمكرەنى ژيانىكى خۆش ھەول دەداتو كاتىك كە دەگەرەتەو
بۇ مالمەو، بەماندوۋىيەتەيەو، داينىشەتو قەسە خۆشەيان بۇ بكاتو
لەۋەش سەرتەر ئەۋەكە كە چاۋەرى بەكەيت لەم پياو، كە بەرپەيەرىكى
سەركەموتو بىتو بىيەۋىت ژيانمان بەھەموو جۆرى داين بكاتو ھەموو
جارى بەمانبات بۇ سەيرانو كاتىك دلمان تەنگ بوو، دلمانەومان بكاتو
ھەمىشە بۆنى عەترى لى بىت!

كاتىك كە بىرپارە بەشدارى لە ميانىيەكدا بەكەين، كە
بەيۋەندى بەمەو نىيەو بەلام بەخاترى ھاوسەرمەكى دەبىت
نامادىيى ھەبىتو بۆلەبۆل لەكاردا نەبىتو ھەر كەسەك كە
خۆشەيان دەۋىت، خۆشى بوۋىتو لەبىرت نەجىت كە ھەمىشە

دەرمانخانەى پەرورە دەيى

مندالەمەت كەسپىتى لائوازە؟ چارەسەر: مەنەنى پىن بېخەشەو بەرپرسىيارىتى پىن بېسپىرە، دىنپاي بىكەرەدەو ھەستى لائوازى كەسپىتى تىدا مەچىنە، بېخەرە پانەپەكى وەرژىشى، لەبەرئەۋى كارىگەرپىيەكى زۆرى لەسەر لەش وەرۋونى ھەپە.

مندالەمەت ئەو نىشانەنى تىايە؟ ئارەزۋى خۇپىندى نىيە، كىتۇپىن دىنگ بوۋە، نىنۋەكەكانى دەگەزەت؟ لە خەلك دەترسەت؟ لەۋانەپە ھىرشى گرابىتە سەر، بۇيە ئاگادار بىن.

مندالەمەت كاتى قەسەردىن زامانى دىگىرى؟ چارەسەر: زۆر ھانى بىدەو ستايشى بىكە، كاتى قەسەردىن پىن پىمەكەنەو پىشانى دىكتۇرى تاپىمەنى بىدە، بۇ راھىنانى لەسەر راستگوتىن وەرگانىنى وشەكان.

مندالەمەت دەستو سەرت ماچ ئاگات؟ چارەسەر: تۇ دەسپىشخەر بە؛ بۇئەۋى ئەۋىش لاساپىت بىكاتەۋەو راھىت لەسەر ئەۋە.

مندالەمەت دىزى دىمەت؟ چارەسەر: ئازناۋى دىزى بۇ بەكار مەھىنە، بەلكو كاتىك بىمەنپاھە نامۇزگارى بىكەو پىن بىل ئەۋى ھىناۋىمەنى بىگەرپىنەۋە شۇنى خۇى لەو ھۇكارانەى ۋاى ئى كىردوۋە بىكۇلەرەدەو چارەسەريان بىكە، لە رۋى مادى مەنەۋىيەۋە تىرى بىكە.

مندالەمەت نىشانەكانى بىگەپىشتى تىدا دەرگەۋتوۋە؟ چارەسەر: ئادابەكانى خاۋىنكرىنەۋە ڧىر بىكەو مەنەپەخۇبۋونى تىدا بىچىنە، گالتە بەدەنگو شىۋى مەكە، بۇى رۋون بىكەرەدە، ئەو بەرپرسە لە رەقتارەكانى.

كۆرەمەت نىشانەى كچانەى تىدا دەرگەۋتوۋە؟ چارەسەر: وردە وردە تىكەلۋونى لەگەل كچاندا كەم بىكەرەدەو لەگەل خۇت بىيەرە دانىشتەكانى پىاۋانەۋە، ئەمەش پىچەۋانە بىكەرەدە، بۇ كچەكەت ئەگەر رەقتارى كۆرەنەى كىردە.

مندالەمەت كاتى لە خەۋەھەسانى دەگىرى كەللەرمەنى دىمەت؟ چارەسەر: بەھىمەنى دەست بەسەرىدا بەھىنەو بە خۇشتىن ناۋ بانگى بىكە، بەھىۋاشى ئاپەتەلكورسى بەسەردا بىخۇنە، دۋوربە لە ھاۋاكرىن بەسەرىدا.

مندالەمەت لە ڧرۇشگاكانى پارى مىندالاندا دىگىرى؟ چارەسەر: سەپىرى چاۋەكانى بىكەو بەپىن ھەلچۈۋون بىيۋىنەۋە گىتۇگۇى لەگەل بىكە، داۋاكەى بەجى مەھىنە، تەنانت ئەگەر بىدەنگىش بوۋە؛ بۇئەۋى ڧىرى ئەو رەقتارەنە نەپىت، پىن مەلئ ئەگەر بەگۋىم بىكەپت؛ پارەت پىن دەدەم، پان ڧلان شتت بۇ دىكەم؛ چۈنكە دۋاتىر ڧىرى بەرتىلو كاركرىن بە بەرامبەر دىمەت.

مندالەمەت دىرۇ دىمەت؟ چارەسەر: دىنپايى ئارامى پىن بېخەشە؛ مىندال دىرۇ ئاگات، ئەگەر لەۋىر ڧشارى ھەمەشەدا نەپىت، ۋاى ئى بىكە ھەست بەنارامى بىكاتو بەھى راستگۇى لەلا بەرۋىكەرەدە.

مندالەمەت كەللەرمەنى؟ چارەسەر: لەو كاتەدا تۇش كەللەرمەنى لەگەلدا مەكە، ئەۋەى دەبىپىت جىبەجىسى دىمەت، ئامىزى بۇ بىكەرەدەو خۇشەۋىستى زىاتىرى پىن بېخەشە.

مندالەمەت زۆر دەجۋولەت؟ چارەسەر: بە چالاكىيەك سەرۋالى بىكە جۋولەى تىدا بىتە، خۋاردىنى شىۋلاتەى بۇ كەم بىكەرەدە؛ چۈنكە چالاكى زىاتىر دىمەت، بەرپرسىيارىيەتلىكى بىخەرە ئەستۇ.

مندالەمەت باش ناخۋات؟ چارەسەر: ھەرگىز تۋورپى مەكە، ئانخۋاردىنەكەى بۇ بىگۇرە بە پارى، پان كىپىركى لەگەل مىندالەكانى تىدا، خۋاردىنەكەى بەمىۋەى رەنگاۋرەنگ بەرۋىنەۋە.

مندالەمەت لە خوشكو برا بىچۈۋەكانى دىمەت؟ چارەسەر: لەگەل خوشكو برا بىچۈۋەكانى بەراۋردىان مەكە، با دەرپىنى خۇشەۋىستىت بۇيان بەشۋەپەكى دادىرۋەرانە بىتو مەپى دلت بۇ پەكىكانى زىاتىر نەپىت، لەچاۋ ئەۋاتى تىدا.

مندالەمەت ئالۋەدى پارىيە ئەلىكتىرۇنىيەكانە؟ چارەسەر: وردە وردە كاتى پارىيە ئەلىكتىرۇنىيەكانى ئى كەم بىكەرەدە، پەكەسەرو كىتۇپى لىى مەگىرە؛ چۈنكە زىاتىر لەچاران ھۇگىرى دىمەت.

مندالەمەت وشەى نەشپاۋ بەكاردەھىتىن؟ چارەسەر: ھاۋار مەكە بەسەرىدا، بەلكو بە نەرمۋىيانى ئاگادارى بىكەرەدەو پىن بىل زامانپاكى لە دىپاكىيەۋەپە ھەۋل بىدە سەرچاۋەكەى بزانىت.

مندالەمەت نوپۇز ئاگات؟ چارەسەر: سەرما خۋدى گەۋرى لەلا خۇشەۋىست بىكە، ھەستى ئەۋەى لەلا دىرووست بىكە ھەر نەپەمەتلىك تەنانت ئەو پارمەى پارىيەكان، پان شىرىنى پىن دىكەپت، خۋاى گەۋرە پىن بەخىشەۋە.

مندالەمەت پەنجەى دىمەت، پان نىنۋەكەكانى دىخۋات؟ چارەسەر: مىندالەمەت پىۋىستى بە سەلامەتى دىنپايى ھەپە، ئەو لە شىتلىك دەترسەت گە ھەمەشەپە بۇى، پان ھەست بەكەمى خۇى دىمەت، بەھۋى بەراۋردىكىن لەگەل خوشكو بەراكانىدا، پان مىندالى تىر.

مندالەمەت زوۋ تۋورە دىمەت؟ چارەسەر: گىرنگى پىن مەدەۋ بەھەمان شىۋى تۋورپى ئەۋ، ۋەلامى مەدەۋە، ڧىرى بىكە كاتىك تۋورە دىمەت دەستۋىز بىگىرت، پىن بىل ئارام بەرەۋە؛ بۇئەۋى لەمەكتىر تى بىگىن.

نەخىر، تەننەت ناويىش ناخۇنەمە، لە كارگەى پياويكى ناوا
گەندەلو دزىو!

بئويىست بوو ئەو سەردانەمان لەناكاو بىت، بەلام پلانەمەى
ئىمەيان ھەلەشاندەمە.

دەرگايمە كرايمە، پياويكى پۇشتە ھاتە ژوورەم، ورگى بەسەر
پانتۇلەكمەدا شۆرپوويويەم، لەگەل ھاتنەژوورەمەى، ھەمەو
فەرمانبەرمەكان، بە ھاوشىوئى سېرىنگىك لەشويىنى خۇيان بەرز
بوونەمەو بەرمە پىرى جوونو بەرزەمە بەدوايمە وەستان، لەگەل
بەرزبوونەمەى فەرمانبەرمەكان، خۇمان بېنىيمە كە ناچارىن شىوئى
دانىشتى خۇمان بگۆرپىن، بۇيە منىش ھەر ھىندە قاچى خۇم،
كەمىك لەمەكتر نزيك كەردنەمە.

كشمر بەگ، لەگەل ھاتنەژوورەمەى روى لە ئىمە كەردو وەك
نەمەى بە شىوئىمەكى ناساى پىشوازىمان لىي كەردىت، ئامازەى بۇ
ئىمەكەردو گوتى، ببورن مەندالەكان، ئەزىمەت مەكىش، تەكايە فەرموون
دەبىش. نەمە ژۆر بىزارى كەرد، كە بە مەندال ناوى ئىمەى ھىنا، ئەو
بېرئىزىيە جىيە؟ ھەربۇيە منىش، ھاجم ناھە سەرھاج.

كشمر بەگ، زىاتەر لىمان نزيك بوويەمەو گوتى:
مەندالەكان، بىم بلىن ھالتان چۇنە؟ جى ھەيە؟ جى نىيە؟
لە ھەوالى ئىمە دەرسىت، وەك نەمەى سەلەھەى سالى، ھاوړى
باوكمان بوويىت، بەلام دەبى دەرسىكى پى بىدەم، بەرئىزىيى ژيانى
لەبىرى نەكات، ھەستامەمە سەربىو گوتى:

- ئىمە بە نەركىكى فەرمى ھاتووين؟ بۇنەمەى پشكىن ئەنجام
بەدىن، چەندىن سەكالا مان لەمەر دەستىن، كە تاوانبارت دەكەن بە
دزىو گەندەلى، ھاتووين؟ تا لىكۆلەنەمەى تىدا بەكەين.

دایە ھاڧى پىكەن، وەك نەمەى گالتە بە قەسەكانم بىكاتو گوتى:
باشە، ئاسانە، ئاسانە.. ئا!! كەواتە، بەو شىوئىمە! ئىنجا روى
لەمەرپەرسى كارگىرى كەردو گوتى:

پەزى مەوانەكانتان پەگرتوود؟ نەويش وەك نەمەى تاوانبارىت
وەلامى دایەمە: گەورەم، ئەوان رەتەيان كەردەم، ھىچ شتىك بىخۇن..
بىگومان ئەوان رەتەى دەكەنەمە! كورم ئەوانە مەوانە، ھىچ
خوارنەمەيان بىنن!! ئىمە بۇ پشكىن ھاتووين، ئىمە لىزەنەين. ھىچ
شتىك ناخۇنەمە.

لەمەرئەمەى سەكالاكان، سەبارت بە دزىو گەندەلى ژۆر بوون،
لىزەنەمەكان كە لە پىنچ كەس پىكەتەبووين، بۇ لىكۆلەنەمەو
بەدوئاجوونى سەكالاكان پەسپەردا، خۇدزىنەمە لە ھىكۆمەتو نەدانى
باج.. باشە لەوانەمە بلىن، نەمە بابەتتىكى ھىندە گرېنگ نىيە، لەمەر
نەمەى (كشمر بەگ) تاكە كەس نىيە، كە خۇى لەباج دەدزىتەمە.

بەلام نەى سەبارت بە كەمەرنەمەى كرى كرىكارەكان جى؟
نەى سەبارت بەمە كرىكارەمەى بەمەى كاركەنەمە، زامەربوونو ھىچ
فەرمەبويمەكان نەمەروئەمە؟ نەى دەستەزىكەرنە سەر كرىكارە
ناھەتەكان، چۇن پشكۆى بىخەين؟! باشە لەوانەمە بلىن ھىچ خاوەنكارىكىش
نىيە ئەو كارە ئەنجام نەمە! بەلام بگاتە نەمەى كە لەجىياتى فەرمەبووى
مەردى كرىكارىك، ھاوسەرى كرىكارە مەردووكەو كورەمەى، لە كارگەمەى
خۇى كار پى بىكاتو ئىنجا دەستەزىشيان بىكاتە سەر!!

ئىمەى ئەندامانى لىزەنەكە، گەنجى خويىنگەرم بووينو ژۆر
تامەزىو ئەو بووين، كە كارەكانەمان بەمەپەرى بەرپەرسىيارىتەيەمە
ئەنجام بەدىنو گروتىنى نىشتىمەنەمەرورەى دەستپاكى لە ناخاندە
بلىسەى دەكەرد.

سەر لەمەيانىيەكى ژوو پەرى كەوتىن، لە دەرگاى دواوئى كارگەمە
پىنچ كەس لەپىشوازىماندا بوون، دواى نەمەى لە دەرۆمەكە جووينە
ژوورەم، بە ھاوشىوئى پشكەنرىكى راستەقىنە گوتى:

- دەمەنەوئىت چاومان بە (كشمر بەگ) بەكەوئىت.. بەرئۆمەپەرى
كارگىرى، بەنەرمى وەلامى دامەمە:

- بەلى، بەلى، بىگومان ئاغا چاومەتەن دەكات..

- ئەمە بىھەتەنى ئىمە ئاگادارە؟

- بىگومان.. مەگەر دەكرەت جەنابىيان ئاگادار نەين!
فەرموون كەمەك پشوو بەدىن.. فەرموون لىرەمە..

كاتىك وىستەمان ھۆكارى سەردانەكەمان بىخەينە روو، بەرلەمەى
قەسە بەكەين، گوتى: ئىمە دەزانىن گەورەم.. ھەر جىيەك داوا بەكەن،
ئامادەمە. بەلام سەرھەتا پىوئىستە ھاومەك بىخۇنەمە.

- نەخىر.. سوپاس، ياشتر واھە دەست بە كارەكانەمان بەكەينو
چاومان بە كشمر بەگ بەكەوئىت.

ژۆر باشە، ئىستە جەنابىيان دىن، بەلام خۇ بەم شىوئىمە نەبىت!!
شەربەتلىك، شتىكى سارد ناخۇنەمە!!

لىزەنە

و/ ئىبراھىم بەھائەدىن خەتەيى

بە يېكەننىنەۋە، لېمان نىزىك بوۋىيەۋە گوتى: بېگومان گىيانەكەم، كىشەمان نىيە.

-كاتى ئەۋە ھاتوۋە ئەرگى خۇمان ئەنجام بەدىن. كىشمىر بەگ بە ھېمىنى ۋەلامى دامەۋە: زۇر باشە.. بەلام ھەردەبىت شتىك بېخۇنەۋە. ھەرموون. كۆكتىلى مېۋەمان ھەيە.. تىكايە ھەرموون.

لەۋ كاتەدا رېۋى پىرسىارى لە ئىمە كىرە گوتى:

- ئەۋ ۋىنانەى سەردىۋار دەبىن؟ سەير بىكەن.. پىر لە يادەۋەرى .. كاتىك تېبىنى كىرە، ئىمە ھىچ بايەخى پىر نادەين، بەدەستى نامازەى كىرە بانگى كىرەين:

- ۋەرن سەير بىكەن.. ئەۋ ۋىنەيە لە سەختىرەن رۇۋمىكانى جەنگدا گىراۋە.. ئاخ چ رۇۋانىك بوۋ مىندالەكان، رۇۋانى شاخ.

نىگامان لەسەر ۋىنەكە نىشەتەۋە، لەۋ كاتەدا ھاتە نىۋانمان دەستى لەسەر شانمان دانابوۋ.

مىندالەكان! ئەۋەيان ۋىنەى بەرپىرسىكى بالى ئەۋ سەردەمەى ئىستانمانە. بەدەستىۋوسى تۈركى كۆن، لەسەرى نوۋسراۋە (بۇ براى ئەزىزىم كىشمىر)، ئەۋ كاتە زۇر لەيەكەۋە نىزىك بوۋىن.. چ رۇۋانىك بوۋىن، ئىنجا بەھۋى ھەردو دەستىيەۋە، ھەر پىنجانى بە ھاۋشۋى بەچكەمراۋى بەرەۋ دىۋارەكەى ئەۋبەر بەلگىش كىرەين، بەھۋى گۇچانەكەيەۋە، نامازەى بۇ شۋىنەكانى سەر نەخشەكەى سەر دىۋارەكە دەكرە.

ئىرە پى دەلەين (Geyve) دوۋ لى شاخەۋ لەناۋەراستەكەيدا دۆلىك ھەيە.. لە ھەردوۋ لاۋە، دوۋىن ھىرشى دەھىنا، ۋەك خەيال ۋابوۋ، بەچەكۋ پىداۋىستىيەكى كەم شەپمان دەكرە.

يادەۋەرىيەكانى خۇى لە رۇۋانى شاخ بۇ ئىمە دەگىرپىمەۋە، بەلام بە جۇرۇك لە ھەماس ۋەلچۈنەۋە قەسەى دەكرە، تەۋاۋ كارى تى كىرە. ئەۋ بەردەۋام بوۋ لە قەسەكانى: ئەۋەش ۋىنەى خۇمە لەگەل مستەفا. مستەفا كىيە؟

بەسەرسامىيەۋە سەيرى كىرە گوتى: چەند مستەفامان ھەيە!!! ئىتر بەۋ شۋىۋە لەيەرامبەر ھەر ۋىنەيەكدا دەۋستا؛ بۇنەۋەى ناۋەرۋەكەى شى بىكاتەۋە. ئىمەش تامەرزۇۋىۋىن كىشمىر بەگ بەردەۋام بىت، جاۋمان پىرۋو لە ھەرمىسك.

مىندالەكان.. ئىتر بەۋ شۋىۋە تىكۋشانمان كىردوۋە؛ بۇنەۋەى ۋاللىكى ئازادو سەرىخۇ بۇ ئىۋە بونىاد بىتەين.

لەناكاۋ ساتىك بىتەنگ بوۋ، ئىنجا بەردەۋام بوۋ، گوتى:

مىندالەكان، دەترسم ئىۋەم بىزار كىرەبىت..

ئەندامى داراىى گوتى: ئەستەغفىروللا، قوربان، ئىمە لە جەنابتانەۋە ھىر دەبىن.

- ئىۋە لەۋ يادەۋەرىيەنە پەند ۋەربىگىر. باشە ئىستا با بگەرىيەۋە سەر كارەكەمان.

بەلام ئەندامى داراىى لىۋنەكەمان گوتى: تىكايە قوربان، بەردەۋام بىن.. (جى رۋو دەدات!!!) ئەۋەش بەردەۋام بوۋ:

-ھەرموون؛ با كەمىك لە زوۋرەكەم دابىشىن، ئىتر قەسەكان تەۋاۋ نابىن.. رۇۋىك ھەۋزى پى گوتەم..

-ھەۋزى كىيە؟

چەناكەى مىنى گىرە گوتى: تەمەنت چەندە؟

-بىستە ھەشت سال.

-مافى خۇتە كە نايناسىت، تۇ ئەۋ كات ئەسلەن لەدايك نەبۋىت؛ بەدەستى راستى چاۋە چىچەكانى سىرپىيەۋە سەيرىكى

كاتىزىرەكەى دەستى كىرە:

مىندالەكان درەنگ كەۋتەن؛ لەكۆۋ ناننى نىۋەرۋ بېخۇن؟

قوربان.. ئىمە دەبىت...قەسەكانى مىنى بىرۋ گوتى:

كۆرى خۇم.. مەگەر دەكرىت نان نەخۇن؛ مىن لەشۋىنى باۋكى ئىۋەم. نان خۋاردەكەمان دوۋ كاتىزىرى خايناند، لەۋ ماۋەيەدا، بەردەۋام بوۋ لەسەر گىرەنەۋەى رۋوداۋە مېزۋىيەكان.

ئەندامىكەمان بەنەسپايەۋە گوتى:

ئەۋە چ بىسىۋەتتەيەكە- ھىشتا كەسنىك ھەيە قەسە لەسەر ئەۋ پىاۋە نازدارە بىكاتو سكالى لەسەر تۇمار بىكات؟

- بەلئ، ئىتر ئىمە ئاۋاين. گەرايەۋە بۇ كارگەۋ كىشمىر بەگ گوتى: با سەرمتا ھاۋەيەك بېخۇنەۋە، ئىنجا دەست بەكارەكانمان دەكەين.

بەلئ مىندالەكان. ھەموۋ ئەۋەى كىردوۋمانە بۇ ئىۋە بوۋ.

لەۋاى تەۋاۋبوۋىنى جەنگ، چارىكان (مستەفا) بانگەشتى كىرەم گوتى: (كىشمىر، لەمە بەدۋاۋە كارگە دروۋست دەكەين، ئەۋەش پىۋىستى بەرۋى كەسانى ھاۋشۋى تۇيە).

ئاي خۋايە، ئىمەى سەرباز، پارەمان لەكۆۋ بوۋ، كارگە دروۋست بىكەين؟

ئىنجا گوتى: باۋەرتان ھەبىت، مىندالەكان ئىمە چەندىن سالى خەباتى شاخمان ھەيە، بەلام ھىچ لەبارى پىشەسازىۋ بازىرگانىيەۋە نازانىن!! بەلام ناچاربوۋم، ئەۋە ئىركىكى نىشتەمانىيە. ئىتر بەۋ شۋىۋە ئەۋ كارگەيە لەدايك بوۋ، دواتر ئىمەيان بىرە شۋىۋىك، كە چەندىن ۋىنە ھەلۋاسراۋىن.

ئەۋانە شەھىدانى ئىمەن، شەھىدانى كارگە..

بەجاۋى بەفرمىسكەۋە گوتى:- (كىركارەكانى مىن، كە بەھۋى كارگەندەۋە شەھىدبوۋىن. گۆزى تايەبەتى شاپستەم بۇ ھەموۋىان دروۋست كىردوۋە، خانەۋادەكانىشيان لەزىر چاۋدىرى خۇم دادەين).

- قوربان، ئەۋانە ھەموۋىان بەھۋى كارگەندەۋە شەھىدبوۋىن؟

- بۇ نىشتەمان!

- بەلئ، بۇ نىشتەمان!؟

بە دەستەسەركەى، ھەرمىسكەكانى سىرپىيەۋە بانگى بەرۋەبەرى كارگىرى كىرە.

ئەۋ شۋىۋە ھى مىن نىيە، ھەموۋ دەفترۋو تۇمارەكانى كارگەكەيان بۇ بىنن؛ بۇنەۋەى كارى خۇيان بىكەن.

ئىنجا رۋى لە ئىمە كىرە گوتى:

كاتىك لەكارەكانتان تەۋاۋ بوۋىن، ۋەرنەۋە بۇ لى مىن..

ۋەردىننىيەكان سى رۇۋان خايناند، لەۋ ماۋەيەدا ھىچ شتىك نەمايەۋە لە كىشمىر بەگ ھىرى نەبىن لەبارى شۇرشى شاخ.

بەۋ شۋىۋە، لىۋنەكە گەيشتە ئەۋ دەرنەجامەى، ھەموۋ سكالاکان دوۋرن لە راستى ھىچ بىنەمايەكان نىيە، ئىنجا دۋاى نوۋسىنەۋەى رابۇرتەكە، بەشەرمەزارىيەۋە چوۋىن بۇ لى كىشمىر بەگۋ داۋاى لىبوردنمان لى كىرە.

يېكەننىكى باۋكانەى لى بەرزىۋىيەۋە گوتى:

ئەۋ شتەنە رۋو دەدەن.. بۇ نىشتەمان.. ھەموۋ شتەكان دىنۋ دەرۋن، تەنيا نىشتەمان سەلامەت بىت. ئىمە ھىچمان ناۋىتو ئەۋ نىشتەمانە بۇ ئىۋە جى دەھلىن.

كە ھاتىنە دەردەۋە، بەجۇرۇك دلخۇش بوۋىن، ۋەك ئەۋەى خۇمان خاۋەنى ئەۋ كارگەيە بىن، ئىتر كىشمىر بەگ بە ئۇتۇمبىلى تايەبەتى خۇى ئىمەى گەپاندەۋە ھەرمانگەكانمان.

(غەزىز نەسىن)

دەزانم، ھەمىشە خۇشيت لە ھەورە پەشەکان نەدەھات، رۆژە
تەماویيەکان خەم دايدەگرتی و دلت تەنگ دەبوو!
تۆ دتەوئ، ھەمىشە خۆرت لى ديار بېت!
حەز دەگەى، ھەمىشە ئاسمانى شين بېينى!
بېت ناخۆشە، پەرى گولەکان، گەردیان لى بنیش!
بارانت خۆشەوئ، وەلى لاھاو نا!
بەفرت خۆشەوئ، وەلى شەختەو سەرما نا!
سروەت خۆشەوئ، وەلى پەشەبا نا!
بېدەنگیت خۆشەوئ، وەلى تەنیاى نا!
بەھارت خۆشەوئ، وەلى ھىندەى مەحبوو بەگەت نا!
چونکە ئەو، ھەمىشە بەھارى تۆيە، ھەر کاتیک نوورو
روخسارى ئەو پەيدا دەبیت؛ ئیدی بەھارى دلى تۆيە!
بەھارە فەسلى زستانم، ئەگەر یارم لەگەل بايە
درۆيە، گەر و توويانە: بە خونچەيەگى بەھار ناہە
- ھيەن -
دەزانم، دتەوئ دەستى رۆخت بگریو بە ھەموو جیھاندا
بفرى!
گوئ لە دەنگى تافگەکان بگریو پەرى ھەموو گولەباخەکانى
دونیا، بکەى بە ملوانکە بۆ بمرۆكى ئەویندارە گەورەگەت!
دەتەوئ، لە رۆخى دەريا بزیو بېیتە ھاودەمى کۆترو
نەورەسە سېيەکان!
دەتەوئ، دەریاکانى دونیا، ھەموو بکەى بە گولەو!
ناخر تۆ، لە ھەر شوئیکدا گوزەر بکەى، بە نەسىمى ميسکو
عەمبەر، گولەپرزىنى دەگەى، ئەى گولەندام!
رائىحەو بۆنى بەھەشتە، نەشئەبەخشى رۆجمە
ياخو خەندەو پتکەننى لىوى لەعلى دولبەرە
- ئەورەحمان بەگى بابان -
ھۆ تريفەى مانگى شەوانى تەنیايىم، منیش حەزم دەکرد
ھەموو تەمەنم سەفەرىوایە بۆ لای تۆ!

ھاوار دەگەم، دەلیم: وەرە
وەرەو ئەمجار منیش بەرە
بمبەو جیى لەبیرکراو
دنیاى زولالو پاکسى ناو

- ناسرى حیسامى -

ئاوئەى دى

پېژنئى بارانكه پانده دوستا، كهون هه موو ناوى لى دهچورا،
ناسق بهرگى كريستالى لمهر كردبوو، وشكيك نه مابوو، تهر نه بوو،
هیلانه يهك نه مابوو، پرووشه ی بارانی نهگه شتی؟
پېژنئى بهردوامی بارانكه، روه چوله كهكانی زووتر روو هیلانه
چكولهكانی خویان رهوانه دهگردهوه، دلنایام نه مشهو، ناو دزه دهكاتنه ناو
دهواری كۆچه ران و زور لانهی گهرم سارد دهكاتنهوه!
لهم شهوه ساردهدا، تهنه دله گهرمهكان بهرگه دهگرن!
نهوانه هه میشه باوشی گهرمیان ههس، چ لهنیو سهرامو
ومیشوومه زستانیدا بن، یان لهنیو گولستانی بههاری!
نهوان، گرې نهوینك له ناخانداداگیرساوه، كه وركو نالی وفسفی
دهكات:

له دلدادا ئاتمشى عیشت، بلیسه میسلی تهندووره
شهتی نه شك نه بن مانع، دصووتیم دهیمه كوی نووره
خۆزگه به دلدانه نازیم، دلی ئیمه به ههزاران لافاوو شهستهبارانی
بههاری ناخوس، وهلی دلی نهوان، به گرې نهوینی خودایی بۆته
ناوریشم!

سه دای نهی نهسرنو گزی دلی بهفرینو زایهلهی ناوازی ﴿الَّذِينَ
آمَنُوا وَتَلَمَّسُوا قُلُوبَهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ﴾ و جریكهی ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا
تَلَمَّسُوا قُلُوبَهُمْ﴾ تهختو تاراجی دلی دینیتنه لهرزین!

چ پهنایهکی مهزنی بهروردگار!! چ هیزکی گهوهی کردگار!
خاوهنی چ عهتایهکی بیسنووری ئیلاهی!

چ بهندهیهکی گوناهاوارو كهساسم، هیندهی چولهكهیهکی تهری
بیزمانی بهر نهو بارانه، نه متوانیوه سوپاست بكهم!

هه موو بالندهكانی دنیا، هیندهی من دنیا یان نه داوه به كۆلیندا!
چی دهبوو، منیش وركو نهوان، ئیواران به دوو سئ دهنكه گهنم

رازیبامو له هیلانهیهکی چكولهدا، روو ناسمان چاوهكانم لیكنان؟
یهقینم ههبا، كه نهگهر بژیم، خواردنی سبهییم لهسهر ویهو

نهگهریش بهرم، نوژی سبهینیم لهسهر نییه!
وهلی هیندهی چاوم له رزقی سبهیه، هینده نوژی نهمرۆم نهدا

نهكردوه!!
بهرسار له معرووفی كهرخى كرا، خوداویستان، چۆن ناوا توانان

لهسهر عیبادت؟
له وهلامدا گوتی، به درجوونی دنیا لهنیو دلیان، خۆ نهگهر

دونیایان لهنیو دلی با، نه یاندتهوانی یهك سوچدهی راستهقیینه بههن
بۆ خودا!!

كاتیک دلی، دهپته دیوانی نهوینی خودایی، ئیدی رینگا به
خۆشهویستی دنیای فانی نادا!

لهنیو کووچهو كۆلانی دنیای فانییدا، ون نابیت!
رینگه نادا، ساتیک تهمنی، دوور له یادی مهحبوویی دلی،

بگوزهری!
نهو ساته سایهو سیوهری میهری خودایی دهوژیتنهوه؛ ئیدی

خهیاالی ناسوودمو دلی نارامه!
چونكه دهزانی، بی دلنایبوون به خهلاتی نهو کردگار؛ زیان جگه

له حهسرتو پهشیمانی، چی دی نییه!
حهسهنی بهسری دهلیت: هه موو بنیادهمیک، بهسنى حهسرهتهوه،

مالاویی له دنیا دهكات!
حهسرتی نهوهی كه نهیتوانی لهزته له هه موو نهو شتانه

وهربرگری، كه هه موو تهمنی، له كۆكردنهوهیدا سهرف کرد!
حهسرتی نهوهی كه نهگهیشه هه موو هیواو ناواتهكانی، حهسرتی

نهوهی كه نهیتوانی، تویشووی قیامتهی ناماده بکات!
نالیش دهلیت:

عومرت نهفسهسیکی، كه هه موو عاله می دینا
بهره له غهמידا، كه هه موو سهرقی غهمت بوو!

بهندهی راستهقیینهی خودا، دهزانی ﴿قُلْ مَتَى الدِّينُ قَبْلُ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ
لِّمَنِ اتَّقَى﴾ مانای چیه!

نهو دهزانی، مایهپووچترین كهس، جامیعی دنیایه!
داماوترین كهس نهویه، كه دنیای فانی داوه به كۆلیدا!

چۆن رینگا دهكات، دنیا له عوقبا دووری بهخاتهوهو له زیكرو فیکری
تمنها مهحبوویی دلی رووگهی نازونیا، غافلی بکات!

ههرگیز رینگا به کاری ودها نادا!
رهحمتهی خودا له نالی، چهند جوان وفسفی نههلی دنیا دهكات:

ههرچهنده كه عومری خزرو جامی جهمت بوو
چونكه نهمهلت زۆره، چ عومریکی كهمت بوو

نهی جامیعی دنیاو قیامت به خهیالات
نهو رۆژه كه مردی، نه نهوت بوو، نه نهمت بوو

نامه ی پنهانیهك

نامه نووریهكان

لە کەل نامی شاعیردا

مامۆستا خاوەنی پەندوچیکەتی ناوازیە ئەمەش چەند نمونەیکە لەو پەندە جوانانە:

ئینسانى ساغى بەدىن و وىجىدان
سایەى رەحمەتە بۆ ئەهلى جیهان
شەخسى ناساغى دل پر غەلوغەش
مایەى زەحمەتە بۆ ئەهلى زەمان
* * * * *
دادى سەرۆك سەرگارى دەوران
هۆى ئاساییشە ظاهىرو پەنهان
ستەمو جەهەورى خاوەن دەستەلات
مایەى مەینەتە بۆ ئەهلى جیهان
* * * * *
زانى تەواناو شاگەردى ئەمین
مایەى رەحمەتن لە بۆ عەلەمین
زانى بێمەشك شاگەردى بەدخو
مایەى ئەگەرتەن لە بۆ سەر زەمین
* * * * *
قەت بايى نەبى بە مەيلى پاشا
بۆ زەردوخەنەى مەگە تەماش
سەد سال بۆى بمرى، كە لیت توورەبوو
ئەللى، ئایناسم، نەمدیو حاشا
* * * * *
ئینسانى مەدەنى شەخسى سیاسى
سەد سال بەگەیان بە دەل بیناسى
كەى پیری گۆرا، ئەتەواوتە بیر
خواه ئەمەوى بى، پاخود عەباسى
* * * * *
ولات بى سەرۆك بەرەبەرەلایە
سەرۆكىش بى داد، دەردو بەلایە
* * * * *
پان و گاگەلو گەلەى بێشوان
بۆ گورگی رۆژە، یا دزی شەوان
* * * * *
پانى بێشوان، بەشى فەنايە
ئەگەر بە گورگە، یا بە سەرمايە

شاعیر ناوی عەبدولکەرىمى کورێ محەممەدى کورێ فەتاحى کورێ سلێمانە، لە بنەمالەى ھازىيە، ناسراوە بە عەبدولکەرىمى مودەرس و نازناوی شاعیرى "نامى"یە، سالى ١٩٠٢ز لە شاری سەیدسادق لەدایک بوو، سالى ١٩٠٧، لە تەمەنى چوار سالیدا، باوکى کۆچى دوايى کردوو و لەسەر و مەسەتى باوکى بە جاوێزى دایکى، درێژە بە خوێندن دەدا. مامۆستا لە کوردستانى رۆژەلاتو باشوور، قۇناغەکانى خوێندنى مەلایەتى تەواو دەکات و ماوەىکى زۆر لە خزمەتى مامۆستا شێخ عومەرى ناسراو بە "ئەبنولقەرداغى"دا خوێندووێتى. سالى ١٩٦٠ دەجێتە بەغدا و لە مەزگەوتى شێخ عەبدولقادرى گەیلانى نیشتەجێ دەبێت. سالى ١٩٧٤ دەبێتە سەرۆکى رابێتەى زانایانى ھەموو عێراق و شاعیر زانایەکی شەرعی بوو، خاوەنى چەندین کتێب و نووسراوە و وێرێ خزمەت بە ئایینى ئیسلام، گەورەترین خزمەتى بە ئەدەبى کوردی کردوو و رافەى دیوانەکانى ئالى و مەحووى مەولەوى سالمى کردوو و ھاوکات شاعیرێکى بالادەست بوو و خاوەنى چەندین دیوانە. لە بەروارى ٢٩/٨/٢٠٠٥ کۆچى دوايى دەکات و لە گۆرستانى شێخ عەبدولقادرى گەیلانى لە بەغدا بەخاک سپێردراو. ئەمەش نمونەیکە لە شاعیرەکانى:

گەلێکم ھەيە

گەلێکم ھەيە لە گەلانى گەل
بۆ جوانمەردى ئەگەرئ بە مەسەل
چ لە رووى زانست، چ لە رووى کردار
چ لە رووى پارێز، یا پاکى ئاسار
بۆ سەخاوت و غیورەت و مەردى
بۆ شەجاعەت و زێرەگى و وردى
بۆ مەسەل ئەلێم گەلێکم ھەيە
وێنەى ئەمفەرادی لە دنیا نییە
بەلام ئەو کاتەى تیکەل بن بە ھەك
دێتە خواوە پايە بۆ سەد ھەك
گەورەیان ناوت، گەر لە خۆیان بى
گەر بێگانە بى، كى دى بێلین بى!
سیرپى ئەم وەزەعە، ئەوھەيە بايىن
ھەموو داواچىيى كەلەوى شايىن
گەللى سەدادەل، غولامى وەختىن
بۆيە بىم پايە، لەگەل بەدبەختىن
ئەمەرو پاش لێدان خەلاتيان بکەى
نارواننە دوینى و نارواننە سەبەى